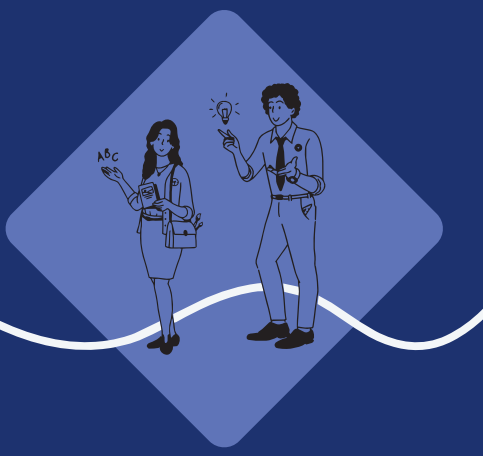
BIULETYN

Powiatowego Ośrodka Doradztwa Metodycznego w Polkowicach

nr 31 / październik 2026

POPPPiDM

Powiatowy Ośrodek Poradnictwa Psychologiczno-Pedagogicznego i Doradztwa Metodycznego w Polkowicach

W numerze między innymi:

Reforma26. KOMPAS JUTRA – Edukacja w drodze.

- PODM w Polkowicach jako partner zmiany.
- Kompas Jutra – nowa podstawa programowa w praktyce nauczyciela języka polskiego.
- Język Angielski w Reformie „Kompas Jutra”
- Prawdziwa Komunikacja Zamiast Kucia na Pamięć!
- Praca metodą projektu w nowoczesnej szkole. Od założeń Reformy Kompas Jutra 2026 i psychologii uczenia się po praktyczną realizację krok po kroku.
- Edukacja wczesnoszkolna jest fundamentem dalszej nauki.
- Matematyka uczy myśleć. Kompas Jutra jako szansa na rozwijanie kompetencji przyszłości.
- Od nauczyciela do architekta przyszłości.
- Jak Kompas Jutra zmienia rolę nauczyciela w polskiej szkole?

ISSN 2353-7434

OD REDAKCJI

Szanowni Państwo

Mamy zaszczyt oddać kolejny trzydziesty pierwszy numer „Biuletynu Powiatowego Ośrodka Doradztwa Metodycznego w Polkowicach". Dzięki Państwa współpracy nadal możemy w naszym periodyku promować przedsięwzięcia placówek oświatowych, stwarzać warunki do wymiany pomysłów i doświadczeń, również podejmować tematykę związaną z aktualnościami w edukacji.

Pragniemy nie tylko informować o działaniach PODM w Polkowicach, ale również o dokonaniach nauczycieli i ich uczniów. Z przyjemnością dzielimy się sprawdzonymi pomysłami na praktyczne, a najmilej widziane – innowacyjne – rozwiązania w codziennej pracy pedagogicznej. Niech publikowane materiały będą inspiracją dla każdego, kto uznaje wartość nauczania i kształcenia z pasją. w biuletynie znalazły się artykuły, których Autorzy chętnie opisują przedsięwzięcia i prezentują własne opracowania metodyczne. Zachęcamy, aby w kolejnych numerach wyrazić także opinie o aktualnościach w oświacie, literaturze, kulturze. Wciąż liczymy na owocną współpracę z Państwem i zachęcamy do publikowania.

Tym razem tematem przewodnim jest Reforma Kompas Jutra 26.

Redakcja nie bierze odpowiedzialności za zawartość merytoryczną publikacji. Nie zwraca materiałów niezamówionych i zastrzega sobie prawo do skracania artykułów i korespondencji oraz opatrywania ich własnymi tytułami. z wyrazami szacunku

Redakcja

Reforma26. KOMPAS JUTRA – Edukacja w drodze. PODM w Polkowicach jako partner zmiany.

Każda zmiana zaczyna się od określenia kierunku. Wymaga decyzji, refleksji i gotowości do poszukiwania nowych rozwiązań. Reforma26. Kompas Jutra jest właśnie takim kierunkiem. Nie jest jedynie zmianą zapisów w podstawie programowej ani kolejnym zestawem wymagań, które nauczyciel ma zrealizować. To przede wszystkim próba odpowiedzi na pytanie, jakiej edukacji potrzebują dziś dzieci i młodzi ludzie oraz jakiej szkoły i przedszkola potrzebujemy, aby przygotować ic h do świata, którego wielu elementów jeszcze nie potrafimy przewidzieć.

Świat, w którym dorastają dzisiejsi uczniowie, zmienił się szybciej, niż zdążyliśmy się do tego przyzwyczaić. Jeszcze niedawno podstawowym wyzwaniem było zdobycie informacji. Dziś mamy ich więcej, niż jesteśmy w stanie przyswoić. W ciągu kilku sekund możemy znaleźć odpowiedź na niemal każde pytanie, a sztuczna inteligencja może przygotować tekst, prezentację czy rozwiązanie zadania.

Coraz ważniejsze stają się więc pytania: Czy potrafimy ocenić wiarygodność znalezionych informacji? Czy umiemy wykorzystać je w nowej sytuacji? Czy potrafimy samodzielnie znaleźć rozwiązanie problemu, którego wcześniej nie spotkaliśmy? Czy umiemy współpracować, komunikować się i wytrwać wtedy, gdy pierwsza próba kończy się niepowodzeniem?

To właśnie dlatego tak ważne staje się przesunięcie akcentu – nie od wiedzy w stronę rezygnacji z wiedzy, ale od samego posiadania wiedzy do umiejętności świadomego i odpowiedzialnego korzystania z niej. Wiedza pozostaje fundamentem edukacji. Jej wartość ujawnia się jednak w pełni wtedy, gdy pozwala człowiekowi rozumieć świat, podejmować decyzje, rozwiązywać problemy, współpracować z innymi i uczyć się przez całe życie.

Potrzeba takiej zmiany jest widoczna także w bardzo prostych sytuacjach. Słyszymy, że dla części dzieci dużym wyzwaniem jest dziś samodzielne pokrojenie chleba, ponieważ od dawna kupujemy go już pokrojonego. Dla innych trudnością okazuje się odbicie piłki o ścianę i ponowne jej złapanie. Można potraktować te przykłady jako ciekawostkę. Można też zobaczyć w nich ważny sygnał: dzieci potrzebują doświadczeń, ruchu, samodzielności, sprawczości i okazji do uczenia się poprzez działanie.

Podobne sygnały płyną ze świata pracy. Pracodawcy zwracają uwagę nie tylko na zakres wiedzy absolwentów, ale również na ich umiejętność pracy w zespole, komunikowania się, przełamywania bariery językowej, rozwiązywania problemów i radzenia sobie w sytuacjach wymagających samodzielności. Coraz częściej obserwujemy również trudności młodych ludzi w podejmowaniu wyzwań. Napotykając przeszkodę, zamiast szukać kolejnego rozwiązania, szybko rezygnują. Czasem z zadania, czasem z wyzwania, a czasem nawet z pracy, gdy pierwsza trudność okazuje się zbyt wymagająca.

Nie oznacza to oczywiście, że szkoła jest odpowiedzialna za wszystkie problemy młodego człowieka. Jest jednak miejscem, w którym możemy tworzyć warunki do rozwijania ciekawości, wytrwałości, samodzielności, odpowiedzialności i wiary we własne możliwości. warto w tym kontekście spojrzeć na wyniki międzynarodowych badań PISA. Pokazują one nie tylko poziom osiągnięć edukacyjnych uczniów, ale również ich doświadczenia związane ze szkołą, uczeniem się i przygotowaniem do dorosłego życia. Wyniki polskich piętnastolatków zwracają uwagę m.in. na niski poziom zadowolenia z życia, ciekawości i wytrwałości, słabsze poczucie przynależności do szkoły oraz krytyczną ocenę praktycznej użyteczności zdobywanej wiedzy i umiejętności.

To ważne sygnały. Nie po to, by szukać winnych, ale po to, by zadawać pytania.

Czy szkoła daje uczniowi wystarczająco dużo okazji do działania, podejmowania decyzji i ponoszenia odpowiedzialności za własne uczenie się? Czy uczymy go nie tylko rozwiązywania zadań, ale także radzenia sobie z sytuacją, w której rozwiązania nie ma podanego w podręczniku? Czy tworzymy przestrzeń do współpracy, ruchu, doświadczania, eksperymentowania i popełniania błędów? Czy pomagamy młodemu człowiekowi zrozumieć, że trudność nie musi oznaczać porażki, ale może być początkiem poszukiwania rozwiązania?

Te pytania nabierają jeszcze większego znaczenia w świecie nowych technologii, sztucznej inteligencji, dezinformacji i fake newsów. Cyfrowe narzędzia otwierają przed edukacją ogromne możliwości, ale jednocześnie stawiają przed nami nowe wyzwania związane z bezpieczeństwem, koncentracją, relacjami, zdrowiem i dobrostanem młodych ludzi.

Potrzebujemy więc edukacji, która łączy wiedzę z działaniem i rozwija człowieka w wielu wymiarach – intelektualnym, społecznym, emocjonalnym i fizycznym. Edukacji, która uczy myśleć krytycznie i kreatywnie, korzystać z informacji, współpracować, podejmować decyzje, rozwiązywać problemy, dbać o siebie i innych oraz nie poddawać się w obliczu trudności.

Rośnie znacząco potrzeba zajęć praktyczno-technicznych, rozwijania kompetencji ruchowych i dbałości o aktywność fizyczną, edukacji zdrowotnej, kompetencji cyfrowych i medialnych, a także wzmacniania kompetencji społecznych

i emocjonalnych.

Kompas Jutra nie jest więc drogą od wiedzy do rezygnacji z wiedzy. Jest drogą od wiedzy do jej świadomego, samodzielnego i odpowiedzialnego wykorzystywania.

PODM w Polkowicach – razem z Państwem w procesie zmiany.

Jesteśmy przekonani, że takiej zmiany nie da się wprowadzić jednym szkoleniem, konferencją czy nowym dokumentem. Reforma26. Kompas Jutra to proces, który wymaga czasu, rozmowy, sprawdzania nowych rozwiązań, a czasem także odwagi, by odejść od tego, co dobrze znamy. w Powiatowym Ośrodku Doradztwa Metodycznego w Polkowicach chcemy być nie tylko miejscem, w którym można dowiedzieć się, co się zmienia. Chcemy być miejscem, w którym można wspólnie zastanowić się, jak tę zmianę przełożyć na codzienność przedszkola i szkoły. Naszą rolę widzimy jako towarzyszenie nauczycielom i dyrektorom w tej drodze – od pierwszego pytania i potrzeby konsultacji, przez rozwijanie własnego warsztatu pracy, aż po wspólne projektowanie i wdrażanie zmian w całej placówce. nasze działania na najbliższy rok i kolejne lata porządkujemy wokół czterech wzajemnie uzupełniających się obszarów: wsparcia, rozwoju warsztatu nauczycieli, zasobów i inspiracji oraz transformacji szkoły i przedszkola. Nie są to cztery odrębne ścieżki. Przeciwnie – każda z nich prowadzi do tego samego celu: tworzenia edukacji, która odpowiada na rzeczywiste potrzeby dzieci, uczniów i nauczycieli. **wSPARCIE**

1. Powiatowe Centrum Wsparcia i Konsultacji Reforma26. Kompas Jutra nauczyciel, dyrektor czy wychowawca nie zawsze potrzebuje kolejnego szkolenia. Czasem potrzebuje krótkiej rozmowy, konsultacji konkretnej sytuacji, pomocy w wyborze odpowiedniego narzędzia albo wspólnego zastanowienia się, co można zrobić inaczej. odpowiedzią na tę potrzebę jest **Powiatowe Centrum Wsparcia i Konsultacji** – miejsce, w którym można otrzymać pomoc doradców metodycznych i konsultantów, rozwiać wątpliwości, uporządkować problem i poszukać możliwych rozwiązań. Będzie to przestrzeń dostępna dla nauczycieli, dyrektorów i innych osób zaangażowanych w proces edukacyjny. Można tutaj przyjść z konkretną potrzebą i wyjść niekoniecznie z gotową receptą, ale z większą jasnością, wiedzą i pomysłem na kolejny krok.

ROZWÓJ WARSZTATU NAUCZYCIELI

2. Pracownia Kompetencji Przekrojowych

Świat zmienia się szybciej niż kiedykolwiek wcześniej, a wraz z nim zmienia się rynek pracy. Dzisiejsi uczniowie będą wykonywać zawody, których jeszcze nie znamy, a część tych, które znamy dziś, zmieni swój charakter. Pracodawcy coraz częściej zwracają uwagę nie tylko na zakres wiedzy, ale również na umiejętność współpracy, komunikowania się, rozwiązywania problemów, krytycznego myślenia, kreatywności, samodzielności i adaptowania się do nowych sytuacji.

Kompetencje przekrojowe są potrzebne niezależnie od tego, jakiego przedmiotu uczymy i jaką ścieżkę zawodową wybierze w przyszłości uczeń. Można powiedzieć, że stanowią **wspólną płaszczyznę łączącą różne obszary edukacji** – pozwalają wykorzystywać wiedzę zdobytą na różnych przedmiotach w nowych, często nieprzewidywalnych sytuacjach. To dzięki nim uczeń nie tylko wie, ale potrafi zrobić z wiedzą coś użytecznego.

Kompetencję możemy postrzegać jako połączenie trzech elementów: wiedzy – co wiem, umiejętności – jak potrafię wykorzystać to, co wiem, oraz postaw – czy chcę i jestem gotowy, aby wykorzystać swoją wiedzę i umiejętności w sposób odpowiedzialny. Dopiero ich połączenie pozwala mówić o kompetentnym działaniu. właśnie temu służy **Pracownia Kompetencji Przekrojowych** - cykl praktycznych spotkań i warsztatów poświęconych rozwijaniu kompetencji, które uczniom będą potrzebne zarówno w dalszej edukacji, jak i w życiu społecznym i zawodowym. Będziemy poszukiwać odpowiedzi na pytanie, jak rozwijać kompetencje miękkie – niezależnie od nauczanego przedmiotu. Nie chodzi też o dodanie nauczycielom kolejnego obszaru do realizacji. Chodzi o takie projektowanie codziennych sytuacji edukacyjnych, aby uczniowie mieli coraz więcej okazji do samodzielnego myślenia, współpracy, rozwijania swojej sprawczości, rozwiązywania problemów i wykorzystywania wiedzy w praktyce.

3. Przystań Metodyczna – „Przy kawie o zmianach w edukacji"

Nie każda ważna rozmowa musi odbywać się przy stole konferencyjnym. Czasem najlepsze pomysły pojawiają się wtedy, gdy możemy spokojnie porozmawiać, wymienić doświadczenia i posłuchać innych.

Przystań Metodyczna będzie właśnie taką przestrzenią – mniej formalną, bezpieczną i otwartą na rozmowę i refleksję. Sprzyja temu również organizowanie Sieci Współpracy i Samokształcenia nauczycieli i dyrektorów, prowadzonych przez naszych doradców metodycznych, które są miejscem regularnych spotkań, wymiany doświadczeń i wspólnego poszukiwania odpowiedzi na wyzwania związane ze zmianami w edukacji.

„Przy kawie o zmianach w edukacji" będziemy rozmawiać o Kompasie Jutra, nowych wyzwaniach stojących przed nauczycielami, doświadczeniach z codziennej pracy i rozwiązaniach, które warto wypróbować. Bez prezentacji, bez konieczności przygotowywania się – za to z przestrzenią na pytania, wątpliwości i wymianę

doświadczeń.

4. Pracownia „Projekt od A do Z”

Jednym z kierunków zmian jest tworzenie uczniom większej przestrzeni do samodzielnego działania, współpracy i podejmowania odpowiedzialności. Metoda projektu może być naturalnym sposobem realizowania tych założeń – pod warunkiem że projekt nie stanie się kolejnym obowiązkiem do odhaczenia.

Temu podejściu chcemy przyjrzeć się bliżej w **Pracowni „Projekt od A do Z”**. Pokażemy, jak przejść całą drogę – od pomysłu i postawienia pytania, przez planowanie, podział zadań i realizację, aż po prezentację efektów i podsumowanie. Od niewielkich projektów przedmiotowych, przez działania interdyscyplinarne, aż po większe przedsięwzięcia, takie jak tydzień projektowy. Chcemy pokazać, że projekt może być zarówno dużym wydarzeniem, jak i niewielką zmianą w codziennej pracy, która daje uczniowi więcej samodzielności i sprawczości.

5. Pracownia Przyrodnicza Kompas Jutra

Kompas Jutra to również powrót do uczenia się poprzez doświadczenie, obserwację, eksperymentowanie i działanie. Szczególne możliwości daje tutaj edukacja przyrodnicza, która pozwala uczniom nie tylko poznawać fakty, ale przede wszystkim zadawać pytania, stawiać hipotezy, sprawdzać je i wyciągać wnioski.

Pracownia Przyrodnicza Kompas Jutra będzie cyklem praktycznych szkoleń i warsztatów, podczas których wykorzystamy wyposażenie dydaktyczne zgromadzone w PODM – m.in. mikroskopy, preparaty, okazy, mapy, atlasy, specjalistyczne oprogramowanie czy zestawy do doświadczeń. Na czas konkretnych zajęć przestrzeń szkoleniowa będzie organizowana odpowiednio do tematyki spotkania, tak aby nauczyciele mogli samodzielnie korzystać z narzędzi i doświadczeń, które później mogą wykorzystać w pracy z uczniami. **zASOBY I INSPIRACJE**

6. Centrum Dydaktyczne – rozwój zasobów

Przez lata działalności zgromadziliśmy bogaty zbiór książek, publikacji i opracowań z zakresu metodyki i dydaktyki, psychologii i pedagogiki, a także poradników oraz innych materiałów wspierających pracę nauczycieli. Zasoby te są już uporządkowane i opublikowane na naszej stronie internetowej, chcemy jednak wzbogacić ich dotychczasową strukturę o nowy wymiar tematyczny, odnoszący się do kierunków zmian wyznaczanych przez Reformę26 i założenia Kompasu Jutra.

Poszczególne materiały zostaną przyporządkowane do grup tematycznych związanych, m.in. z kompetencjami przekrojowymi, edukacją zdrowotną, cyfrową i medialną, edukacją przyrodniczą, uczeniem poprzez działanie oraz rozwijaniem samodzielności i sprawczości uczniów.

Centrum Dydaktyczne chcemy tworzyć wspólnie z nauczycielami. Zapraszamy ich do dzielenia się własnymi scenariuszami, materiałami, projektami i rozwiązaniami, które sprawdziły się w codziennej pracy. Wybrane, zweryfikowane materiały będą mogły wzbogacać poszczególne grupy tematyczne, tworząc z czasem zbiór praktycznych doświadczeń nauczycieli, wychowawców i specjalistów z naszego powiatu. Dzięki temu Centrum będzie nie tylko miejscem, w którym można znaleźć gotowy materiał, ale również przestrzenią inspiracji i wymiany doświadczeń – pokazującą, jak założenia Kompasu Jutra mogą być przekładane na codzienną praktykę edukacyjną.

7. Specjalne wydanie Biuletynu Metodycznego nr 31

Reforma26. Kompas Jutra to nie tylko zmiany w dokumentach i podstawach programowych. To również codzienne pytania, pomysły, próby i rozwiązania, które pojawiają się w pracy nauczycieli. Warto je zauważać, pokazywać i stwarzać przestrzeń do dzielenia się nimi. oddajemy w Państwa ręce numer naszego **Biuletynu Metodycznego** poświęcony w całości Kompasowi Jutra**.** Jego autorami są doradcy metodyczni zatrudnieni w naszym Ośrodku, którzy dzielą się swoimi refleksjami, doświadczeniami i propozycjami dotyczącymi różnych obszarów edukacji. Poszczególne artykuły pokazują, jak założenia reformy można odczytywać z perspektywy różnych przedmiotów, etapów edukacyjnych i codziennej pracy nauczyciela.

Traktujemy ten numer jako początek stałej rubryki „Inicjatywy z pasją – Kompas Jutra w praktyce”. W kolejnych wydaniach chcemy zapraszać do niej również nauczycieli i specjalistów ze szkół i przedszkoli, którzy zechcą podzielić się własnymi projektami, sprawdzonymi rozwiązaniami, ciekawymi doświadczeniami czy refleksjami związanymi ze zmianami w edukacji. z czasem rubryka może stać się miejscem spotkania różnych perspektyw – doświadczenia doradców metodycznych i codziennej praktyki nauczycieli. Bo Kompas Jutra nabiera znaczenia wtedy, gdy przestaje być tylko zapisem w dokumentach, a staje się częścią codziennej pracy z dziećmi i młodzieżą.

TRANSFORMACJA SZKOŁY I PRZEDSZKOLA

8. Kompleksowe Wspomaganie Rozwoju Szkół i Przedszkoli „Kompas Jutra”

Pojedyncze działania nauczycieli są niezwykle ważne, ale trwała zmiana wymaga również zaangażowania całej

placówki. **Kompleksowe Wspomaganie Rozwoju Szkół i Przedszkoli „Kompas Jutra”** jest propozycją dla dyrektorów i zespołów nauczycielskich, którzy chcą świadomie planować rozwój swojej placówki, wykorzystując kierunki zmian wynikające z Reformy26. jako impuls do szerszej refleksji nad jej funkcjonowaniem, potrzebami i dalszym rozwojem.

Proces wspomagania rozpoczynamy od rozpoznania potrzeb i zasobów szkoły lub przedszkola. Wspólnie z dyrektorem i nauczycielami przyglądamy się mocnym stronom placówki, obszarom wymagającym wzmocnienia oraz wyzwaniom, przed którymi stoi. Punktem odniesienia są zarówno kierunki zmian wyznaczane przez Kompas Jutra, jak i własne doświadczenia, potrzeby i priorytety placówki. na tej podstawie wspólnie planujemy proces rozwoju i doskonalenia, dobierając odpowiednie formy pracy – szkolenia, warsztaty, konsultacje indywidualne i zespołowe, pracę z ekspertami i specjalistami czy działania wspierające nauczycieli we wdrażaniu nowych rozwiązań. Dzięki temu wspomaganie łączy spojrzenie na rozwój całej placówki z konkretnym wsparciem warsztatu pracy nauczyciela. istotnym elementem procesu jest towarzyszenie placówce we wprowadzaniu zmiany, jej monitorowanie i ewaluacja. Wspólna analiza efektów pozwala ocenić, które rozwiązania przynoszą oczekiwane rezultaty, co wymaga dalszej pracy i jakie kolejne kierunki rozwoju warto wyznaczyć. Całość procesu podsumowujemy, formułując wnioski i rekomendacje do dalszej pracy placówki. za realizację procesu odpowiada zespół pracowników POPPPiDM, w tym certyfikowani trenerzy wspomagania oraz doradcy metodyczni. Ich różne kompetencje pozwalają spojrzeć na potrzeby szkoły lub przedszkola z kilku perspektyw i dobrać wsparcie adekwatne do jego rzeczywistej sytuacji.

Razem wyznaczamy kierunek osiem przedstawionych działań nie jest zamkniętym katalogiem. Kompas Jutra będzie się zmieniał wraz z potrzebami nauczycieli, dyrektorów, dzieci i uczniów. Będziemy słuchać, obserwować, pytać i modyfikować nasze propozycje, aby odpowiadały na rzeczywiste wyzwania, z którymi mierzą się szkoły i przedszkola. wierzymy, że dobra zmiana w edukacji nie dokonuje się dla nauczycieli, ale z nauczycielami. Nie powstaje wyłącznie w dokumentach, gabinetach dyrektorów czy instytucjach systemu oświaty. Jej najważniejsza część dzieje się każdego dnia – w salach lekcyjnych, podczas rozmów z uczniami, w zespołach nauczycielskich i we współpracy z rodzicami.

Dlatego chcemy być dla Państwa partnerem zmiany – nie instytucją, która wskazuje jedną właściwą drogę, ale miejscem, w którym można tę drogę wspólnie wyznaczać, sprawdzać i korygować.

Przed nami lata zmian. Nie wszystkie odpowiedzi znamy już dzisiaj. I być może właśnie dlatego tak ważne jest, abyśmy mieli swój Kompas Jutra – wspólny kierunek, do którego możemy wracać, kiedy pojawiają się pytania, wątpliwości i nowe wyzwania. zapraszamy Państwa do tej drogi. Będziemy ją pokonywać razem.

opracowanie: Wiesław Ksenycz Dyrektor Powiatowego Ośrodka Poradnictwa Psychologiczno-Pedagogicznego i Doradztwa Metodycznego w Polkowicach

KOMPAS JUTRA W UJĘCIU PRZEDMIOTÓW SZKOLNYCH

Kompas Jutra – nowa podstawa programowa w praktyce nauczyciela języka polskiego

Od 1 września 2026 roku rozpoczyna się wdrażanie nowej podstawy programowej w ramach Reformy26 „Kompas Jutra”. Zmiana w pierwszej kolejności obejmuje uczniów klasy IV szkoły podstawowej. Nowa podstawa programowa nie jest jednak wyłącznie zmianą zapisów dotyczących treści nauczania. To również propozycja innego spojrzenia na proces uczenia się – większego znaczenia nabierają kompetencje, sprawczość ucznia, doświadczenie edukacyjne, współpraca i praktyczne wykorzystywanie wiedzy.

Dla nauczyciela języka polskiego oznacza to przede wszystkim potrzebę zadania sobie pytania: czego uczeń nauczy się podczas lekcji i co będzie potrafił zrobić dzięki zdobytej wiedzy? wiedza, która służy działaniu w nowym podejściu wiedza nadal pozostaje ważnym fundamentem edukacji. Zmienia się jednak sposób jej wykorzystywania. Uczeń powinien mieć możliwość zastosowania wiadomości w sytuacjach wymagających samodzielnego myślenia, podejmowania decyzji i rozwiązywania problemów. na języku polskim może to oznaczać odejście od lekcji ograniczonej do przekazania definicji czy odtworzenia informacji. Zamiast rozpoczynać lekcję od gotowej reguły, można najpierw postawić przed uczniami problem, pozwolić im zaobserwować zjawisko, sformułować wnioski, a dopiero później uporządkować i nazwać zdobytą wiedzę.

Podobnie można pracować z tekstem literackim. Lektura nie musi być jedynie źródłem pytań sprawdzających znajomość treści. Może stać się punktem wyjścia do dyskusji, interpretacji, argumentowania, tworzenia własnych tekstów czy poszukiwania związków między literaturą a współczesnym światem.

1. Sprawczość ucznia w praktyce

Jednym z ważnych elementów „Kompasu Jutra" jest rozwijanie sprawczości. Nie oznacza ona rezygnacji z roli nauczyciela, lecz tworzenie takich sytuacji edukacyjnych, w których uczeń może podejmować decyzje i obserwować efekty własnego działania. nalekcjijęzykapolskiegomożesamodzielniewybraćsposóbprezentacjizadania,zaplanować pracę nad tekstem, zdecydować o wykorzystaniu argumentów, dokonać samooceny czy określić obszar, który chce poprawić. warto więc projektować lekcje tak, aby uczeń nie był wyłącznie odbiorcą poleceń, ale aktywnym uczestnikiem procesu uczenia się. od „lekcji o" do doświadczenia

Materiały przygotowane przez ORE i IBE zwracają uwagę na znaczenie doświadczenia edukacyjnego oraz uczenia się poprzez działanie. W praktyce oznacza to, że lekcja może być sytuacją, w której uczeń coś sprawdza, porównuje, tworzy, negocjuje, argumentuje lub rozwiązuje problem.

Dobrym przykładem są stacje zadaniowe, metoda projektu, praca z różnymi źródłami, dyskusja, drama czy zadania wykorzystujące narzędzia cyfrowe. Nie chodzi jednak o samo stosowanie atrakcyjnych metod. Najważniejsze pozostaje pytanie: czemu dana metoda służy i czego dzięki niej uczeń się nauczy?

2. Język polski – przestrzeń dla interdyscyplinarności

Przedmiot ten daje szczególnie wiele możliwości łączenia różnych obszarów wiedzy. Analiza tekstu może prowadzić do rozmowy o historii, sztuce, mediach, relacjach społecznych czy świecie cyfrowym. Uczniowie mogą tworzyć podcasty, wywiady, reportaże, kampanie społeczne, wystawy czy prezentacje.

Takie działania dobrze wpisują się również w ideę tygodnia projektowego, której przykłady i wskazówki można znaleźć w materiałach IBE. Projekt pozwala połączyć wiedzę i umiejętności z różnych dziedzin oraz stworzyć uczniom przestrzeń do samodzielnego działania.

Dla polonisty może to być okazja do połączenia literatury, nauki o języku i tworzenia wypowiedzi wokół jednego problemu. Zamiast realizować te obszary osobno, można zaprojektować sytuację, w której uczeń wykorzysta je jednocześnie.

3. Pisanie jako proces

Szczególne znaczenie ma również rozwijanie umiejętności pisania. Warto spojrzeć na wypowiedź pisemną nie tylko jako efekt podlegający ocenie, ale jako proces: planowanie, tworzenie, konsultowanie, poprawianie i redagowanie.

Uczeń może otrzymać informację zwrotną, a następnie samodzielnie zdecydować, co i w jaki sposób poprawić. Kryteria sukcesu mogą stać się dla niego narzędziem pracy, a nie jedynie elementem oceniania.

Takie podejście pozwala połączyć rozwijanie kompetencji językowych ze sprawczością i odpowiedzialnością za własny proces uczenia się.

4. Kompas, czyli kierunek wdrażanie nowej podstawy programowej nie musi oznaczać całkowitego odrzucenia dotychczasowych sposobów pracy. Wiele sprawdzonych metod nadal pozostaje wartościowych. Istotna jest natomiast refleksja nad tym, w jaki sposób wykorzystujemy je do rozwijania samodzielności, kompetencji i praktycznego stosowania wiedzy.

„Kompas Jutra" może więc stać się dla nauczyciela nie kolejnym dokumentem do realizacji, ale impulsem do przyjrzenia się własnej praktyce.

Przy opracowaniu artykułu wykorzystano materiały i publikacje dostępne na stronach:

ORE – *Język polski. Podstawa programowa do szkoły podstawowej w Reformie26. Kompas Jutra. Poradnik*; IBE PIB – materiały *Od Podstaw*, materiały dotyczące Reformy26 i sprawczości; IBE PIB – *Tydzień pełen przygód. Praktyczny poradnik dla nauczycielek i nauczycieli*; Strefa Edukacji – materiały dotyczące praktycznego wdrażania „Kompasu Jutra".

opracowanie: Natalia Sznajdrowicz - doradca metodyczny Powiatowego Ośrodka Doradztwa Metodycznego w Polkowicach

JAK PRZETRWAĆ REFORMĘ „KOMPAS JUTRA" NA PLASTYCE?

Nie bójmy się, że coś pójdzie nie tak. W „Kompasie Jutra" plama na rysunku to nie błąd, to początek nowej koncepcji. Z reformą jest dokładnie tak samo.

SPRAWCZOŚĆ, DOŚWIADCZANIE, EKSPRESJA ORAZ KRYTYCZNE MYŚLENIE od września 2026 roku w naszych szkołach ruszyła machina nowej reformy „Kompas Jutra". Zmiany wchodzą etapami. Na pierwszy ogień poszły przedszkola oraz klasy I i IV szkół podstawowych. Zmiany nie ominęły też plastyki. I choć przedmiot nadal figuruje w planie lekcji jako odrębna pozycja, to podejście do niego zmienia się o 180 stopni. Plastyka przechodzi głęboką metamorfozę. Zamiast sztywnych ćwiczeń warsztatowych i teorii do zapamiętania, nowa podstawa programowa stawia na koniec z wkuwaniem wiedzy encyklopedycznej na pamięć i ocenianiem „talentu". Teraz liczy się głowa pełna pomysłów, dobre samopoczucie dziecka i odwaga do działania - sprawczość. Jak się w tym wszystkim odnaleźć i nie zwariować? Gdzie dokładnie leżą różnice i jak teraz oceniać prace uczniów? Zapraszamy do lektury mojego praktycznego przewodnika!

Nowy kierunek w edukacji artystycznej. Plastyka w świetle reformy „Kompas Jutra"

- sprawczość, doświadczanie, ekspresja oraz krytyczne myślenie wejście w życie założeń reformy „Kompas Jutra" wyznacza nowy początek dla szkolnej edukacji artystycznej. Dla wielu nauczycieli plastyki nadchodzące zmiany nie będą rewolucją, lecz raczej formalnym docenieniem praktyk, które intuicyjnie stosowali od dawna. Nowa podstawa programowa kładzie kres „sztywnemu akademizmowi" w klasach IV–VII, przesuwając punkt ciężkości z efektu końcowego na sam proces twórczy oraz dobrostan ucznia.

Głównym celem przedmiotu staje się budowanie w dzieciach poczucia sprawczości, odwagi do wyrażania siebie oraz umiejętności poruszania się w świecie zdominowanym przez komunikaty wizualne.

Gdzie dokładnie leżą zmiany? Porównam teraz podstawy programowe.

REFORMA NA LEKCJACH PLASTYKI. GDZIE SĄ ZMIANY?

Aby ułatwić Państwu reorganizację pracy, zestawiłam najważniejsze różnice pomiędzy dotychczasowymi wymaganiami a nową rzeczywistością dydaktyczną:

OBSZAR	DOTYCHCZASOWA PODSTAWA PROGRAMOWA	NOWA PODSTAWA „KOMPAS JUTRA"
Główny punkt ciężkości	Opanowanie terminologii, zasad kompozycji, teorii barw i poprawnej techniki.	**Kreatywność, sprawczość** oraz swobodna, indywidualna ekspresja twórcza.
Rola teorii i wiedzy	Odtwarzanie definicji, historii sztuki i cech kierunków z pamięci.	Teoria ma służyć krytycznemu myśleniu, formułowaniu własnych opinii i dyskusji.
Kryteria oceny prac	Poprawność warsztatowa, estetyka wykonania, zgodność z narzuconym wzorem.	Refleksja ucznia nad procesem, zaangażowanie i próba interpretacji tematu.
Formy aktywności	Praca indywidualna przy ławce, realizacja jednostkowych ćwiczeń plastycznych.	Projekty zespołowe, wywiady z artystami, tworzenie wystaw, akcje w przestrzeni.

CZTERY NOWE FILARY PRZEDMIOTU

Struktura nowej podstawy programowej dla plastyki opiera się na czterech przejrzystych działach. Co istotne, dla elastyczności pracy nauczyciela, w trzech z nich wprowadzono zasadę autonomii – realizując dany dział, nauczyciel wybiera co najmniej jedno wymaganie szczegółowe do pracy z klasą. **własna aktywność twórcza (tworzę, wyrażam, interpretuję):** Przestrzeń na eksperyment. Uczeń nie musi odtwarzać rzeczywistości 1:1; uczy się przekładać swoje emocje, doświadczenia i punkt widzenia na język plastyczny.

1. **Techniki plastyczne(rozpoznaję, dobieram, stosuję)**: Zamiast narzucania jednej metody na lekcji (np. „dzisiaj wszyscy malujemy akwarelami"), uczeń ma uczyć się samodzielnego dobierania narzędzi, które najlepiej oddadzą jego pomysł.

2. **Sztuka jako komunikat (rozumiem, interpretuję, dyskutuję):** Nacisk na dialog. Lekcja plastyki ma stać się forum wymiany myśli. Uczniowie rozmawiają o sztuce, uczą się zadawać pytania otwarte i pisać krótkie recenzje z wystaw.
3. **Sztuka w życiu codziennym (uczestniczę, dostrzegam, poszukuję):** Wyjście poza mury klasy. To zachęta do organizowania szkolnych galerii, mapowania estetyki najbliższego otoczenia oraz dostrzegania designu w przedmiotach codziennego użytku.

NOWOCZESNE NARZĘDZIA I TECHNOLOGIE

„Kompas Jutra" oficjalnie wprowadza do plastyki technologie cyfrowe, traktując je jako naturalne środowisko współczesnego człowieka. Rekomendowane jest realizowanie działań z wykorzystaniem **smartfonów czy prostych aplikacji graficznych**. Kluczowa staje się jednak zawsze *refleksja ucznia* nad tym, jak technologia zmienia charakter obrazu i jego odbiór.

PODSUMOWANIE DLA NAUCZYCIELA

Reforma odciąża nauczycieli z konieczności „pędzenia z materiałem" faktograficznym. Daje zielone światło na realizację długofalowych projektów artystycznych i wyjścia kulturalne. Najważniejsza zmiana metodyczna tkwi w naszym podejściu: na lekcjach plastyki pod egidą „Kompasu Jutra". B**łąd staje się elementem doświadczenia badawczego**, a nie powodem do zaniżenia oceny. **oCENIANIE NA PLASTYCE ocenianie, które buduje: Informacja zwrotna zamiast „suchego" stopnia.**

Jedną z najbardziej wyrazistych zmian, jakie przynosi reforma „Kompas Jutra", jest całkowite przewartościowanie sposobu oceniania osiągnięć uczniów na lekcjach plastyki. Tradycyjna ocena cyfrowa, często wystawiana na podstawie subiektywnego poczucia estetyki nauczyciela lub wyłącznie za „talent plastyczny", ustępuje miejsca **ocenianiu kształtującemu i wspierającemu.** w nowej rzeczywistości szkolnej ocena ma stać się drogowskazem, a nie ostatecznym wyrokiem. Jej celem jest wzmacnianie poczucia sprawczości ucznia oraz motywowanie go do dalszych poszukiwań twórczych.

JAK OCENIAĆ W DUCHU „KOMPASU JUTRA"? KLUCZOWE ZASADY wdrażając nowe wytyczne, warto oprzeć swój system oceniania na kilku fundamentalnych regułach:

Docenianie procesu, nie tylko efektu: Oceniajmy zaangażowanie, pomysłowość, stopień pokonania własnych trudności oraz refleksję towarzyszącą pracy. Pięknie odwzorowany, ale bezrefleksyjny rysunek nie powinien być wyżej ceniony niż odważny, choć technicznie niedoskonały eksperyment formą.

Jasne kryteria sukcesu (tzw. NaCoBeZu): Przed przystąpieniem do zadania uczeń musi dokładnie wiedzieć, co będzie podlegało ocenie. Jeśli tematem lekcji jest kompozycja dynamiczna, kryterium powinno brzmieć: *„Ocenie podlega to, czy na pracy widać ruch*", a nie to, czy postacie są narysowane z zachowaniem idealnych proporcji anatomicznych.

Konstruktywna informacja zwrotna: Nowe wytyczne kładą nacisk na stałe stosowanie informacji zwrotnej (doustnej lub pisemnej). Dobrze skonstruowany komunikat powinien zawierać cztery elementy: wyraźne wyszczególnienie i docenienie **dobrych stron** pracy ucznia. wskazanie tego, co wymaga **poprawy** lub dodatkowej pracy.

- Konkretne **wskazówki**, w jaki sposób uczeń może dokonać tej poprawy.
- Sugestię kierunku **dalszego rozwoju** („ku przyszłości").

PRAKTYCZNE TECHNIKI DO ZASTOSOWANIA NA LEKCJI

Reforma zachęca do odejścia od schematu, w którym nauczyciel jest jedynym arbitrem. Warto wprowadzić do stałego repertuaru lekcyjnego dwie techniki:

Samoocena ucznia (autorefleksja): Po zakończeniu pracy (szczególnie projektowej) uczeń sam odpowiada na pytania: *Co było dla mnie najtrudniejsze? Z czego jestem najbardziej dumny/dumna? Co zrobił(a)bym inaczej następnym razem?* **ocena koleżeńska:** Uczniowie w parach lub małych grupach wymieniają się pracami i wskazują sobie nawzajem jeden element, który zachwyca, oraz jeden, który ich zdaniem można by jeszcze rozwinąć. Buduje to umiejętność krytycznego myślenia i kulturalnego dyskutowania o sztuce. w nowej podstawie programowej z plastyki błąd i potknięcie techniczne są traktowane jako naturalne etapy nauki, a nie powód do obniżenia stopnia. Taka postawa nauczyciela zdejmuje z dzieci lęk przed krytyką i otwiera je na prawdziwą, nieskrępowaną kreatywność. zmiana w szkole jest jak nowa technika plastyczna – na początku plami ręce, ale ostatecznie wychodzi z tego niezłe dzieło. opracowanie:

Krystyna Bajon - doradca metodyczny

Powiatowego Ośrodka Doradztwa Metodycznego w Polkowicach

Uczeń projektuje, tworzy i rozwiązuje problemy – informatyka i ZPT w Reformie26 „Kompas Jutra”

Nowa podstawa programowa kształcenia ogólnego, przygotowana w ramach Reformy26 „Kompas Jutra”, przynosi zmianę, którą warto odczytywać szerzej niż tylko jako modyfikację listy treści nauczania. Jej istotą jest przesunięcie akcentu z pytania **„czego uczeń ma się nauczyć?”** w stronę pytania **„co uczeń potrafi zrobić z wiedzą, którą posiada?”**. W centrum procesu edukacyjnego pojawiają się kompetencje, praktyczne działanie, rozwiązywanie problemów, współpraca, odpowiedzialność oraz sprawczość ucznia.

Jest to szczególnie widoczne w nowych podstawach programowych **informatyki oraz zajęć praktyczno-technicznych**. Choć są to dwa różne przedmioty, łączy je podobna filozofia kształcenia: uczeń ma nie tylko poznawać narzędzia, pojęcia i procedury, lecz przede wszystkim wykorzystywać je do projektowania, tworzenia, testowania, oceniania i doskonalenia własnych rozwiązań. w przypadku informatyki nowa podstawa programowa nie oznacza odejścia od dotychczasowych fundamentów przedmiotu. Nadal ważne pozostają: myślenie informatyczne, algorytmika, programowanie i rozwiązywanie problemów. Zmienia się jednak kontekst, w którym kompetencje te są rozwijane. Do podstawy programowej wyraźniej wchodzą zagadnienia związane ze sztuczną inteligencją, przetwarzaniem danych, cyberbezpieczeństwem, odpowiedzialnym korzystaniem z technologii oraz ekologią cyfrową.

Szczególne miejsce zajmuje sztuczna inteligencja, która nie jest traktowana jedynie jako kolejne narzędzie do generowania tekstu czy grafiki. Uczeń powinien rozumieć możliwości i ograniczenia systemów AI, obserwować zależność pomiędzy danymi wejściowymi a uzyskiwanymi rezultatami, dostrzegać błędy oraz uczyć się krytycznej oceny otrzymywanych wyników. Ważna staje się zatem nie tylko umiejętność korzystania z AI, lecz również rozumienie, kiedy i dlaczego jej wynikom można lub nie można zaufać.

Podobnie należy rozumieć cyberbezpieczeństwo. Nie powinno ono być pojedynczym tematem realizowanym raz w roku, lecz elementem stale obecnym podczas pracy z technologią. Prywatność, ochrona danych, wiarygodność informacji, dezinformacja, odpowiedzialność za publikowane treści czy zagrożenia związane z generatywną sztuczną inteligencją powinny pojawiać się naturalnie w różnych sytuacjach edukacyjnych.

Jeszcze wyraźniej praktyczny charakter Reformy26 widać w zajęciach praktyczno-technicznych. Już sama nazwa przedmiotu kieruje uwagę na działanie ucznia. W materiałach szkoleniowych wskazano sześć głównych założeń podstawy ZPT: projektowy charakter działań, praktyczny sposób realizacji zajęć, szczególny nacisk na bezpieczeństwo i odpowiedzialność, edukację dla zrównoważonego rozwoju, edukację przed zawodową oraz integrację między przedmiotową.

Nowa podstawa wyznacza osiem celów kształcenia: od funkcjonowania ucznia w środowisku technicznym, poprzez tworzenie i ocenę rozwiązań, planowanie pracy i wykonywanie wytworów, aż po eksploatację i konserwację urządzeń, zrównoważony rozwój oraz wychowanie komunikacyjne.

Rys 1. Cykl działalności technicznej, źródło: Chat GPT na podstawie IBE „#Od Podstaw Porozmawiajmy o podstawach programowych zajęcia praktyczno-techniczne”. najpierw uczeń obserwuje otoczenie i rozpoznaje potrzeby ludzi. Następnie tworzy możliwe rozwiązania i przedstawia je w postaci szkicu lub projektu. Ocenia ich funkcjonalność, bezpieczeństwo, dobór materiałów i koszty, planuje pracę, wykonuje wytwór, a następnie uczy się prawidłowego użytkowania, konserwacji, diagnozowania usterek i naprawy.

Technika nie kończy się więc w momencie, gdy uczeń wykona przedmiot. Ważne jest również pytanie o jego trwałość, możliwość naprawy, ponownego wykorzystania materiałów oraz wpływ podejmowanych decyzji na środowisko. Podstawa odwołuje się tu do reguły: „przemyśl, odrzuć, ogranicz, ponownie użyj, poddaj recyklingowi, napraw”.

Mimo odmiennej specyfiki informatyki i zajęć praktyczno-technicznych, nowe podstawy programowe obu przedmiotów

łączy sposób myślenia o procesie uczenia się. Szczególne znaczenie mają tu dwa założenia: spiralność kształcenia oraz doświadczenia edukacyjne. Dzięki nim rozwój ucznia nie polega na jednorazowym „zrealizowaniu" określonego zagadnienia, lecz na wielokrotnym powracaniu do niego w coraz bardziej wymagających sytuacjach praktycznych.

Spiralność oznacza, że uczeń wraca do wcześniej poznanych zagadnień i umiejętności, ale za każdym razem pracuje z nimi na wyższym poziomie złożoności, samodzielności i odpowiedzialności. W kolejnych latach edukacji doświadczenia mogą dotyczyć podobnych obszarów, jednak wymagają coraz bardziej świadomego wykorzystywania wiedzy i kompetencji. w informatyce dobrze widać to na przykładzie rozwiązywania problemów. Uczeń może rozpoczynać od porządkowania informacji i układania prostych sekwencji działań, następnie przechodzić do dekompozycji problemu, tworzenia algorytmów i programów, a później do projektowania bardziej złożonych rozwiązań, ich testowania, porównywania i doskonalenia. Spiralnie mogą być rozwijane również zagadnienia związane z danymi, sztuczną inteligencją, cyberbezpieczeństwem czy odpowiedzialnym korzystaniem z technologii.

Podobny mechanizm występuje w zajęciach praktyczno-technicznych. Uczeń wielokrotnie przechodzi przez proces rozpoznania potrzeby, projektowania, planowania, wykonywania, oceny oraz doskonalenia rozwiązania technicznego. Z czasem zadania stają się bardziej złożone, pojawia się większa samodzielność w doborze materiałów, narzędzi i metod pracy, a także konieczność uwzględniania bezpieczeństwa, ekonomii, ergonomii czy wpływu rozwiązania na środowisko. Materiały ZPT wyraźnie pokazują tę drogę od rozpoznania środowiska i potrzeb poprzez projektowanie, konstruowanie, programowanie działań i wytwarzanie aż po eksploatację.

Jednym z najważniejszych pojęć pojawiających się w Reformie26 jest **doświadczenie edukacyjne**. W technice jest ono definiowane jako proces zdobywania wiedzy, umiejętności i kształtowania postaw poprzez aktywne zaangażowanie ucznia w praktyczne działania, które następnie stają się podstawą refleksji, analizy i dalszego rozwoju kompetencji.

Podobną logikę odnajdujemy w informatyce. Doświadczenie edukacyjne powinno obejmować cały cykl: od pytania lub problemu, poprzez planowanie i działanie, do powstania produktu, jego zaprezentowania oraz refleksji nad rezultatem i przebiegiem pracy. Uczeń nie jest jedynie wykonawcą instrukcji, ale powinien mieć wpływ na szczegóły problemu i sposób jego rozwiązania. informatyka i zajęcia praktyczno-techniczne pokazują bardzo wyraźnie kierunek zmian proponowanych w Reformie26. Wiedza pozostaje potrzebna, ale coraz częściej ma być narzędziem działania, a nie jego końcem.Dla nauczyciela oznacza to nie tyle konieczność rezygnacji z dotychczasowych doświadczeń, ile inne spojrzenie na projektowanie lekcji. Warto częściej pytać nie tylko: „jakiej treści dziś nauczę?", ale również: „jaką sytuację stworzę, aby uczeń mógł tej wiedzy użyć?".

Bibliografia:

1. Instytut Badań Edukacyjnych, „Nowa podstawa programowa dla szkół podstawowych. Materiały szkoleniowe. Informatyka", Warszawa 2026.
2. „Szkolenie przedmiotowe z podstawy programowej - Informatyka", materiały szkoleniowe, 2026.
3. „Zajęcia praktyczno-techniczne. Szkolenie przedmiotowe Reforma26", materiały szkoleniowe Reforma26 „Kompas Jutra", 2026.
4. Ministerstwo Edukacji Narodowej, „Reforma26. Kompas Jutra - nowa szkoła dla nowego pokolenia", 2025.
5. #OdPodstaw Porozmawiajmy o podstawach programowych zajęcia praktyczno-techniczne, 2025.

opracowanie:
Adriana Ciupka - doradca metodyczny
Powiatowego Ośrodka Doradztwa Metodycznego w Polkowicach

Kompas Jutra na lekcjach przyrody. Jak budować ciekawość, odpowiedzialność i sprawczość uczniów?

Czy zdarzyło Ci się usłyszeć na lekcji przyrody pytanie, które całkowicie zmieniło bieg zajęć? Na przykład: „Proszę pani, a co by było, gdyby zniknęły wszystkie pszczoły?”. To właśnie od takich pytań często zaczyna się prawdziwe uczenie się. współczesna szkoła stoi dziś przed wyzwaniem większym niż przekazywanie wiedzy. Oczywiście fakty, pojęcia i prawa przyrody nadal są ważne. Coraz częściej jednak mówimy o tym, że uczniowie potrzebują czegoś więcej. Muszą umieć zadawać pytania, współpracować z innymi, samodzielnie szukać rozwiązań i podejmować odpowiedzialne decyzje.

To właśnie na te potrzeby odpowiada Kompas Jutra. Koncepcja ta zwraca uwagę na rozwijanie kompetencji, które będą potrzebne młodym ludziom w świecie pełnym zmian. Wśród nich szczególne miejsce zajmują ciekawość poznawcza, odpowiedzialność i sprawczość. Trudno o lepsze środowisko do rozwijania tych umiejętności niż lekcje przyrody.

Przyroda ma bowiem pewną przewagę nad wieloma innymi przedmiotami. Nie kończy się na podręczniku. Jest za oknem, na szkolnym boisku, w pobliskim parku, a czasem nawet w doniczce stojącej na parapecie. Uczniowie mogą obserwować, badać, eksperymentować i wyciągać własne wnioski. A przy okazji przekonać się, że nauka nie jest zbiorem gotowych odpowiedzi, lecz fascynującym poszukiwaniem odpowiedzi na kolejne pytania. w tym artykule pokażemy, jak wykorzystać założenia Kompasu Jutra na lekcjach przyrody. Przyjrzymy się sposobom rozwijania uczniowskiej ciekawości, budowania odpowiedzialności za środowisko oraz wzmacniania poczucia sprawczości. Co ważne, nie będą to wyłącznie teoretyczne rozważania. Skupimy się przede wszystkim na działaniach, które można z powodzeniem realizować w codziennej praktyce szkolnej. **1. Przyroda. Przedmiot, który aż prosi się o działanie.**

Wyobraźmy sobie dwie lekcje. na pierwszej uczniowie przepisują z tablicy definicję ekosystemu. Na drugiej wychodzą na teren szkoły i próbują odpowiedzieć na pytanie, dlaczego pod jednym drzewem rosną inne rośliny niż pod drugim.

Która z nich zostanie w pamięci na dłużej?

Nowoczesna edukacja odchodzi od modelu, w którym nauczyciel jest jedynym źródłem wiedzy. Coraz większe znaczenie ma aktywność uczniów: zadawanie pytań, prowadzenie obserwacji, wyciąganie wniosków i samodzielne poszukiwanie odpowiedzi. Edukacja przyrodnicza daje ku temu wyjątkowe możliwości.

Przyroda pozwala połączyć trzy elementy niezwykle ważne dla skutecznego uczenia się: zdobywanie wiedzy,

- działanie i doświadczenie,
- refleksję nad obserwowanymi zjawiskami.

Uczeń nie tylko dowiaduje się, jak funkcjonuje środowisko. Może je obserwować, badać i próbować zrozumieć. Dzięki temu nauka staje się czymś więcej niż zapamiętywaniem informacji przed sprawdzianem. w takim podejściu nauczyciel nie pełni roli przewodnika wycieczki wyposażonego wyłącznie w odpowiedzi. Czasem ważniejsze jest zadanie dobrego pytania niż udzielenie gotowego wyjaśnienia. To właśnie nauczyciel tworzy sytuacje, które budzą ciekawość i zachęcają uczniów do odkrywania świata.

Nie każda lekcja musi prowadzić do wielkiego odkrycia naukowego. Czasem wystarczy, że uczeń wyjdzie z klas y z jednym dodatkowym pytaniem. W świecie edukacji to często znaczy więcej niż poprawnie zapamiętana definicja.

2. Jak rozbudzić ciekawość poznawczą?

Kiedy uczniowie są najbardziej zaangażowani? najczęściej wtedy, gdy czegoś naprawdę chcą się dowiedzieć.

Dlatego warto zaczynać lekcję od pytań, a nie od odpowiedzi. zamiast pytać:

„Jakie są warstwy lasu?”

spróbujmy zapytać:

„Dlaczego niektóre rośliny rosną tylko w określonych miejscach lasu?" zamiast:

„Jakie znaczenie mają owady zapylające?" zapytajmy:

„Co stałoby się z naszym jedzeniem, gdyby nagle zniknęły wszystkie pszczoły?"

Takie pytania uruchamiają naturalną ciekawość. Uczniowie nie uczą się dlatego, że muszą. Uczą się dlatego, że chcą znaleźć odpowiedź.

Szkolne podwórko jako laboratorium

Jednym z największych atutów przyrody jest to, że nie wymaga kosztownego wyposażenia.

Czasem wystarczy wyjść przed szkołę.

Uczniowie mogą: obserwować zmiany zachodzące w kolejnych porach roku,

- monitorować pogodę, identyfikować gatunki roślin i zwierząt,
- porównywać miejsca bardziej i mniej nasłonecznione,
- badać stan terenów zielonych wokół szkoły.

Takie działania sprawiają, że wiedza przestaje być abstrakcyjna. Staje się częścią rzeczywistości, którą uczniowie widzą każdego dnia.

Regularne obserwacje fenologiczne są świetnym przykładem. Dokumentowanie pojawiania się pierwszych liści czy przylotów ptaków uczy systematyczności, cierpliwości oraz analizowania danych. A przy okazji daje uczniom poczucie bycia prawdziwymi badaczami.

3. Odpowiedzialność zaczyna się blisko nas samych.

Kiedy rozmawiamy z uczniami o zmianach klimatu, łatwo zgubić ich uwagę wśród informacji o topniejących lodowcach i odległych zakątkach świata.

Tymczasem odpowiedzialność najłatwiej budować lokalnie. znacznie skuteczniejsze jest pytanie:

„Dlaczego po dużym deszczu w naszej okolicy pojawiają się podtopienia?"

niż rozpoczynanie od globalnych statystyk.

Uczniowie lepiej rozumieją problemy, które widzą na co dzień. Dzięki temu łatwiej dostrzegają związek między własnymi działaniami a stanem środowiska. od teorii do działania wiedza ekologiczna ma sens wtedy, gdy prowadzi do działania.

Dlatego warto organizować projekty, które przynoszą widoczne efekty:

- monitorowanie ilości odpadów w szkole, zakładanie łąk kwietnych,
- tworzenie hoteli dla owadów,
- akcje oszczędzania energii,
- badanie jakości powietrza w okolicy.

Uczniowie szybciej angażują się w działania, kiedy widzą ich rezultaty.

Jest duża różnica między wysłuchaniem pogadanki o segregacji śmieci a przeprowadzeniem szkolnego projektu, który pozwoli ograniczyć odpady o kilkanaście procent.

4. Sprawczość, czyli „mam wpływ".

Każdy nauczyciel zna ucznia, który pyta:

„A po co nam to?"

Bardzo często za tym pytaniem kryje się potrzeba poczucia sensu.

Kompas Jutra podkreśla znaczenie sprawczości, czyli przekonania, że moje działania mogą coś zmienić. Edukacja przyrodnicza daje wiele okazji do budowania właśnie takiego doświadczenia. zamiast ograniczać się do rozpoznawania problemów, warto zachęcać uczniów do szukania rozwiązań.

Jeżeli badają stan terenów zielonych wokół szkoły, mogą przygotować propozycje zmian.

Jeżeli analizują ilość odpadów, mogą zaprojektować kampanię informacyjną.

Jeżeli obserwują malejącą liczbę owadów, mogą zaplanować działania wspierające bioróżnorodność.

Takie projekty pokazują, że wiedza nie kończy się w zeszycie.

Ma realne zastosowanie. ważna jest również możliwość wyboru. Uczniowie chętniej angażują się w projekty, gdy mogą współdecydować o temacie badań, sposobie prezentacji wyników czy podziale zadań. Wtedy odpowiedzialność staje się

czymś naturalnym, a nie kolejnym szkolnym obowiązkiem.

5. Kompetencje przyszłości rozwijane przy okazji.

To, co najcenniejsze na lekcjach przyrody, często dzieje się przy okazji.

Uczniowie badają teren wokół szkoły, a jednocześnie rozwijają kompetencje, które będą potrzebne przez całe życie.

Krytyczne myślenie

Uczą się oceniać źródła informacji i oddzielać fakty od opinii. współpraca i komunikacja

Rozmawiają, planują, dzielą się zadaniami i prezentują wyniki swoich badań.

Rozwiązywanie problemów

Analizują sytuację, szukają przyczyn i proponują konkretne rozwiązania.

Samodzielność organizują własną pracę, dokumentują wyniki obserwacji i planują kolejne działania. odpowiedzialne korzystanie z technologii

Korzystają z aplikacji do rozpoznawania gatunków czy map cyfrowych, ale jednocześnie uczą się krytycznie oceniać informacje znalezione w internecie.

Analiza danych

Tworzą wykresy, zestawienia i raporty, a następnie wyciągają wnioski na podstawie zgromadzonych informacji.

Refleksja

Po zakończonym projekcie zastanawiają się, co się udało, co można poprawić i czego nauczyli się podczas pracy.

6. Od czego zacząć już jutro? na pewno nie trzeba rewolucji. wystarczy:

- jedno ciekawe pytanie,
- jedna obserwacja w terenie,
- jeden mały projekt uczniowski,
- jedna sytuacja, w której uczniowie sami szukają odpowiedzi.

Tak właśnie zaczyna się rozwijanie ciekawości, odpowiedzialności i sprawczości. Czasem od krótkiego wyjścia przed szkołę. Czasem od liścia znalezionego na chodniku. A czasem od ucznia, który zada pytanie, którego nie było w scenariuszu lekcji. właśnie w takich momentach rodzi się prawdziwe uczenie się. Nie wtedy, gdy uczeń potrafi powtórzyć definicję, ale wtedy, gdy chce zrozumieć świat i czuje, że ma wpływ na to, co dzieje się wokół niego.

Kompas Jutra nie jest kolejnym edukacyjnym hasłem. To zaproszenie do tworzenia szkoły, w której uczniowie nie tylko zdobywają wiedzę, ale także uczą się myśleć, działać i odpowiedzialnie współtworzyć przyszłość.

Bo przyszłość nie zaczyna się od wielkich reform. Zaczyna się od małych odkryć, dobrych pytań i nauczycieli, którzy mają odwagę pozwolić uczniom samodzielnie szukać odpowiedzi.

opracowanie:

Agata Twardziak – Jazienicka, Amelia Grodecka - doradcy metodyczni

Powiatowego Ośrodka Doradztwa Metodycznego w Polkowicach

Matematyka uczy myśleć – Kompas Jutra jako szansa na rozwijanie kompetencji przyszłości

Agnieszka Czerniawska

Doradca metodyczny matematyki, nauczycielka matematyki, egzaminator Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej we Wrocławiu

Abstrakt współczesna szkoła stoi przed wyzwaniem przygotowania uczniów do funkcjonowania w świecie dynamicznych przemian technologicznych, społecznych i gospodarczych. Rozwój sztucznej inteligencji oraz powszechny dostęp do informacji sprawiają, że coraz większego znaczenia nabierają kompetencje związane z analizowaniem danych, krytycznym myśleniem, rozwiązywaniem problemów i podejmowaniem świadomych decyzji.

Artykuł przedstawia znaczenie edukacji matematycznej w kontekście założeń Kompasu Jutra oraz projektowanych kierunków zmian programowych. Współczesne nauczanie matematyki nie może ograniczać się do przekazywania procedur i ćwiczenia schematów. Jego celem powinno być przede wszystkim rozwijanie myślenia matematycznego, rozumianego jako zdolność analizowania sytuacji, dostrzegania zależności, wybierania strategii, argumentowania oraz świadomego wykorzystywania wiedzy w nowych kontekstach. w artykule omówiono sposoby realizacji tych założeń w praktyce szkolnej: zadania problemowe, dialog matematyczny, modelowanie oraz pracę projektową. Perspektywa nauczyciela i doradcy metodycznego pokazuje, że wiele skutecznych praktyk zgodnych z tym podejściem już dziś funkcjonuje w polskich szkołach.

Słowa kluczowe: matematyka, myślenie matematyczne, Kompas Jutra, kierunki zmian programowych, kompetencje przyszłości

1. **Matematyka w świecie zmian współczesna szkoła przygotowuje uczniów do życia w świecie, który zmienia się wyjątkowo szybko. Rozwój sztucznej inteligencji, łatwy dostęp do informacji oraz dynamiczne przemiany społeczne powodują, że samo przekazywanie wiedzy nie może być już jedynym celem edukacji.**

Uczeń potrzebuje nie tylko wiadomości, lecz przede wszystkim umiejętności ich wykorzystywania: analizowania informacji, krytycznego myślenia, współpracy i rozwiązywania problemów. Szczególne miejsce zajmuje w tym kontekście matematyka. Chociaż wiele obliczeń mogą dziś wykonywać urządzenia cyfrowe, pozostaje ona jednym z najważniejszych narzędzi kształtujących sposób myślenia.

Matematyka uczy:

- logicznego rozumowania i formułowania wniosków;
- dostrzegania zależności między informacjami;
- analizowania i interpretowania danych;
- przewidywania skutków podejmowanych działań;
- argumentowania i uzasadniania decyzji.

Pytanie: „Czy rozwój sztucznej inteligencji sprawi, że matematyka będzie mniej potrzebna?" prowadzi zatem do przeciwnego wniosku. Im sprawniej technologia wykonuje obliczenia, tym bardziej potrzebni są ludzie, którzy potrafią interpretować wyniki, oceniać ich wiarygodność i sens oraz podejmować na ich podstawie świadome decyzje.

Taki kierunek rozwoju edukacji wpisuje się w założenia Kompasu Jutra – koncepcji zmian w polskiej edukacji ukierunkowanej na rozwijanie wiedzy, kompetencji i sprawczości uczniów. w odniesieniu do matematyki oznacza to przesunięcie akcentu z odtwarzania poznanych procedur na rozumowanie, rozwiązywanie problemów, pracę z danymi i świadome wykorzystywanie wiedzy. W niniejszym artykule Kompas Jutra stanowi punkt odniesienia do dyskusji o kierunkach zmian programowych, nie zaś zamknięty katalog metod nauczania.

2. **Kierunki zmian programowych - od wiedzy do myślenia matematycznego współczesna edukacja matematyczna nie oznacza rezygnacji z wiedzy, rozumienia pojęć ani sprawności rachunkowej. Nadal są one fundamentem uczenia się matematyki. Zmienia się natomiast sposób rozumienia celu nauczania.**

Nie chodzi już wyłącznie o to, aby uczeń znał wzór i potrafił zastosować go w typowej sytuacji. Równie ważne jest, aby rozumiał sens wykorzystywanych metod, potrafił wybrać odpowiednią strategię rozwiązania oraz świadomie posługiwał się narzędziami matematycznymi. w pracy nauczyciela należy łączyć dwa wzajemnie uzupełniające się obszary:

1. Cele kształcenia, czyli wymagania ogólne określające najważniejsze kompetencje matematyczne ucznia.

2. Treści nauczania, czyli wymagania szczegółowe wskazujące zakres wiedzy i umiejętności, które uczeń powinien opanować. oba obszary powinny być realizowane równocześnie. Wiedza matematyczna nie jest bowiem celem samym w sobie, lecz narzędziem służącym rozwijaniu rozumowania i praktycznemu wykorzystywaniu matematyki.

Szczególne znaczenie ma myślenie matematyczne rozumiane jako zdolność rozpoznawania problemów, poszukiwania rozwiązań, uzasadniania wniosków i stosowania matematyki w różnorodnych sytuacjach.

Uczeń jako świadomy i sprawczy uczestnik procesu uczenia się

Myślenie matematyczne nie jest pojedynczą umiejętnością, lecz sposobem podejścia do problemu. Uczeń, który je rozwija:

- samodzielnie analizuje informacje;
- dostrzega i opisuje zależności;
- poszukuje strategii rozwiązania i uzasadnia ich wybór; weryfikuje własne rozwiązania;
- formułuje wnioski i wykorzystuje je w nowych sytuacjach. znaczenie tych umiejętności jest widoczne również w zadaniach egzaminacyjnych. Analiza arkuszy egzaminu ósmoklasisty z matematyki pokazuje, że ważną rolę odgrywają zadania wymagające nie tylko wykonania obliczeń, lecz przede wszystkim interpretowania informacji, dobierania strategii, argumentowania oraz oceny otrzymanego wyniku. wyniki badań międzynarodowych i egzaminów zewnętrznych wskazują, że dla wielu uczniów większym wyzwaniem niż wykonywanie rutynowych obliczeń pozostaje stosowanie wiedzy w sytuacjach nietypowych, interpretowanie danych oraz uzasadnianie wniosków (Mullis i Martin, 2020; CKE, 2024). w praktyce oznacza to potrzebę takiego organizowania lekcji, aby uczeń nie tylko poznawał metody rozwiązywania zadań, lecz także rozumiał:
- dlaczego dana metoda działa;
- kiedy można ją zastosować;
- jak ocenić poprawność własnego rozumowania.

3. Jak uczyć matematyki, aby uczniowie myśleli?

Rozwijanie myślenia matematycznego wymaga szerszego spojrzenia na lekcję. Nie oznacza rezygnacji z ćwiczenia sprawności rachunkowej, lecz uzupełnienie jej o samodzielne rozumowanie, argumentowanie i wykorzystywanie wiedzy w nowych sytuacjach.

Badania edukacyjne wskazują, że uczniowie uczą się skuteczniej, gdy są aktywnymi uczestnikami procesu uczenia się. Hattie (2012) podkreśla znaczenie jasno określonych celów, informacji zwrotnej oraz zaangażowania ucznia w zdobywanie wiedzy. Z kolei Black i Wiliam (1998) wskazują, że ocenianie formatywne wspiera uczenie się przede wszystkim wtedy, gdy dostarcza uczniowi informacji pomocnych w określeniu kolejnych kroków. w praktyce oznacza to projektowanie sytuacji edukacyjnych, w których uczeń może samodzielnie poszukiwać, sprawdzać różne strategie i formułować wnioski. zadania problemowe - od algorytmu do rozumowania

Jednym ze sposobów rozwijania myślenia matematycznego jest rozpoczynanie lekcji od problemu, a nie od prezentacji gotowego wzoru lub procedury.

Przykładem może być pytanie:

Czy większe opakowanie zawsze bardziej się opłaca?

Uczniowie analizują ceny oraz ilości produktów, samodzielnie poszukują sposobu ich porównania, podejmują decyzje i uzasadniają swoje wybory. Najważniejszy jest przy tym nie tylko wynik, lecz także droga prowadząca do rozwiązania.

Uczeń rozwija w ten sposób umiejętność:

- analizowania danych; wybierania strategii rozwiązania; oceniania sensowności wyniku;
- formułowania argumentów.

Taka praca pozwala dostrzec, że matematyka nie jest jedynie zbiorem gotowych procedur, lecz narzędziem służącym rozwiązywaniu rzeczywistych problemów.

Dialog matematyczny - przestrzeń dla sprawczości ucznia

Rozwijanie myślenia matematycznego wymaga stworzenia uczniom przestrzeni do przedstawiania własnych pomysłów, porównywania strategii oraz uczenia się od siebie.

Lekcja matematyki nie powinna być wyłącznie miejscem sprawdzania poprawnych odpowiedzi. Powinna stawać się przestrzenią dialogu, w której uczniowie prezentują różne sposoby rozwiązania, analizują pomysły innych osób

i wspólnie poszukują uzasadnień.

Rola nauczyciela nie ogranicza się wówczas do przedstawienia poprawnej metody. Polega również na zadawaniu pytań pobudzających do refleksji:

- „Co zauważyłeś?"
- „Dlaczego uważasz, że ta strategia jest skuteczna?"
- „Co zmieniłoby się, gdyby warunki zadania były inne?"
- „Które rozwiązanie najlepiej pokazuje tok rozumowania?"

Dzięki takiemu dialogowi uczniowie uczą się nie tylko przedstawiać własny tok rozumowania, lecz także analizować argumenty innych osób, porównywać strategie i korygować własne wnioski. Znaczenie komunikowania rozumowania, uzasadniania oraz porównywania strategii podkreślono również w zaleceniach National Council of Teachers of Mathematics (NCTM, 2014).

Modelowanie matematyczne - od rzeczywistej sytuacji do świadomej decyzji

Modelowanie matematyczne pozwala uczniom wykorzystywać poznane pojęcia i metody do opisywania rzeczywistych sytuacji. Proces ten nie kończy się na wykonaniu obliczeń. Obejmuje rozpoznanie problemu, wybór istotnych informacji, przyjęcie założeń, zbudowanie modelu, uzyskanie wyniku oraz ocenę jego sensowności.

Przykładem może być pytanie: *ile wody może zaoszczędzić szkoła dzięki zamontowaniu perlatorów w umywalkach?*

Uczniowie ustalają, jakich danych potrzebują, na przykład liczby umywalek, przeciętnego czasu korzystania z kranu, liczby użytkowników oraz różnicy między przepływem wody przed zamontowaniem perlatorów i po nim. Następnie przyjmują uproszczenia, wykonują obliczenia i szacują możliwe oszczędności w skali tygodnia, miesiąca lub roku. ostatnim i szczególnie ważnym etapem jest interpretacja wyniku. Uczniowie zastanawiają się:

- Czy przyjęte założenia były realistyczne?
- Które dane miały największy wpływ na wynik?
- Jak zmieniłby się rezultat po zmianie jednego z założeń?
- Czy uzyskane oszczędności uzasadniają koszt zakupu urządzeń?

Modelowanie rozwija umiejętność upraszczania złożonych sytuacji, analizowania danych, przewidywania skutków oraz podejmowania decyzji. Pokazuje również, że wynik matematyczny nie zawsze stanowi jednoznaczną odpowiedź, ponieważ jego wartość zależy od jakości danych i zasadności przyjętych założeń.

Tak rozumiane modelowanie jest zgodne z ujęciem kompetencji matematycznych przyjętym w badaniu PISA, w którym ważne miejsce zajmują formułowanie problemu, stosowanie matematyki oraz interpretowanie wyników w rzeczywistym kontekście (OECD, 2023).

4. Tydzień projektowy - matematyka w działaniu

Nie wszystkie kompetencje można skutecznie rozwijać podczas pojedynczej lekcji. Współpraca, planowanie działań, analizowanie informacji, podejmowanie decyzji i prezentowanie wniosków wymagają czasu. Wartościowym rozwiązaniem może być zatem organizacja tygodnia projektowego, podczas którego uczniowie wykorzystują matematykę w praktycznych sytuacjach.

Praca projektowa może przebiegać zgodnie z następującym schematem:

postawienie problemu → zebranie informacji → analiza danych → wybór strategii → wykonanie obliczeń → interpretacja wyników → prezentacja rozwiązania

Taki sposób pracy łączy wiedzę matematyczną z kompetencjami przyszłości. Uczeń nie jest jedynie wykonawcą polecenia, lecz współtwórcą rozwiązania: planuje działania, podejmuje decyzje i bierze odpowiedzialność za efekt pracy.

Przykłady projektów matematycznych nasza wymarzona wycieczka

Uczniowie planują wyjazd, wyszukują i analizują informacje, podejmują decyzje finansowe oraz uzasadniają przyjęte rozwiązania. Wykorzystują przy tym: obliczenia praktyczne;

- procenty;
- skalę;
- analizę i interpretację danych. najważniejsze pytanie nie brzmi: „Jaki jest wynik obliczeń?", lecz: „Które rozwiązanie jest najlepsze i jak możemy uzasadnić swój wybór?".

Czy szkoła może oszczędzać?

Uczniowie analizują dane dotyczące zużycia energii lub wody. Tworzą zestawienia i wykresy, wykonują obliczenia, a następnie przygotowują propozycje działań.

Projekt rozwija umiejętność: interpretowania danych;

- modelowania matematycznego;
- formułowania wniosków; odpowiedzialnego podejmowania decyzji.

Matematyka wokół nas

Uczniowie poszukują zastosowań matematyki w codziennym otoczeniu, między innymi w architekturze, sporcie, przyrodzie, zakupach i przestrzeni publicznej. Dokumentują przykłady, opisują występujące w nich zależności oraz przedstawiają rezultaty swojej pracy.

Dzięki temu zaczynają dostrzegać, że matematyka nie kończy się wraz z lekcją, lecz jest obecna w wielu obszarach codziennego życia.

5. Warunki skutecznego wdrażania wprowadzanie zadań problemowych, dialogu matematycznego i pracy projektowej wiąże się z wyzwaniami organizacyjnymi. Nauczyciel musi uwzględnić ograniczony czas lekcji, zróżnicowany poziom uczniów, konieczność realizacji treści programowych oraz trudności związane z ocenianiem procesu pracy, a nie tylko końcowego wyniku.

Nie oznacza to jednak konieczności całkowitej zmiany sposobu nauczania. Rozwijanie myślenia matematycznego można rozpocząć od niewielkich działań: jednego pytania otwartego, porównania dwóch strategii, analizy błędnego rozwiązania lub krótkiego zadania wymagającego uzasadnienia.

Kluczowe znaczenie ma regularność. Pojedyncze zadanie problemowe może uatrakcyjnić lekcję, ale dopiero systematyczne stwarzanie okazji do analizowania, argumentowania i weryfikowania pomysłów prowadzi do trwałej zmiany sposobu uczenia się matematyki.

6. Perspektywa nauczyciela i doradcy metodycznego - między założeniami a praktyką wprowadzanie nowych kierunków w edukacji matematycznej nie oznacza konieczności rozpoczynania wszystkiego od początku. Jako nauczycielka matematyki i doradca metodyczny obserwuję lekcje, prowadzę konsultacje oraz rozmawiam z nauczycielami o ich codziennej pracy. Doświadczenia te pokazują, że wiele osób już dziś tworzy środowisko uczenia się zgodne z nowym podejściem do edukacji matematycznej. na lekcjach można zaobserwować nauczycieli, którzy:

- rozpoczynają zajęcia od problemu; zachęcają uczniów do poszukiwania różnych strategii rozwiązania;
- prowadzą dialog o sposobach rozumowania; wykorzystują zadania osadzone w praktycznym kontekście; organizują pracę zespołową;
- stosują ocenianie wspierające rozwój ucznia.

Szczególnie wartościowe są lekcje, podczas których nauczyciel nie podaje od razu gotowego rozwiązania, lecz tworzy warunki do samodzielnego poszukiwania, formułowania hipotez, popełniania błędów oraz wyciągania z nich wniosków. W takich sytuacjach uczeń formułuje hipotezy, sprawdza ich poprawność i stopniowo buduje własne rozumienie pojęć oraz zależności matematycznych.

Rolą zmian systemowych nie powinno być podważanie dotychczasowej pracy nauczycieli. Należy raczej wspierać, rozwijać i upowszechniać dobre praktyki, które już funkcjonują w wielu szkołach.

7. Podsumowanie

Matematyka w szczególny sposób przygotowuje ucznia do funkcjonowania we współczesnym świecie. Jej znaczenie nie ogranicza się do wykonywania obliczeń. Dobrze prowadzona edukacja matematyczna uczy rozpoznawania problemów, analizowania informacji, wybierania strategii, uzasadniania wniosków oraz oceniania sensowności otrzymanych wyników.

Kierunki wyznaczane przez Kompas Jutra wzmacniają wizję ucznia jako świadomego i sprawczego uczestnika procesu uczenia się. Realizacja tej wizji nie wymaga odrzucenia wiedzy, ćwiczeń rachunkowych ani dotychczasowego dorobku nauczycieli. Wymaga natomiast takiego wykorzystywania treści matematycznych, aby stawały się one materiałem do rozumowania, dialogu i rozwiązywania problemów. najważniejszym efektem nauczania matematyki nie jest zatem uczeń, który potrafi odtworzyć poznany algorytm, lecz taki, który potrafi samodzielnie myśleć, oceniać informacje i podejmować uzasadnione decyzje.

Bibliografia

1. Black, P., Wiliam, D., „Assessment and Classroom Learning", Assessment in Education: Principles, Policy & Practice, 1998.
2. Centralna Komisja Egzaminacyjna, Sprawozdanie z egzaminu ósmoklasisty. Matematyka, Warszawa 2024.

3. Hattie, J., Visible Learning for Teachers: Maximizing Impact on Learning, Routledge, London 2012.
4. Ministerstwo Edukacji Narodowej, Podstawa programowa kształcenia ogólnego - matematyka.
5. Mullis, I.V.S., Martin, M.O. (red.), TIMSS 2019 International Results in Mathematics and Science, Boston College 2020.
6. National Council of Teachers of Mathematics, Principles to Actions: Ensuring Mathematical Success for All, Reston 2014.
7. OECD, PISA 2022 Assessment and Analytical Framework: Mathematics, Reading, Science and Financial Literacy, OECD Publishing, Paris 2023.

Nota o autorce

Agnieszka Czerniawska – nauczycielka matematyki z 28-letnim doświadczeniem, doradca metodyczny matematyki oraz egzaminator Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej we Wrocławiu. wspiera nauczycieli w rozwijaniu warsztatu pracy, analizowaniu wyników egzaminacyjnych oraz poszukiwaniu skutecznych metod nauczania. Szczególnie interesuje się rozwijaniem myślenia matematycznego uczniów, pracą problemową, edukacją projektową oraz praktycznym wykorzystywaniem matematyki.

Prowadząc szkolenia i konsultacje oraz obserwując lekcje, pomaga nauczycielom budować edukację, w której uczeń nie tylko poznaje matematykę, ale przede wszystkim uczy się myśleć matematycznie.

opracowanie:
Agnieszka Czermiawska - doradca metodyczny
Powiatowego Ośrodka Doradztwa Metodycznego w Polkowicach

„Reforma26. Kompas Jutra" – przedmiot historia w szkole podstawowej

Wprowadzona od roku szkolnego 2026/2027 reforma programowa „Reforma26. Kompas Jutra" z założenia ma na celu diametralną zmianę w podejściu do nauczania historii począwszy od klasy IV szkoły podstawowej. Nauka historii ma pozostać osobnym przedmiotem, który tak jak w poprzednich latach w klasach IV, ma być realizowany w wymiarze 1 godziny tygodniowo. Liczba godzin nauczania historii nie ulegnie więc zmianie, ale fundamentalnej zmianie ulegnie koncepcja jej nauczania. Nacisk z pamięciowego opanowywania faktów w założeniach twórców reformy w tym zmian programowych, został przesunięty na rozwijanie u uczniów umiejętności krytycznego myślenia i sprawczości. Główny kierunek zmian podstawy programowej kształcenia historii, został przez twórców reformy przekierowany na wspieranie u uczniów rozwoju tzw. kompetencji fundamentalnych oraz przekrojowych. Inspiracją do opracowania zmian podstawy programowej z historii w ramach „Reformy26.Kompas Jutra" były opinie i komentarze nauczycieli historii, oparte na indywidualnych doświadczeniach. Zmiany dotyczą ograniczenia wymaganych treści nauczania, tak, aby realizacja głównych zapisów podstawy programowej stała się w pełni wykonalna. Doświadczenia nauczycieli wskazywały bowiem na fakt znaczących trudności z realizacją treści nauczania, co było związane z ich nadmiarem. W efekcie często nie starczało czasu na realizację tematyki dotyczącej zagadnień z historii współczesnej.

Założenia zmian są ukierunkowane na odejście od tzw. encyklopedyzmu i przesunięcie akcentów z pamięciowego opanowywania materiału, w stronę rozwijania umiejętności analizy, interpretacji materiałów źródłowych oraz umiejętności krytycznego myślenia. Nauczyciel ma cieszyć się poszerzoną autonomią w zakresie realizacji treści programowych, w tym wykorzystywanych metod w pracy z uczniami. Zdecydowanemu ograniczeniu mają ulec metody podawcze, na rzecz metod aktywizujących. W treściach tematycznych wzmocnione mają być zagadnienia z historii gospodarczej i społecznej (w tym historii kobiet, techniki, życia codziennego). Większy nacisk ma zostać przekierowany na historię lokalną i regionalną. Zwiększona została liczba godzin z zakresu tematyki historii najnowszej. Zmiany dotyczą także obszaru wymagań szczegółowych, w których doprecyzowane zostały wymagania z zakresu wiedzy i umiejętności.

Tematykę zajęć i treści z przedmiotu historia od klasy IV, zaplanowano w taki sposób, aby rozbudzić zainteresowanie ucznia przeszłością. Uczeń począwszy od klasy IV, powinien opanowywać treści nauczania nowatorskimi metodami dydaktycznymi, które z założenia powinny opierać się o analizę tekstów źródłowych, ilustracji, map, zestawień statystycznych, oraz odczytywania wykresów. Oznacza to mniej dat, nazwisk i szczegółów do zapamiętania. Z programu nauczania usunięto treści uznane za nadmierne, często odnosiły się one do szczegółów omawianych wydarzeń, bitew, ich dat i postaci historycznych. Wprowadzenie powyższych zmian według twórców reformy ma skutkować zakończeniem tzw. metody „3Z": w pracy nauczyciela z uczniami bardzo istotnego znaczenia nabiera pozyskanie przez uczniów umiejętności samodzielnej analizy. Uczniowie klasy IV od samego początku edukacji mają pracować niczym młodzi historycy. Miejsce gotowych treści z podręcznika, zastąpić ma praca z szeroko rozumianymi źródłami z epoki, tekstami kultury czy z mapami historycznymi. Poszukanie przez uczniów przyczyn i skutków wydarzeń ma stać się istotą kształcenia. Lekcje mają zostać ukierunkowane na rozumienie wielkich procesów dziejowych w połączeniu z umiejętnością analizy i wyciągania wniosków, zamiast prostolinijnego odtwarzania suchych faktów.

Nową jakością, wg. założeń reformy, ma stać się metoda projektowa. Uczenie się poprzez działanie, pracę projektową i interdyscyplinarność. Nauczyciele zyskają większą autonomię w doborze metod dowolnie dobranych do wybranego przez nich działania. Nowością i jednocześnie nową jakością ma stać się organizacja w szkołach tzw. „Tygodnia projektowego". Z założenia „Tydzień projektowy" ma stanowić platformę łączącą wiedzę historyczną z wiedzą z innych przedmiotów (np. nową interdyscyplinarną Przyrodą czy Plastyką).

Jakie są najważniejsze założenia i zmiany wprowadzanej reformy? W układzie treści zachowany został tradycyjny układ chronologiczny. W klasie IV i w kolejnych klasach tematyka zajęć obejmie chronologiczno-problemowy okres od czasów starożytnych do współczesności, z dominującą rolą historii narodu i państwa polskiego. Ramy chronologiczne w klasach IV–VI obejmą okres od pradziejów do przełomu XIX i XX w., a w klasach VII i VIII okres od przełomu XIX i XX w. do współczesności. Przy czym w klasach VII i VIII zdecydowanie zwiększeniu uległy treści z zakresu historii współczesnej oraz tematy dotyczące historii lokalnej. Silnie zaakcentowano historię regionalną, lokalną oraz dzieje Polski w szerokim tle historii powszechnej. W obszarze metodyki pracy zdecydowanie zwiększono nacisk na pracę opartą na analizie źródeł, map, ikonografii, statystyk, dyskusje, argumentacje, doświadczenia oraz organizację projektów edukacyjnych.

Celem powyższych zmian jest położenie akcentów na zbudowanie poczucia tożsamości i przynależności do wspólnoty lokalnej, narodowej oraz państwowej. Uczniowie mają rozwijać gotowość do prezentowania, wyrażania i uzasadniania własnych poglądów oraz przekonań odnosząc się do wydarzeń z przeszłości, przy jednoczesnej akceptacji różnych punktów widzenia, podejmowaniu prób ich zrozumienia i znalezienia kompromisu. Uczniowie powinni zostać wyposażeni w umiejętność odczytywania intencji stojących za działaniami grup czy jednostek w przeszłości. Powinni formułować oceny takich działań z uwzględnieniem różnych systemów wartości.

Celem kształcenia ma być zainteresowanie historią i jej poznawaniem oraz umiejętnym doszukiwaniem się i dochodzeniem do obiektywnej prawdy. Ponad to rozumienie związków przestrzenno-czasowych i przyczynowo-skutkowych wydarzeń z przeszłości oraz ich wpływu na współczesny świat i najbliższe otoczenie. Uczeń ma w przyszłości stać się świadomym obywatelem, posiadającym narzędzia i umiejętności pozwalające mu na analityczną ocenę bieżącej polityki, zagadnień społecznych oraz gospodarczych.

opracowanie:
Grzegorz Kochman - doradca metodyczny
Powiatowego Ośrodka Doradztwa Metodycznego w Polkowicach

Reforma26. Kompas Jutra w wychowaniu przedszkolnym – od nowej podstawy programowej do codziennej praktyki nauczyciela

„Dziecko nie potrzebuje gotowych odpowiedzi. Potrzebuje przestrzeni, w której może pytać, doświadczać, próbować i odkrywać."

Rok szkolny 2026/2027 otwiera w wychowaniu przedszkolnym nowy rozdział. Od 1 września 2026 r. obowiązuje nowa podstawa programowa wychowania przedszkolnego, wprowadzona rozporządzeniem Ministra Edukacji z 11 marca 2026 r. zmiana ta nie powinna być jednak postrzegana wyłącznie jako konieczność dostosowania dokumentacji czy scenariuszy zajęć do nowych zapisów. Reforma26 – określana jako „Kompas Jutra" – stawia przed nauczycielem ważniejsze pytanie: jak przełożyć nowe założenia na codzienne doświadczenia dziecka?

Bo prawdziwa reforma zaczyna się nie w dokumencie, lecz w sali przedszkolnej.

„Podstawa programowa jest mapą. To nauczyciel pomaga dziecku odnaleźć własną drogę."

Nowa podstawa programowa obejmuje cele wychowania przedszkolnego, zadania przedszkola, osiągnięcia dziecka na koniec wychowania przedszkolnego oraz warunki i sposób realizacji.

Jej założenia wyraźnie kierują uwagę na rozwój dziecka jako całości – jego sfery poznawczej, emocjonalnej, społecznej i fizycznej. Szczególnego znaczenia nabierają doświadczenia edukacyjne, które mają mieć charakter praktyczny i wspierać rozwój osobisty, psychiczny, społeczny oraz fizyczny dziecka, a także budować jego poczucie sprawczości.

To ważna zmiana perspektywy.

Nie chodzi wyłącznie o to, czego dziecko dowie się podczas zajęcia, ale również o to:

- czego samodzielnie doświadczy,
- czego spróbuje,
- jakie pytanie postawi,
- jakie rozwiązanie wymyśli,
- jak poradzi sobie z trudnością,
- jak będzie współpracowało z innymi,
- jak oceni własne działanie.

„Najcenniejsze doświadczenia edukacyjne to te, po których dziecko mówi: *„Zrobiłem to sam!"*; *„Proszę pani: dzisiaj udało mi się nie płakać!"*

Jednym z najważniejszych wyzwań dla nauczyciela staje się odejście od myślenia wyłącznie kategoriami „tematu dnia".

Temat oczywiście pozostaje ważny, ale jeszcze ważniejsze staje się pytanie: co dziecko zrobi, przeżyje, odkryje i zrozumie dzięki temu tematowi?

Jeżeli rozmawiamy o wodzie, dzieci mogą nie tylko wysłuchać informacji o jej właściwościach. Mogą sprawdzać, co pływa, a co tonie, obserwować parowanie, przelewać, porównywać, mierzyć i formułować hipotezy.

Jeżeli poznają świat roślin, mogą założyć własną hodowlę, obserwować jej rozwój, dokumentować zmiany i zastanawiać się, czego potrzebuje roślina.

Jeżeli rozmawiamy o emocjach, warto stworzyć sytuacje, w których dzieci mogą je rozpoznawać, nazywać, wyrażać i poszukiwać sposobów radzenia sobie z nimi. w takim podejściu nauczyciel przestaje być jedynie osobą przekazującą informacje. Staje się projektantem środowiska uczenia się.

Nowoczesne wychowanie przedszkolne powinno pozostawiać dziecku przestrzeń na aktywność, samodzielność i podejmowanie decyzji.

To oznacza zgodę na to, że nie każde dziecko wykona zadanie dokładnie w taki sam sposób. Nie każda odpowiedź musi pojawić się natychmiast. Nie każda aktywność musi zakończyć się „idealnym" produktem.

Czasami największą wartością zajęcia jest właśnie pytanie:

„A co się stanie, jeśli zrobimy inaczej?"

To pytanie otwiera drogę do eksperymentowania, myślenia, współpracy i twórczego poszukiwania.

„Błąd w przedszkolu nie musi być porażką. Może być początkiem odkrycia."

Dlatego nauczyciel powinien tworzyć atmosferę, w której dziecko może próbować bez lęku przed oceną.

Sprawczość – słowo, które nabiera znaczenia.

Jednym z istotnych kierunków nowych założeń jest wzmacnianie poczucia sprawczości dziecka. Doświadczenia edukacyjne mają wspierać kompetencje fundamentalne i przekrojowe, a także umiejętności komunikacyjne i współpracy.

Sprawczość nie oznacza pozostawienia dziecka samemu sobie. Oznacza stworzenie warunków, w których może ono realnie wpływać na przebieg własnego uczenia się. nauczyciel może więc pytać:

- „Jak możemy to sprawdzić?"
- „Który sposób wybierasz?"
- „Co możemy zrobić, żeby było łatwiej?"
- „Jak możemy rozwiązać ten problem razem?"
- „Co już potrafisz?"
- „Czego chciałbyś jeszcze spróbować?"

Takie pytania są prostym, ale bardzo skutecznym narzędziem budowania autonomii.

Reforma nie zmienia jedynie tego, czego uczymy. Zmienia również sposób patrzenia na rolę nauczyciela. nauczyciel staje się uważnym obserwatorem rozwoju dziecka. Analizuje jego potrzeby, zainteresowania, możliwości i trudności. Na tej podstawie projektuje kolejne doświadczenia.

To oznacza konieczność większej elastyczności.

Jeśli dzieci szczególnie zainteresują się śladami zwierząt podczas spaceru, być może warto odejść od zaplanowanego wcześniej działania i rozpocząć małe badanie terenowe.

Jeśli grupa zacznie zastanawiać się, dlaczego pada deszcz, warto wykorzystać tę naturalną ciekawość do stworzenia doświadczenia.

Jeżeli dzieci spierają się o zasady wspólnej zabawy, można potraktować tę sytuację jako autentyczną okazję do rozwijania kompetencji społecznych.

„Dobry nauczyciel nie zawsze prowadzi dziecko tam, gdzie zaplanował. Czasem podąża tam, dokąd prowadzi dziecięca ciekawość."

Nowa podstawa programowa zwraca również uwagę na higienę cyfrową. Kontakt z narzędziami ekranowymi został ograniczony – nauczyciel może wykorzystywać je do celów dydaktycznych, przy jednoczesnym priorytecie higieny cyfrowej wspierającej rozwój dziecka. w praktyce oznacza to powrót do tego, co w przedszkolu najbardziej naturalne: ruchu, rozmowy, manipulowania przedmiotami, obserwacji, kontaktu z przyrodą, zabawy, działań plastycznych, muzycznych i konstrukcyjnych.

Technologia może być wartościowym narzędziem, ale nie powinna zastępować doświadczenia. zdjęcie pszczoły nie zastąpi obserwacji owada w ogrodzie. Film o wodzie nie zastąpi eksperymentu z jej przelewaniem. Wirtualny spacer nie zastąpi prawdziwego spaceru.

„Technologia może otwierać drzwi do wiedzy, ale dziecko nadal potrzebuje świata, którego może dotknąć, powąchać, usłyszeć i doświadczyć."

„Kompas Jutra" nie powinien być rozumiany jako przygotowanie dziecka do konkretnego zawodu czy przewidywanie, jaki świat będzie za kilkanaście lat.

Chodzi raczej o rozwijanie takich dyspozycji, które pozwolą dziecku odnaleźć się w świecie zmian: ciekawości, samodzielności, komunikacji, współpracy, elastyczności, kreatywności, odpowiedzialności i umiejętności rozwiązywania problemów.

Dlatego codzienna zabawa może być przestrzenią uczenia się współpracy.

Budowanie z klocków może rozwijać planowanie i myślenie przestrzenne.

Przygotowanie sałatki może być okazją do rozwijania samodzielności, matematyzowania i edukacji zdrowotnej.

Sprzątanie sali może uczyć odpowiedzialności za wspólną przestrzeń.

Spór między dziećmi może stać się sytuacją rozwijającą komunikację i umiejętność poszukiwania kompromisu.

To właśnie tutaj reforma spotyka się z codziennością.

Zmiana podejścia powinna znaleźć odzwierciedlenie również w dokumentowaniu pracy nauczyciela. warto mniej koncentrować się na samym zapisie tego, co zostało zrealizowane, a bardziej na refleksji:

Co dziecko dzięki temu doświadczeniu rozwinęło?

Jakie kompetencje mogło ćwiczyć?

Które dzieci potrzebowały dodatkowego wsparcia?

Co wzbudziło największą ciekawość?

Co warto kontynuować?

Jak zmodyfikować kolejne doświadczenie?

Taka dokumentacja przestaje być wyłącznie zapisem działań. Staje się narzędziem profesjonalnej refleksji nauczyciela.

Każda reforma edukacji niesie ze sobą pytania, niepewność i potrzebę uczenia się nowych rozwiązań. Reforma26 jest również procesem rozłożonym w czasie. Ministerstwo Edukacji wskazuje, że zmiany mają być wdrażane stopniowo, a jednym z ich założeń jest zwiększenie autonomii nauczyciela oraz zapewnienie mu narzędzi wspierających codzienną pracę. w wychowaniu przedszkolnym szczególnego znaczenia nabiera więc nie tylko znajomość nowych zapisów, ale umiejętność ich interpretowania i przekładania na praktykę.

Nie wystarczy przeczytać nową podstawę.

Trzeba ją zobaczyć w działaniu. zobaczyć w pytaniu dziecka. w jego samodzielnym wyborze. w doświadczeniu. w zabawie. w rozmowie. w ruchu. w konflikcie, który udało się rozwiązać. w zadaniu, które początkowo wydawało się zbyt trudne, a jednak zakończyło się sukcesem.

„Reforma edukacji zaczyna się wtedy, gdy zapis w dokumencie staje się doświadczeniem dziecka."

Najważniejszym zadaniem nauczyciela w okresie wdrażania zmian nie jest perfekcyjne odtworzenie zapisów dokumentu. Jest nim mądre odczytanie ich sensu i wykorzystanie go do tworzenia jeszcze lepszych warunków rozwoju dzieci.

„Kompas Jutra" może stać się dla nauczyciela nie kolejnym dokumentem, lecz symbolem kierunku: od przekazywania do doświadczania, od odtwarzania do odkrywania, od wykonywania poleceń do sprawczości, od gotowych rozwiązań do samodzielnego myślenia. w centrum nadal pozostaje dziecko.

A obok niego – nauczyciel, który obserwuje, inspiruje, stawia pytania, tworzy warunki do działania i wspiera w drodze.

Bo najlepsza edukacja przedszkolna nie odpowiada dziecku na wszystkie pytania.

Pomaga mu odkryć, że samo potrafi ich zadawać coraz więcej.

„Kompas nie mówi nam, dokąd mamy dojść. Pokazuje kierunek. Resztę drogi odkrywamy razem z dzieckiem."

opracowanie:
Dorota Maksymczak - doradca metodyczny
Powiatowego Ośrodka Doradztwa Metodycznego w Polkowicach

Język Angielski w Reformie „Kompas Jutra” Prawdziwa Komunikacja Zamiast Kucia na Pamięć!

Przewodnik dla nauczycieli po najważniejszych zmianach od września 2026 r.

Wprowadzenie: Wyobraź sobie szkołę, w której nauka języka angielskiego nie polega na bezmyślnym wkuwaniu tabel gramatycznych i list słówek na pamięć, ale na realnym działaniu i swobodnym komunikowaniu się z ludźmi. Właśnie taką rewolucję przynosi nowa podstawa programowa „Kompas Jutra” (Reforma26), która wchodzi do klas I i IV szkół podstawowych od września 2026 roku. Nowe zasady odchodzą od XIX-wiecznego modelu pruskiego, kładąc nacisk na uczenie się przez doświadczenie, współpracę oraz rozwijanie sprawczości uczniów.

1. Jeden poziom dla wszystkich na koniec szkoły podstawowej

- **Koniec z podwójnym standardem:** Na koniec VIII klasy wszystkich uczniów obowiązuje ujednolicony poziom A2 we wszystkich sprawnościach (czytaniu, słuchaniu, mówieniu i pisaniu). Wcześniej czytanie i słuchanie miały wyższy próg (A2+), ale teraz poprzeczkę wyrównano, aby zniwelować różnice w poziomie klas i dostosować wymagania do realnego czasu nauki.
- **Ścieżka rozszerzona i edukacja wczesnoszkolna:** Dla klas realizujących program w szerszym wymiarze przewidziano poziom B1, natomiast w klasach I–III na koniec nauki niezmiennie obowiązuje poziom A1.

2. Klasy 1–3: Mniej bajek, więcej życiowych konkretów *w edukacji wczesnoszkolnej nacisk kładzie się na praktyczną komunikację i bezpieczeństwo dzieci:*

- Życiowe słownictwo i alfabet: Zniknął dawny dział „świat baśni i wyobraźni”, a w jego miejsce pojawił się praktyczny temat: „czas, kalendarz, pory roku, miesiące i dni tygodnia”. Dzieci oficjalnie uczą się też rozpoznawać i nazywać litery alfabetu.
- **Koniec ze słówkiem „np.”:** W nowej podstawie usunięto zapis „np.” przy tematach leksykalnych, co oznacza, że podane w dokumentach kategorie (np. meble, zabawki, emocje) są obowiązkowe do wprowadzenia.
- **Piszemy i rozmawiamy w grupie:** Dzieci nie tylko przepisują słówka, ale piszą ze słuchu oraz tworzą proste teksty użytkowe i cyfrowe (np. życzenia, pozdrowienia czy krótkie maile według wzoru). W mówieniu pojawia się umiejętność aktywnego uczestniczenia w rozmowie grupowej.
- **Bezpieczeństwo przede wszystkim:** Odpowiadając na pytania o sobie, maluch musi potrafić podać po angielsku swój adres oraz numer telefonu rodzica.

3. Klasy 4–8: Różne akcenty, mediacja i prawdziwe życie

- **Słuchanie żywego języka:** Koniec z założeniem, że uczniowie słuchają wyłącznie krystalicznego akcentu brytyjskiego. Podstawa wymaga oswajania dzieci z różnymi odmianami języka oraz akcentami osób, dla których angielski nie jest językiem ojczystym (non-native speakers).
- **Nowe tematy i kultura:** Dodano temat „społeczeństwo” (problemy współczesnego świata), a „naukę i technikę” zmieniono na „postęp technologiczny”. W dziale kulturowym odchodzi się od kucia samych faktów na rzecz nauki odróżniania stereotypów od faktów.
- **Grzeczność zamiast sztywnego stylu:** Zamiast rozliczać uczniów ze sztywnego podziału na styl formalny i nieformalny, ocenia się przestrzeganie zasad grzeczności językowej.
- **Mediacja i praca w zespole:** Ogromny nacisk kładzie się na pracę w grupie – uczniowie mają wspólnie uzgadniać sens tekstów, razem pisać wiadomości, robić notatki oraz publicznie wygłaszać przygotowane prezentacje.

4. Doświadczenia Edukacyjne — Nauka w Akcji! największą innowacją jest obowiązek zrealizowania przez każdego ucznia przynajmniej jednego Doświadczenia Edukacyjnego w każdym roku szkolnym. Nie jest to kolejny sprawdzian, ale praktyczny projekt językowy z życia wzięty:

Typ Doświadczenia	Przykładowe Działanie Uczniów
Projekt Budżetowy	Grupowe zaplanowanie wyjazdu do Londynu w ramach określonej kwoty i zaprezentowanie kosztorysu.
Cyfrowi Twórcy	Przygotowanie skeczu, piosenki, reklamy, krótkiego vloga lub podcastu w języku obcym.
Real-Life Talk	Rozmowa z obcokrajowcem lub native speakerem nieznającym języka polskiego.
PraktycznyMateriał	Stworzenie autorskich fiszek autokorektywnych lub słowniczka obrazkowego dla młodszych kolegów.
Media Obcojęzyczne	Prowadzenie bloga, gazetki szkolnej lub pisemnego dziennika po angielsku.

5. Ocenianie, które wspiera i dodaje skrzydeł

- **Mniej stresu, więcej wsparcia:** Ocenianie sumaryczne ustępuje miejsca ocenianiu procesowemu (kształtującemu). Nauczyciel zbiera „dowody uczenia się" i przekazuje uczniowi konstruktywną informację zwrotną (IZ), która pokazuje, co zrobił dobrze, a nad czym powinien jeszcze popracować. **więcej czasu na lekcjach:** Dzięki wcześniejszemu uszczupleniu materiału z 2024 roku o około 20%, nauczyciele zyskali rezerwę czasową, by uczyć głębiej, wolniej i bez ciągłej gonitwy za programem.

6. Ściągawka dla Nauczyciela

Trzy proste kroki do wdrożenia od zaraz: 1. Wybierz jedno Doświadczenie Edukacyjne i zaplanuj je wspólnie z uczniami na nadchodzący semestr. 2. Wprowadź na lekcji zadanie z mediacji/pracy zespołowej, w którym uczniowie w parach uzgodnią sens krótkiego tekstu lub mema. 3. Zastosuj Model 3 Kroków informacji zwrotnej zamiast tradycyjnej jedynki za błąd – wskaż dowód, poziom i krok rozwojowy.

opracowanie
Dorota Paszkiewicz - doradca metodyczny
Powiatowego Ośrodka Doradztwa Metodycznego w Polkowicach

Edukacja wczesnoszkolna jest fundamentem dalszej nauki.

To właśnie na tym etapie dziecko zdobywa umiejętności, które będą mu potrzebne w kolejnych latach kształcenia. Dlatego tak ważne jest, by szkoła nie tylko przekazywała wiedzę, ale przede wszystkim rozwijała samodzielność, ciekawość i gotowość do podejmowania nowych wyzwań.

Kompas Jutra stawia na działanie, eksperymentowanie i naukę przez zabawę. Wykorzystuje naturalną dziecięcą ciekawość, zapał i potrzebę aktywności, dając uczniowi przestrzeń do samodzielnego odkrywania, zadawania pytań i szukania własnych rozwiązań. Podkreśla jego sprawczość i zaangażowanie – pokazuje, że dziecko nie jest tylko odbiorcą wiedzy, ale aktywnym uczestnikiem procesu uczenia się.

Reforma porządkuje i wzmacnia praktyki, które nauczyciele klas 1–3 stosują od lat. Jednocześnie **podkreśla znaczenie metod aktywnych, uczenie się przez doświadczenie i samodzielne dochodzenie do wiedzy.** Zamiast gotowych odpowiedzi proponuje sytuacje, w których dziecko musi coś sprawdzić, zaplanować, przetestować, omówić i wyciągnąć własne wnioski. Stąd organizowanie kiermaszy, zabawa w sklep, wyjścia do teatru, uprawa roślin, projektowanie parku czy placu zabaw, programowanie albo lekcje w terenie. Brzmi po staremu, a jednak zmienia się sposób patrzenia na te aktywności – nie są już jedynie urozmaiceniem lekcji, lecz stają się pełnoprawnym sposobem zdobywania wiedzy i rozwijania kompetencji. To właśnie w takich sytuacjach dziecko uczy się najwięcej. w edukacji językowej reforma stawia na komunikację. To umiejętność fundamentalna, stanowiąca warunek rozwoju i sprawnego funkcjonowania w XXI wieku. Szkoła ma stwarzać jak najwięcej naturalnych sytuacji, w których dziecko aktywnie słucha i wypowiada się, rozmawia, dyskutuje i debatuje. Nie tylko odpowiada na pytania nauczyciela, ale samo je formułuje, wyraża własne zdanie, słucha innych i uczy się budować wypowiedź. **Język ma być nie tylko przedmiotem nauki, ale przede wszystkim narzędziem komunikacji i poznawania świata. Trudno przecenić znaczenie tej umiejętności w codziennym życiu i dalszej edukacji.**

Edukacja polonistyczna skupia uwagę na rozwijaniu wewnętrznej motywacji do czytania. Najpierw kształci umiejętności techniczne – prawidłowe rozpoznawanie znaków i przekładanie ich na elementy brzmieniowe. Potem przychodzi czas na bardziej zaawansowane kompetencje: czytanie ze zrozumieniem, analizę i interpretację tekstu. Chodzi więc o to, by dziecko nie tylko potrafiło przeczytać tekst, ale chciało po niego sięgać i potrafiło odnaleźć w nim znaczenie.

Nowa podstawa programowa zakłada również, że uczniowie cztery razy w roku będą grać w gry planszowe, karciane czy kościane. Dziecko ma zapisywać wyniki, a następnie poddawać je analizie, wyciągać wnioski i obmyślać strategie. Jedna prosta aktywność uruchamia więc wiele kompetencji. Dziecko uczy się logicznego myślenia, współpracy, wytrwałości i niepoddawania się, ale również odnoszenia sukcesów i radzenia sobie z porażką. Gra staje się sytuacją, w której można ćwiczyć zarówno myślenie, jak i emocje.

Reforma zakłada również dyskutowanie o matematyce. Zanim dziecko nauczy się sprawnie pisać i czytać, może omawiać różne strategie rozwiązywania zadań z treścią – bez konieczności zapisywania i notowania danych. Ważne jest nie tylko to, jaki wynik otrzyma, ale przede wszystkim, jak do niego doszło. Nauczyciel buduje u ucznia przekonanie, że błąd jest częścią uczenia się. Nie jest porażką, którą należy ukryć, ale punktem wyjścia do rozmowy o toku rozumowania dziecka i podążania za jego strategią. Matematyka staje się dzięki temu nie tylko ćwiczeniem rachunkowym, ale także rozmową o logicznym myśleniu. nauka przyrody ma odbywać się w terenie. Uczeń, niczym mały naukowiec, z kompasem i mapą w ręku, przy wykorzystaniu mikroskopu czy lupy zdobywa wiedzę o świecie. Eksploruje go i doświadcza, docieka, eksperymentuje i prowadzi obserwacje. Zamiast poznawać przyrodę wyłącznie z podręcznika, może ją dotknąć, zobaczyć, zmierzyć i sprawdzić własną hipotezę. Wiedza przestaje być czymś, co trzeba zapamiętać, a staje się czymś, co można samodzielnie odkryć. z kolei wychowanie fizyczne oparte jest na koncepcji alfabetu ruchowego, który stanowi podstawę zdrowego i aktywnego stylu życia. Uczeń, na podstawie obserwacji i informacji zwrotnej, otrzymuje wskazówki, jak ćwiczyć, jak podnosić swoją sprawność fizyczną i jak świadomie rozwijać własne możliwości. Nie chodzi więc wyłącznie o wykonywanie kolejnych ćwiczeń. Chodzi o to, by dziecko rozumiało swoje ciało, potrafiło obserwować własne postępy i wiedziało, jak ruch wpływa na jego zdrowie i samopoczucie. w każdym z tych obszarów pojawia się ten sam element – dziecko ma być aktywne. Ma nie tylko słuchać, ale mówić. Nie tylko czytać, ale rozumieć i interpretować. Nie tylko liczyć, ale wyjaśniać, jak doszło do rozwiązania. Nie tylko poznawać przyrodę z podręcznika, ale obserwować ją i badać. Nie tylko wykonywać ćwiczenia, ale rozumieć swoje ciało i świadomie pracować nad własną sprawnością.

To właśnie jest istotą Kompasu Jutra. Nie chodzi o to, by do szkoły wprowadzać kolejne zadania, projekty czy aktywności tylko po to, żeby lekcja była ciekawsza. Chodzi o zmianę sposobu myślenia o uczeniu się. O przejście od pytania „czego mam nauczyć dziecko?" do pytania „co mogę zrobić, żeby dziecko chciało, potrafiło i miało możliwość nauczyć się tego samo?".

Taka szkoła wymaga również zmiany roli nauczyciela. Nie oznacza to, że nauczyciel przestaje być źródłem wiedzy. Przeciwnie – jego wiedza, doświadczenie i umiejętność organizowania procesu uczenia się są nadal kluczowe. Zmienia się jednak sposób, w jaki z nich korzysta. Zamiast prowadzić ucznia zawsze tą samą drogą, daje mu przestrzeń do poszukiwania. Obserwuje, zadaje pytania, podpowiada, udziela informacji zwrotnej i reaguje na potrzeby konkretnego dziecka.

Kompas Jutra porządkuje te działania i pokazuje, jak mogą stać się częścią codziennej pracy w klasach 1–3. Łączy wiedzę z doświadczeniem, naukę z działaniem, a wymagania podstawy programowej z naturalną potrzebą dziecka do poznawania świata.

Bo dziecko nie przychodzi do szkoły jako pusta kartka, którą trzeba wypełnić wiedzą. Przychodzi z ciekawością, pytaniami, własnymi pomysłami i ogromną potrzebą działania. Rolą szkoły jest tę ciekawość podsycać.

Bo najważniejszym efektem edukacji nie jest to, ile dziecko zapamięta. Jest nim to, czy po zakończeniu lekcji nadal chce pytać, sprawdzać i odkrywać.

Temu właśnie ma służyć Kompas Jutra!

opracowanie:
Agnieszka Sypko - doradca metodyczny
Powiatowego Ośrodka Doradztwa Metodycznego w Polkowicach

REFORMA26. TEMATYCZNIE

Praca metodą projektu w nowoczesnej szkole od założeń Reformy Kompas Jutra 2026 i psychologii uczenia się po praktyczną realizację krok po kroku

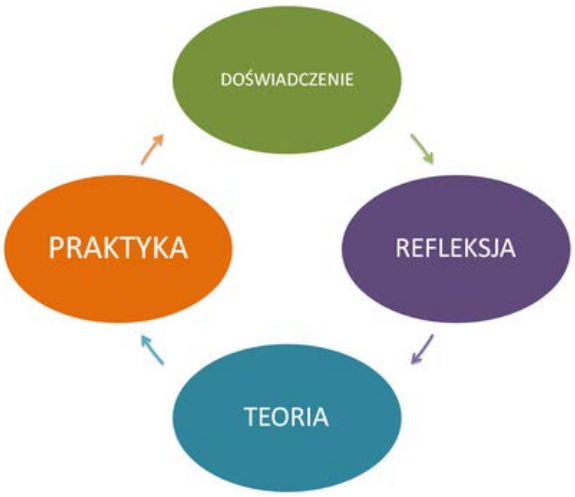
Polska szkoła znajduje się w momencie przełomowej transformacji organizacyjnej i dydaktycznej. Zgodnie z nowelizacją przepisów oświatowych zawartą w *Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 marca 2026 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie ramowych planów nauczania dla szkół publicznych* (Dz.U. 2026 poz. 1028), do polskiego systemu edukacji wprowadzono ustawowy obowiązek cyklicznej organizacji tak zwanego **tygodnia projektowego**. Harmonogram wdrażania tej regulacji zakłada, że począwszy od roku szkolnego 2027/2028 tydzień projektowy stanie się powszechnie obowiązkowy dla uczniów klas IV i V szkoły podstawowej, podczas gdy dla klas wyższych pozostanie rozwiązaniem fakultatywnym, by w kolejnych latach stopniowo objąć pełny drugi etap edukacyjny. Sam tydzień projektowy definiowany jest w dokumentach jako okres pięciu kolejnych dni roboczych, w których następuje zawieszenie tradycyjnych zajęć klasowo-lekcyjnych na rzecz interdyscyplinarnej pracy zespołowej pod opieką nauczycieli-mentorów.

Mimo że tydzień projektowy tworzy ramy organizacyjne dla skondensowanej aktywności twórczej, kluczowe w codziennej praktyce szkolnej pozostaje zrozumienie istoty samej metody projektu edukacyjnego. Projekt jest przemyślaną, zaplanowaną i zakończoną w określonym czasie wyprawą poznawczą. W jej trakcie uczniowie w zespołach rozwiązują autentyczne problemy lub odpowiadają na potrzebyze swojego otoczenia, tworzą namacalne produkty i stopniowo przejmują pełną odpowiedzialność za własny proces uczenia się, mają wpływ na sytuację, poczucie sensu, kompetencje i pracują w zespołach. Punkt ciężkości przesuwa się tu w sposób zasadniczy z nauczyciela na aktywność samych uczniów. Nauczyciel staje się przewodnikiem, doradcą, mediatorem i architektem bezpiecznej przestrzeni edukacyjnej, wspierającym samodzielność i budującym sprawczość młodego człowieka. z badań wynika, że praca metodą projektu jest skuteczna pod warunkiem zapewnienia kluczowych elementów, takich jak: wsparcie dla uczniów i nauczycieli, efektywna praca w grupach, równowaga między dydaktyką a samodzielną pracą metodą dociekań, ocenianie skoncentrowane na refleksji, samoocenie i ocenie koleżeńskiej oraz zapewnienie uczniom możliwości wyboru i autonomii w całym procesie projektowym (Józefowicz, Buchner, 2022).

Siła skutecznej praktyki projektowej w szkole wynika z bezpośredniego zakorzenienia w wiedzy o procesach poznawczych, motywacji wewnętrznej oraz warunkach sprzyjających głębokiemu przyswajaniu umiejętności.

Nowoczesne podejście do edukacji opiera się na przekonaniu, że najbardziej trwała wiedza powstaje wtedy, gdy uczeń osobiście doświadcza zjawisk, poddaje je refleksji i próbuje wykorzystać je do rozwiązania problemów.

Jednym z najważniejszych fundamentów teoretycznych tłumaczących mechanizm uczenia się w projekcie jest cykl uczenia się przez doświadczenie, sformułowany przez Davida Kolba.

Rys. 1. Cykl Kolba; *https://pl.wikipedia.org/wiki/David_A._Kolb* zgodnie z modelem Kolba efektywne uczenie się przebiega w czterech etapach, powiązanych z czterema zdolnościami i aktywnościami:

- konkretne doświadczenie (odczuwanie),
- refleksyjna obserwacja (obserwowanie),
- teoretyzowanie, tworzenie abstrakcyjnych hipotez (myślenie),
- aktywne eksperymentowanie (działanie).

Uczenie się powstaje w wyniku rozwiązania twórczego napięcia pomiędzy tymi czterema trybami. Głębokiemu uczeniu się nieodłącznie towarzyszy motywacja wewnętrzna, która krystalizuje się w poczuciu sprawczości. Jak wskazują zapisy podstawy programowej kształcenia ogólnego, budowanie sprawczości polega na stwarzaniu dzieciom okazji do samodzielnego stawiania celów, podejmowania decyzji w warunkach kontrolowanej autonomii oraz ponoszenia odpowiedzialności za ich skutki. Prawdziwe zaangażowanie pojawia się wówczas, gdy zadanie posiada dla uczniów autentyczny sens społeczny lub osobisty, kiedy problem dotyczy bezpośrednio ich szkoły czy małej ojczyzny, a sam zespół projektowy ma swobodę wyboru formy prezentacji, źródeł informacji oraz podziału ról wewnątrz grupy. Praca w optymalnych zespołach liczących od 4 do 5 osób stwarza najbardziej sprzyjające warunki do budowania relacji i wzajemnego uczenia się, co znajduje potwierdzenie w badaniach empirycznych nad efektywnością dydaktyczną.

Dobrze zaprojektowana dydaktyka projektowa dąży do wywołania zjawiska *flow* (stanu przepływu/optymalnego doświadczenia), opisanego przez Mihaly Csikszentmihalyi w jego klasycznej pracy *Flow: The Psychology of Optimal Experience*. *Flow* oznacza całkowite, pochłaniające zanurzenie w wykonywanej czynności. Stan ten pojawia się w umyśle ucznia w ściśle określonych warunkach: przede wszystkim wtedy, gdy poziom stawianego przed nim wyzwania znajduje się w idealnej równowadze z jego aktualnymi kompetencjami. Gdy zadanie jest zbyt trudne, wywołuje lęk i paraliż; gdy jest zbyt łatwe, prowadzi do znużenia (Józefowicz, Buchner, 2022). Projekt edukacyjny, oferując elastyczną i zróżnicowaną strukturę działań, pozwala odnaleźć strefę najbliższego rozwoju, w której wysokie wyzwanie budzi pasję poznawczą, daje natychmiastową informację zwrotną i generuje niezwykłą motywację do przełamywania trudności. zanim uczniowie wyruszą w proces projektowy, konieczne jest przeprowadzenie rzetelnej diagnozy sytuacji, która warunkuje późniejszy sukces całej inicjatywy. Przygotowanie do projektu składa się z trzech spójnych filarów: szczegółowej analizy sytuacji grupy, badania realnych potrzeb otoczenia oraz organizacyjnego przygotowania otoczenia edukacyjnego.

Badanie potrzeb to zdefiniowanie realnego wyzwania, które staje się osią projektu. Uczniowie angażują się najsilniej wtedy, gdy badają sprawy dotykające ich codzienności. Przygotowanie otoczenia to wyznaczenie stałej "bazy zespołu" w przestrzeni szkoły, zadbanie o dostęp do narzędzi technologicznych i materiałów warsztatowych oraz uregulowanie kwestii bezpieczeństwa i procedur formalnych. właściwa realizacja projektu edukacyjnego przebiega według przejrzystego, ustrukturyzowanego schematu metodycznego, który można przedstawić jako ścieżkę składającą się z kilku etapów.

Pierwszym z nich jest **przygotowanie** i wyznaczenie kierunku. Punktem wyjścia może być każda inspiracja, która generuje myślenie i działania projektowe. Jak podają Józefowicz i Buchner (s. 139) najczęściej można spotkać

następujące punkty wyjścia: pomysł, zasoby, konieczność, potrzeba, podstawa programowa. Kluczowym hasłem w pracy projektowej stała się interdyscyplinarność działań. Kolejnym etapem organizacji działań, według autorek, jest określenie **warunków brzegowych.** To niezbędne minimum informacji i elementy projektu, których nie mogą wprowadzić sami uczniowie. Stanowią ramy projektu i są z jednej strony ograniczeniem dla realizatorów, a z drugiej – zabezpieczeniem. Mogą nimi być np. termin (do czasu egzaminu, aby uczniowie mogli skorzystać ze zdobytej wiedzy); forma (np. ma angażować rodziców); miejsce - nauczyciel wspiera bezpieczeństwo fizyczne, psychiczne, prawne i społeczne uczniów; podział na grupy jako początek działań projektowych (skład grupy w zasadniczy sposób wpływa na pracę i efekty działań). Warto także określić **osoby** lub **podmioty zaangażowane** w projekt, których cele mogą być różne, a nawet sprzeczne. Przy planowaniu projektu najważniejszym pytaniem będzie: dlaczego chcemy coś robić i dla kogo to ma być przeznaczone? Ten sam temat czy forma pracy mogą być realizowane w różny sposób w zależności od grupy docelowej. Sprecyzowanie **zasobów** grupy (czasu, miejsca, wiedzy, umiejętności i talentów, wartości materialnych) pokaże, w jakich obszarach zespół posiada duże możliwości, a w których – ograniczenia.

Cała przygoda rozpoczyna się od wykreowania **"iskry"** – intrygującego bodźca, który zainspiruje do działania, wywoła dysonans poznawczy, pobudzi do myślenia krytycznego, zadawania pytań, zachwyci, zachęci do wolności w odkrywaniu i badaniu świata. Do zdefiniowania **celów** projektu można zastosować zasadę SMART (lub poszerzoną: SMARTER). Cel zatem powinien być:

Specific – konkretny.

Measurable – mierzalny.

Achievable – osiągalny, ambitny, adekwatny.

Relevant – realny lub istotny.

Time-bound – określony w czasie.

Exciting – ekscytujący.

Recorded - zapisany.

Konkretyzacja celów pociąga za sobą **wskaźniki –** określenie, *po czym poznam, że cele zostały zrealizowane.*

Kiedy uczniowie znają już warunki brzegowe, skład zespołu, zasoby, potrzeby, podmioty zainteresowane, cele oraz wskaźniki - mogą przejść do kolejnego etapu pracy projektowej – **planowania**. Planowanie to czas na uporządkowanie zdobytych i zapisanych informacji tak, żeby w trakcie realizacji można było już działać według planu. Na etapie planowania powstaje:

- zakres projektu (m. in. rezultaty, produkty, lista zadań, harmonogram),
- lista zasobów potrzebnych do realizacji projektu (m. in. dostępność ludzi, sprzętu, infrastruktury, czasu),
- analiza ryzyka,
- plan komunikacji, monitoringu i ewaluacji (Józefowicz, Buchner, s. 188).

Zakres projektu pozwala na określenie zadań koniecznych do jego realizacji, a rezultatem będą wszystkie efekty tych działań., np. przedstawienie, biznesplan, ogródek, ale także wytwory powstałe w trakcie projektu, tj. lista potrzeb uczniów, mapa zasobów gminy itd. oraz produkty nienamacalne, jak nabycie lub rozwój umiejętności, zmiana postawy. Kluczowym elementem jest zaplanowanie budżetu, przygotowanie listy i podziału zadań, nazwanie ich i określenie czasu realizacji, a także podział zadań na mniejsze kroki. w pojęciu *analizy ryzyka* mieści się określenie elementów, które na różnych etapach realizacji projektu mogą się nie udać, refleksja nad sposobami zapobiegania wystąpieniu ryzyka oraz nad działaniem w sytuacji, gdy już ono wystąpi, a także decyzja dotycząca sposobu monitorowania ryzyka w trakcie projektu. Ważne jest, aby zespół wiedział, w których momentach realizacji projektu i w jaki sposób będzie prowadzony monitoring.

Gotowy plan realizacji projektu skłania do rozpoczęcia działań. Na etapie **realizacji** dobrze zaplanowany projekt powinien przebiegać bez zakłóceń, jednak konfrontacja z rzeczywistością, zdarzenia losowe, spadek motywacji, konflikty mogą spowodować utrudnienia w osiąganiu celów, dlatego tak istotną rolę odgrywa tutaj koordynacja, współpraca w zespole oraz monitoring projektu. w koordynowaniu projektu znaczącą rolę odgrywają zarówno nauczyciel, jak i uczniowie. Nauczyciel początkowo czuwa nad pracą grupy i udziela pomocy tam, gdzie jest ona potrzebna, jednak stopniowo wycofuje się, przechodząc do roli wspierającego i towarzyszącego. Współpraca jest wypadkową składu grupy, tematu przedsięwzięcia, doświadczeń jego uczestników, pełnionych ról, postaw uczniowskich oraz sposobu komunikacji. Praca metodą projektu skłania uczniów do odnalezienia się czasami w zupełnie nowej grupie, a nawet jeśli tworzą ją osoby znane i bliskie, do przyjęcia nowej roli związanej z wykonywaniem powierzonych zadań. na różnych etapach realizacji projektu między uczniami mogą zachodzić procesy odpowiadające fazom rozwoju grupy, zaproponowane przez Tuckmana (Tuckman, 1965). Są to: formowanie, burza, normowanie i współpraca, zamykanie. Uczniowie sprawdzają, jakie są zasady w grupie, poszukują swojego miejsca i roli, aby dojść do umiejętności wspólnego

rozwiązania problemów i poczucia przynależności do zespołu, nabywając kompetencje społeczne, takie jak: aktywne słuchanie, budowanie relacji, skuteczne radzenie sobie z konfliktami, zaufanie, umiejętność otwartej komunikacji. Skuteczne monitorowanie natomiast polega na życzliwej obecności nauczyciela, w sytuacjach, kiedy to uczniowie sami rozwiązują kryzysy i problemy, ucząc się przy tym sprawdzania, czy zaplanowane wskaźniki zostały osiągnięte.

Ostatnim etapem realizacji projektu jest jego **zakończenie** i **ewaluacja**. Publiczna prezentacja prac projektowych nierzadko skupia rodziców, nauczycieli oraz koleżanki i kolegów ciekawych rezultatów prac grupy zadaniowej. To punkt kulminacyjny, który może być występem, akcją charytatywną, prezentacją. Tymczasem warto zadbać o kilka ważnych - z punktu widzenia zakończenia projektu - aspektów: podziękowanie, świętowanie, uzupełnienie portfolio projektowego, posprzątanie, decyzję, co się dzieje dalej z produktami projektu, pochwalenie się działaniem w mediach, rozliczenie finansowe, ewaluację (Józefowicz, Buchner, s. 238). Ważne, by nauczyciele, uczniowie, a także rodzice mogli swobodnie korzystać z portfolio projektu. Zdjęcia, opis, sprawozdanie, wpis na stronie internetowej umożliwiają wracanie do wniosków z sukcesów i porażek, przypominają o ciekawych rozwiązaniach problemów, uświadamiają rodzicom, na czym polega praca w szkole. Ewaluacja obejmuje ocenę wartości projektu, przebieg i uzyskane efekty, określenie możliwości udoskonalenia pracy, a także możliwości usunięcia zakłóceń w realizacji projektu. To moment na jego podsumowanie i konstruktywną rozmowę o problemach, prowadzoną w atmosferze sprzyjającej otwartości, uważnej refleksji i wzajemnemu wsparciu. Poza wspólnym podsumowaniem w grupie nie należy zapominać o autorefleksji, która pomaga świadomie formułować wymagania wobec siebie podczas realizacji kolejnego projektu.

Jak podkreślają autorki: *projekt to coś więcej niż suma zdarzeń, powiązanych ludźmi i realizowanych w jednym czasie. Do tego właśnie aspektu do projektu potrzebny jest nauczyciel. Aby móc dać bezpieczną przestrzeń eksperymentowania, naświetlać niuanse, zobaczyć szerszy kontekst, zadać pytania, osadzić w rzeczywistości* (Józefowicz, Buchner, 2022).

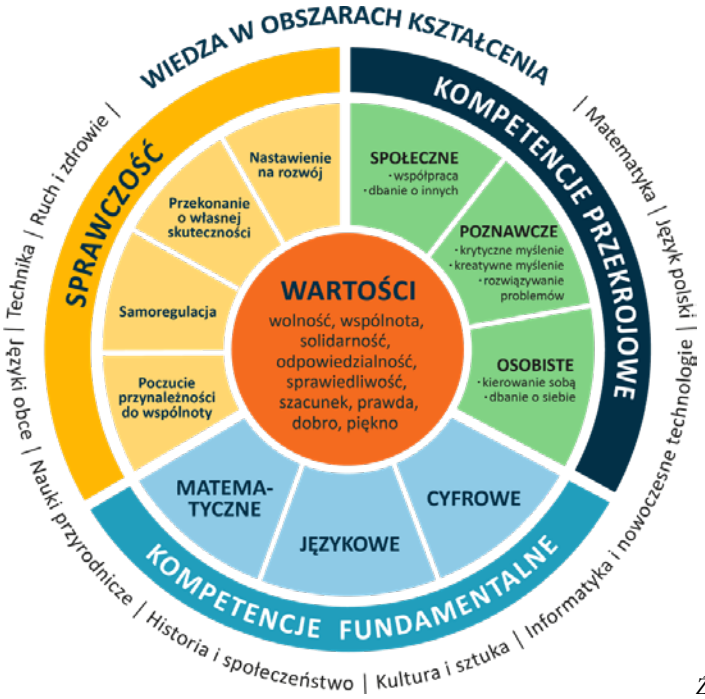
Bibliografia:

1. Józefowicz J., Buchner H. (2022).Metoda projektu. Podręcznik, Warszawa: Centrum Nauki przez Doświadczenie (ISBN: 978-83-945001-1-5).
2. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 marca 2026 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół (Dz.U. 2026 poz. 1028), § 8 ust. 2, § 10, § 11.
3. Rozporządzenie Ministra Edukacji z dnia 2026 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych (Dz.U. 2026 poz. 378), s. 7, 30–38, 41–44, 208, 222, 505.
4. Radziwiłowicz, W., Pabisek, M., Jurkiewicz, M., Matyja-Bielska, A., Piotrowska, E., Ziemann, T. (2026).Tydzień pełen przygód. Praktyczny poradnik dla nauczycielek i nauczycieli. Warszawa: Instytut Badań Edukacyjnych – Państwowy Instytut Badawczy (ISBN: 978-83-68747-64-5).
5. Csikszentmihalyi, M. (1990).Flow: The Psychology of Optimal Experience. New York: Harper & Row, s. 1–85.
6. Tuckman B. W. (1965). Developmental sequence in small gropus. Psychological Bulletin, 63(6), 384-399. https://doi.org/10.1037/h0022100.
7. Cykl Kolba; https://pl.wikipedia.org/wiki/David_A._Kolb(Rys. 1.)

opracowanie:
Justyna Marszałek - doradca metodyczny
Powiatowego Ośrodka Doradztwa Metodycznego w Polkowicach

Sprawczość w modelu absolwenta – jak rozwijać ją w codziennej pracy szkoły.

Jesteśmy na progu wdrażania Reformy26. Kompas Jutra. Zaproponowane w ramach tej reformy zmiany w podstawach programowych, mają na celu umożliwienie nowej równowagi systemu edukacji, na którą składają się: wiedza, dzięki której uczeń rozumie otaczający go świat; kompetencje fundamentalne i przekrojowe, dzięki którym uczeń potrafi skutecznie działać oraz SPRAWCZOŚĆ, dzięki której uczeń potrafi wziąć odpowiedzialność za siebie i innych. Wszystkie powyższe obszary oparte są na wartościach i wpisane w tzw. Model absolwenta, który przedstawia poniższy rysunek.

Źródło – Instytut Badań Edukacyjnych

Po raz pierwszy w systemowym myśleniu o edukacji pojawia się sprawczość, którą stawia się na równi z kompetencjami przekrojowymi i fundamentalnymi. To ważna zmiana. Przyjrzyjmy się jak jest rozumiana, aby móc lepiej ją rozwijać w codziennej pracy nauczycieli. zgodnie z definicją z rozporządzenia w sprawie podstawy programowej z 11.03.2026 r. (Dz. U. 2026 poz. 378), sprawczość to podejmowanie autonomicznych działań mających pozytywny wpływ na osobę, która je podejmuje, i inne osoby (otoczenie) oraz branie za te działania odpowiedzialności. Sprawczość jest warunkiem przejścia od zdolności do faktycznej aktywności przez autonomiczne formułowanie celów i podejmowanie działań konstruktywnie wpływających na jednostkę i jej otoczenie. Sprawczość obejmuje także aktywność ucznia w procesie uczenia się. Przekładając tę definicję na jej wartości składowe, **sprawczość to podejmowanie działań, wpływanie na siebie i innych, wywieranie pozytywnego wpływu oraz branie odpowiedzialności.**

Dalsza analiza podstawy programowej wskazuje na 4 wymiary sprawczości

1. **Poczucie przynależności do wspólnoty** – rozumiane jako przekonanie, że jestem częścią grupy, która mnie ceni, szanuje i o mnie dba. **nastawienie na rozwój** – rozumiane jako przekonanie, że zdolności podlegają zmianom i mogą się rozwijać dzięki zaangażowaniu, wysiłkowi i pracy.
2. **Przekonanie o własnej skuteczności** – rozumiane jako przekonanie o swojej zdolności do wykonywania zadań i osiągania celów, także w niekorzystnych okolicznościach.
3. **Samoregulacja** - rozumiana jako zdolność przekładania myśli na działania zmierzające do realizacji określonych celów i świadomego kierowania swoją aktywnością.

Rozwijanie sprawczości to zadanie wszystkich nauczycieli, na wszystkich przedmiotach i międzyprzedmiotowo, a także w działalności wychowawczej szkoły. Szczególna rola przypadnie więc nauczycielom – wychowawcom.
Podstawa programowa rekomenduje **formy rozwijania sprawczości uczniów.**
W nauczaniu przedmiotowym są to:

1) przejmowanie odpowiedzialności za proces uczenia się i podejmowanie decyzji w sprawach związanych z uczeniem się; wykorzystywanie wiedzy zdobytej w szkole do rozwiązywania codziennych problemów poza szkołą;
2) samodzielne lub zespołowe prowadzenie obserwacji i doświadczeń;
3) prezentowanie własnej wiedzy i umiejętności oraz efektów swojej pracy;

4) dzielenie się wiedzą i umiejętnościami, w tym wzajemne nauczanie; zaangażowanie w realizację indywidualnych lub grupowych projektów edukacyjnych; ocenianie własnej pracy przez ucznia oraz przyjmowanie i udzielanie informacji zwrotnej;
5) samodzielne pogłębianie wiedzy i umiejętności;
6) rozwijanie zainteresowań powiązanych z nauczaniem przedmiotowym.

W działalności wychowawczej są to:

1) praca z indywidualnymi celami rozwojowymi;
2) aktywność w samorządzie uczniowskim (w klasie i szkole) lub radzie szkoły; wolontariat i inne formy zaangażowania na rzecz dobra wspólnego;
3) rozwijanie własnych pasji i zainteresowań pozaszkolnych;
4) dostrzeganie i (samodzielne lub wspólne z innymi) rozwiązywanie problemów w klasie lub szkole;
5) uczestnictwo w procesach konsultacyjnych lub podejmowaniu decyzji dotyczących klasy lub szkoły.
w rozwijaniu sprawczości uczniów ogromną rolę odgrywają nauczyciele. Ich zadaniem jest tworzenie takich warunków, w których uczniowie świadomie się uczą, podejmują decyzje, dokonują wyborów, znają kryteria sukcesu, są autorefleksyjni, rozpoznają swoje mocne strony i obszary do wsparcia oraz czują się odpowiedzialni za swoje działania.

Pamiętajmy, że sprawczość nie rozwija się podczas pojedycznej lekcji czy projektu. Sprawczość rozwija się w szkole sprzyjającej, w której uczniowie:

- podejmują decyzje,
- doświadczają sukcesów,
- mają możliwość popełniania błędów, ponieważ są one traktowane jako wskazówka i okazja do nauki, a nie jako porażka, otrzymują konstruktywną informację zwrotną.

Sprawczość rozwija się w szkole, która ma swoją kulturę i dobry klimat, wyrażany poprzez: zaufanie,

- partnerstwo, odpowiedzialność, współdecydowanie.

Rozwijanie sprawczości w codziennej pracy szkoły

1. Kiedy tylko możesz – dawaj uczniowi realny wybór wybór sposobu wykonania zadania, wybór kolejności wykonywania zadań, wybór tematu projektu, wybór formy prezentacji efektów pracy, wybór miejsca, z którego uczeń odpowiada, wybór… (pamiętaj, że musi być realny, a nie pozorny) włączaj ucznia we współtworzenie procesu uczenia się
- ustalanie celów lekcji, np. wymyśl sytuację, w której ci się to przyda, współtworzenie kryteriów sukcesu,
- planowanie działań projektowych, współdecydowanie o organizacji pracy
2. Rozwijaj refleksyjność i samoocenę ucznia
- pytaj czy uczeń wie, czego się nauczył,
- pomóż mu określić mocne strony i obszary wymagające wsparcia,
- pozwól mu samemu zaplanować kolejne kroki działania,
3. Twórz przestrzeń do działania
- projekty uczniowskie, inicjatywy społeczne, wolontariat,
- działania Samorządu Uczniowskiego
- pytaj – jak możemy to wspólnie zaplanować i zrealizować?
4. Przenieś uwagę z efektu na proces
- kiedy się tylko da, dawaj uczniowi konstruktywną informację zwrotną, zauważaj nawet niewielkie postępy,
- doceniaj każdy włożony wysiłek,
- analizuj błędy jako źrodło uczenia się zamień rolę eksperta na rolę przewodnika inspiruj,
- stawiaj wyzwania, zadawaj pytania, wspieraj refleksję,
- buduj poczucie bezpieczeństwa,
- mów uczniom – pokaż mi, poprowadź w działaniu wykorzystuj swoje kompetencje
- bądź uważny i otwarty na dialog,
- jak najczęściej oddawaj odpowiedzialność uczniom,
- bądź gotów do współpracy z uczniem
5. Buduj sprawczość poza klasą lekcyjną wykorzystuj zasoby środowiska lokalnego, zachęcaj uczniów do współpracy z instytucjami kultury, organizacjami, przedsiębiorcami,
- pozwól uczniom wyjść z działaniami poza szkołę
6. Pokonuj trudności
- nie bój się utraty kontroli,

- przełamuj uczniowskie schematy i przyzwyczajenia,
- nie myśl o ocenianiu, zaakceptuj „nowe" sposoby działania (swoje i uczniów),
- krok po kroku zmieniaj edukację

7. Buduj sprawczość w codzienności

- codziennie zmień jedną rzecz i zrób ją inaczej niż zawsze,
- małymi krokami, zmiana od czasu do czasu nie zadziała.

5 pytań do Ciebie nauczycielu… w jakich sprawach twoi uczniowie mogą rzeczywiście decydować?
Czy twoi uczniowie mają wpływ na sposób uczenia się na twoich lekcjach?
Jak często pytasz uczniów o opinię i z niej korzystasz?
Jak traktujesz uczniowskie błędy?
Czy twoi uczniowie mają poczucie, że ich działania mogą coś zmienić?
i co teraz z tym zrobisz?

Sprawczość to inwestycja w przyszłość!
Reforma edukacji nie zmieni szkoły bez zmiany codziennych doświadczeń ucznia.
Powodzenia nam wszystkim w tej zmianie!

Bibliografia:

1. Witkowski, J. (red.) (2026). Sprawczość w szkole. Poradnik dla nauczycielek i nauczycieli. Instytut Badań Edukacyjnych – Państwowy Instytut Badawczy
2. Rozporządzenie Ministra Edukacji z dnia 11 marca 2026 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym(Dz. U. 2026 poz. 378).

opracowanie:
Patrycja Jambrożek - doradca metodyczny
Powiatowego Ośrodka Doradztwa Metodycznego w Polkowicach

Nowoczesne technologie i sztuczna inteligencja w realizacji założeń „Kompasu Jutra"

Współczesna szkoła funkcjonuje w rzeczywistości, w której technologie cyfrowe stanowią naturalny element codziennego życia uczniów. Internet, urządzenia mobilne, aplikacje edukacyjne, platformy cyfrowe, a w ostatnich latach także narzędzia wykorzystujące sztuczną inteligencję wpływają na sposób zdobywania informacji, komunikowania się i uczenia się. Szkoła nie może pozostawać obojętna wobec tych zmian. Nie oznacza to jednak, że technologia powinna stać się celem samym w sobie. Jej wartość ujawnia się dopiero wtedy, gdy pomaga uczniowi lepiej rozumieć świat, rozwijać samodzielność, współpracować z innymi oraz świadomie korzystać z dostępnych informacji.

Takie spojrzenie dobrze wpisuje się w założenia Reformy26 „Kompas Jutra". Kierunek zmian w polskiej edukacji zakłada między innymi większe znaczenie praktycznego wykorzystania wiedzy, doświadczeń edukacyjnych, pracy projektowej, współpracy oraz rozwijania kompetencji potrzebnych młodym ludziom w szybko zmieniającym się świecie. Ważne miejsce zajmują w nim również nowe technologie. Ministerstwo Edukacji Narodowej wskazuje, że do szkół trafiają pracownie AI i STEM oraz sprzęt komputerowy, który ma wspierać m.in. programowanie, naukę języków i indywidualizację pracy z uczniem [1].

Samo wyposażenie szkoły w nowoczesny sprzęt nie zmienia jeszcze sposobu uczenia. Interaktywna tablica może przecież służyć jedynie do wyświetlenia tego, co dawniej nauczyciel zapisywał kredą. Podobnie sztuczna inteligencja może być wykorzystywana wyłącznie do szybszego wyszukania gotowej odpowiedzi. Znacznie ciekawsze możliwości pojawiają się wtedy, gdy technologia staje się narzędziem działania ucznia.

Może na przykład przygotować cyfrową prezentację wyników doświadczenia, stworzyć model lub infografikę, wspólnie z zespołem opracować rozwiązanie konkretnego problemu, analizować dane albo porównywać informacje pochodzące z różnych źródeł. Technologia pozwala również dokumentować kolejne etapy projektu i dzielić się efektami pracy. Takie działania odpowiadają idei doświadczeń edukacyjnych oraz pracy projektowej, które zajmują ważne miejsce w „Kompasie Jutra". MEN wskazuje m.in. na tydzień projektowy, podczas którego uczniowie mają pracować w zespołach

nad zadaniami łączącymi wiedzę z różnych dziedzin [2]. W takim modelu lekcji nauczyciel nie jest jedynie osobą przekazującą informacje. Coraz częściej organizuje sytuacje, w których uczeń sam poszukuje odpowiedzi, sprawdza rozwiązania, popełnia błędy, poprawia je i wyciąga wnioski. wykorzystanie sztucznej inteligencji na lekcji może stać się bardzo dobrym punktem wyjścia do rozwijania krytycznego myślenia. Zamiast całkowicie zakazywać korzystania z AI, można poprosić uczniów o sprawdzenie wygenerowanej odpowiedzi. Czy wszystkie informacje są prawdziwe? Z jakimi źródłami można je porównać? Czego w odpowiedzi zabrakło? Czy pytanie zostało sformułowane wystarczająco precyzyjnie? Czy po zmianie polecenia otrzymamy inną odpowiedź [3]? zmianom programowym towarzyszą również inwestycje w szkolną infrastrukturę. Rządowy program „Pracownie Kompas Jutra" na lata 2026–2029 przewiduje 200 mln zł na wyposażenie lub doposażenie pracowni przyrodniczych i praktyczno-technicznych w szkołach podstawowych oraz placówkach doskonalenia nauczycieli [4].Ma to znaczenie, ponieważ trudno rozwijać praktyczne kompetencje wyłącznie poprzez pracę z podręcznikiem. Uczeń powinien mieć możliwość eksperymentowania, konstruowania, obserwowania, mierzenia i sprawdzania własnych pomysłów. Technologia może w takich działaniach pełnić funkcję wspierającą: pozwalać na rejestrowanie wyników, analizowanie danych, projektowanie modeli czy prezentowanie efektów pracy. w dyskusji o sztucznej inteligencji łatwo ulec przekonaniu, że za chwilę większość szkolnych działań będzie można zautomatyzować. Tymczasem istotą edukacji pozostaje relacja między ludźmi. Technologia może przygotować zestaw pytań, ale nie zastąpi nauczyciela, który zauważy zniechęcenie ucznia. Może wygenerować informację zwrotną, lecz nie zna całej historii dziecka, jego możliwości, emocji czy sytuacji w klasie. Zwraca na to uwagę również Ośrodek Rozwoju Edukacji, łącząc w działaniach dotyczących praktycznego wdrażania „Kompasu Jutra" wykorzystanie AI i narzędzi cyfrowych z relacją, mentoringiem, tutoringiem oraz wzmacnianiem samodzielności uczniów [5].

Nowoczesne technologie i sztuczna inteligencja mogą stać się ważnym wsparciem w realizacji założeń „Kompasu Jutra", szczególnie w rozwijaniu samodzielności uczniów, krytycznego myślenia, współpracy i uczenia się poprzez działanie. Ich obecność w szkole wymaga jednak świadomego i odpowiedzialnego wykorzystania. Najważniejsze pozostaje nie samo narzędzie, lecz cel edukacyjny oraz nauczyciel, który pomaga uczniowi mądrze korzystać z możliwości, jakie daje współczesna technologia.

Bibliografia

1. Ministerstwo Edukacji Narodowej, Reforma26. Kompas Jutra. Pierwsze czytanie ustawy, gov.pl, 2025.
2. Ministerstwo Edukacji Narodowej, Kompas Jutra - polska szkoła wśród światowych liderów, serwis Reforma26 MEN, 2026.
3. Ministerstwo Edukacji Narodowej, Podstawowe kierunki realizacji polityki oświatowej państwa w roku szkolnym 2026/2027, 28.05.2026.
4. Ministerstwo Edukacji Narodowej, „Pracownie Kompas Jutra": 200 mln zł na pracownie przyrody i zajęć praktyczno-technicznych, 10.07.2026.
5. Ośrodek Rozwoju Edukacji, Kompas Jutra w praktyce, czyli „Back to School z ORE i Canva", materiały ze szkolenia.

Opracowanie:
Adriana Ciupka – doradca metodyczny
Powiatowego Ośrodka Doradztwa Metodycznego w Polkowicach

Od nauczyciela do architekta przyszłości. Jak Kompas Jutra zmienia rolę nauczyciela w polskiej szkole?

Szkoła przyszłości nie uczy jedynie odpowiedzi.

Uczy zadawania pytań, poszukiwania rozwiązań i odpowiedzialnego działania.

Jeszcze niedawno nauczyciel był przede wszystkim przewodnikiem po świecie wiedzy zapisanej w podręcznikach. Dziś żyjemy w rzeczywistości, w której odpowiedź na niemal każde pytanie można znaleźć w kilka sekund. Wystarczy smartfon, wyszukiwarka lub coraz częściej sztuczna inteligencja. Czy oznacza to, że rola nauczyciela maleje? Wręcz przeciwnie.

W świecie nieustannych zmian społecznych, technologicznych i cywilizacyjnych nauczyciel staje się potrzebny bardziej niż kiedykolwiek wcześniej. Bo choć wiedza jest dostępna na wyciągnięcie ręki, nikt jeszcze nie stworzył aplikacji, która zastąpiłaby relację, inspirację, wsparcie i mądre towarzyszenie młodemu człowiekowi w rozwoju.

To właśnie na tę zmianę odpowiada Reforma26. Kompas Jutra. Jej celem nie jest jedynie modernizacja szkoły. To próba przygotowania uczniów do życia w świecie, którego kształtu jeszcze do końca nie znamy. A skoro zmienia się szkoła, zmienia się również rola nauczyciela.

Więcej niż program i oceny. O nauczycielu, którego już opisuje prawo.

Kiedy rozmawiamy o nowoczesnej edukacji, łatwo ulec wrażeniu, że wszystko zaczyna się od reform. Tymczasem warto pamiętać, że polskie prawo oświatowe od dawna wskazuje nauczycielowi znacznie szerszą rolę niż tylko przekazywanie wiedzy.

Zgodnie z zapisami Prawa oświatowego, Karty Nauczyciela oraz podstawy programowej nauczyciel realizuje funkcje dydaktyczne, wychowawcze i opiekuńcze. Kieruje się dobrem ucznia, troszczy się o jego rozwój i wspiera go w osiąganiu sukcesów na miarę jego możliwości.

Szczególną wymowę ma art. 6 Karty Nauczyciela. Przypomina on, że nauczyciel nie tylko naucza, ale również wychowuje, wspiera rozwój młodych ludzi oraz pomaga im wzrastać w atmosferze szacunku, odpowiedzialności i wolności.

Co to oznacza w codziennej praktyce?

To nauczyciel:

- wspiera rozwój poznawczy, społeczny i emocjonalny ucznia,
- zapewnia bezpieczeństwo,
- dostosowuje nauczanie do potrzeb uczniów,
- współpracuje z rodzicami,
- diagnozuje potrzeby edukacyjne,
- rozwija własny warsztat pracy,
- nieustannie doskonali swoje kompetencje.

Brzmi znajomo?

Bo większość nauczycieli robi to każdego dnia. Reforma26. nie odbiera więc nauczycielom ich dotychczasowej misji. Pokazuje raczej, jak realizować ją skutecznie w nowych warunkach.

Misja nauczyciela nie kończy się na przekazaniu wiedzy. Zaczyna się tam, gdzie uczeń odkrywa własne możliwości.

Od eksperta do mentora. Dokąd prowadzi Kompas Jutra?

Wyobraźmy sobie ucznia, który w kilka sekund znajduje w internecie więcej informacji, niż zmieściłoby się w uniwersyteckiej bibliotece. Czy potrzebuje nauczyciela? Tak. Ale nie dlatego, że brakuje mu informacji.

Potrzebuje kogoś, kto pomoże mu zrozumieć, które informacje są wartościowe, które wiarygodne, a które wymagają krytycznej oceny.

Właśnie dlatego Reforma26. proponuje zmianę punktu ciężkości. Szkoła ma stopniowo przechodzić od koncentracji na samych treściach do rozwijania kompetencji, sprawczości i umiejętności wykorzystania wiedzy w praktyce.

W świecie, w którym wiedza jest na wyciągnięcie ręki, największą wartością staje się umiejętność mądrego korzystania z niej.

Nauczyciel przestaje być jedynym źródłem informacji. Nie musi już rywalizować z internetem ani sztuczną inteligencją. Na szczęście. To trochę tak, jakbyśmy przestali oczekiwać od nauczyciela, że będzie jednocześnie biblioteką, encyklopedią i wyszukiwarką internetową.

W zamian może skupić się na tym, czego żadna technologia nie potrafi zrobić równie dobrze:

- inspirowaniu,
- budowaniu relacji,
- motywowaniu,
- wspieraniu rozwoju,
- odkrywaniu potencjału uczniów.

W wizji Reformy26. nauczyciel staje się przewodnikiem po świecie wiedzy, mentorem rozwoju, tutorem pomagającym odkrywać mocne strony oraz projektantem doświadczeń edukacyjnych.

To właśnie on pomaga uczniowi przejść drogę od „wiem" do „rozumiem", a następnie do „potrafię wykorzystać".

Nauczyciel z kompasem. Jak wygląda ta zmiana w praktyce?

Kompas Jutra nie jest jedynie opisem pożądanego kierunku. To praktyczna wizja szkoły, w której rozwój ucznia staje się wspólnym celem całej społeczności.

W tym modelu nauczyciel pełni jednocześnie kilka ról.

Lider uczenia się

Nie prowadzi uczniów za rękę przez każdą odpowiedź. Pomaga im odnaleźć drogę do odpowiedzi. Pokazuje sens uczenia się, wspólnie wyznacza cele i wzmacnia motywację.

Mentor rozwoju

Dostrzega potencjał ucznia tam, gdzie sam uczeń czasem jeszcze go nie widzi. Wspiera, zachęca i pomaga pokonywać trudności.

Organizator środowiska edukacyjnego

Tworzy warunki do działania, eksperymentowania i współpracy. Projektuje przestrzeń, w której uczniowie mogą doświadczać, odkrywać i rozwijać się.

Facylitator współpracy

Uczy rozmowy, słuchania, komunikacji i wspólnego rozwiązywania problemów. Bo przyszłość coraz częściej zależy nie od tego, kto wie najwięcej, ale kto potrafi współpracować.

Przewodnik po świecie informacji

Pomaga odróżniać fakty od opinii, wiedzę od manipulacji i informacje od dezinformacji. To jedno z najważniejszych wyzwań współczesnej edukacji.

Partner ucznia

Buduje relacje oparte na zaufaniu. Nie rezygnuje z wymagań, ale zaprasza ucznia do współodpowiedzialności za własny rozwój.

Nauczyciel przyszłości nie stoi przed uczniem. Idzie obok niego, pokazując kierunki i pomagając odnaleźć własną drogę.

W praktyce oznacza to więcej projektów, doświadczeń, działań interdyscyplinarnych, pracy zespołowej i oceniania, które wspiera rozwój zamiast jedynie podsumowywać efekty.

Architekt przyszłości. Czego będzie potrzebował nauczyciel jutra?

Rola nauczyciela nie staje się łatwiejsza. Staje się ważniejsza.

To właśnie nauczyciel będzie rozwijał u uczniów kompetencje przyszłości: krytyczne myślenie, kreatywność, komunikację, współpracę i kompetencje cyfrowe. Będzie pomagał budować indywidualne ścieżki rozwoju oraz wspierał uczniów w odkrywaniu ich mocnych stron.

Coraz większego znaczenia nabiera również:

- wykorzystywanie informacji zwrotnej,
- analiza postępów ucznia,
- personalizacja nauczania,
- współpraca z rodzicami i specjalistami,
- troska o dobrostan psychiczny uczniów.

To dlatego w Kompasie Jutra pojawiają się projekty międzyprzedmiotowe, portfolio ucznia, metody STEM, debaty, działania społeczne czy świadome wykorzystanie narzędzi sztucznej inteligencji.

Jednak wszystkie te narzędzia mają wspólny cel: stworzyć uczniowi warunki do rozwoju.

Kompas Jutra nie zmienia celu edukacji. Zmienia sposób dochodzenia do niego.

To już się dzieje. I wielu nauczycieli robi to od dawna

Czytając o nowych rolach nauczyciela, można czasem odnieść wrażenie, że przed szkołą stoi całkowicie nowa rzeczywistość. Warto jednak spojrzeć na to z innej perspektywy.

Ilu nauczycieli już dziś prowadzi projekty? Ilu wspiera uczniów w samodzielnym poszukiwaniu rozwiązań? Ilu rozmawia o emocjach, buduje relacje, współpracuje z rodzicami, wykorzystuje nowoczesne technologie lub zachęca uczniów do pracy zespołowej?

Prawdopodobnie większość.

Dlatego Kompas Jutra nie jest opowieścią o nauczycielu, który musi stać się kimś zupełnie innym. To raczej opowieść o nauczycielu, który dostaje potwierdzenie, że kierunek, w którym podąża od lat, jest właściwy.

Zmiana nie oznacza zaczynania od zera. Oznacza świadome wykorzystanie doświadczeń, kompetencji i potencjału, które już istnieją w polskich szkołach.

Na zakończenie: nauczycielu, masz więcej kompetencji, niż myślisz..

Przyszłość edukacji nie zaczyna się od nowych dokumentów, podstaw programowych czy technologii. Zaczyna się od ludzi. Od nauczycieli, którzy każdego dnia budują relacje, inspirują, motywują i pomagają młodym ludziom odnajdywać własną drogę.

Dlatego warto spojrzeć na Kompas Jutra nie jak na kolejne wyzwanie, ale jak na zaproszenie. Zaproszenie do wykorzystania tego, co w zawodzie nauczyciela od zawsze było najcenniejsze.

Bo prawda jest taka, że większość kompetencji opisanych w Kompasie Jutra nauczyciele rozwijają już dziś. Reforma nie wymaga, by stali się kimś innym. Pomaga im jeszcze pełniej wykorzystać potencjał, który od lat budują w swojej codziennej pracy.

A jeśli czasem pojawia się wątpliwość, czy damy radę, warto pamiętać jedno: nauczyciele od pokoleń przygotowują młodych ludzi do świata, którego jeszcze nie ma. I robią to z powodzeniem.

Nauczyciel przyszłości nie jest tym, który zna wszystkie odpowiedzi. Jest tym, który pomaga uczniom odkrywać możliwości, rozwijać skrzydła i z odwagą wyruszać w drogę ku przyszłości.

I właśnie dlatego można z przekonaniem powiedzieć: to już potraficie. Teraz czas zrobić kolejny krok.

Opracowanie:

Amelia Grodecka – doradca metodyczny
Powiatowego Ośrodka Doradztwa Metodycznego w Polkowicach

Ocenianie wspierające uczenie się w świetle reformy „Kompas Jutra”

Wprowadzenie

Współczesna szkoła staje przed wyzwaniem przygotowania uczniów do funkcjonowania w dynamicznie zmieniającym się świecie. Coraz większego znaczenia nabierają umiejętności samodzielnego uczenia się, krytycznego myślenia, współpracy oraz odpowiedzialności za własny rozwój. Odpowiedzią na te potrzeby jest reforma „Kompas Jutra”, która zakłada odejście od modelu szkoły koncentrującej się przede wszystkim na przekazywaniu wiedzy i jej sprawdzaniu na rzecz szkoły wspierającej rozwój kompetencji i sprawczości uczniów. Jednym z kluczowych elementów reformy jest zmiana podejścia do oceniania poprzez zwiększenie roli informacji zwrotnej i oceniania wspierającego uczenie się.

Czym jest ocenianie w świetle prawa oświatowego?

Warto podkreślić, że ocenianie wspierające uczenie się znajduje swoje uzasadnienie nie tylko w założeniach reformy „Kompas Jutra", ale również w obowiązujących przepisach prawa oświatowego. Zgodnie z art. 44b Ustawy o systemie oświaty ocenianie osiągnięć edukacyjnych ucznia polega na rozpoznawaniu przez nauczycieli poziomu oraz postępów w opanowaniu przez ucznia wiadomości i umiejętności w stosunku do wymagań określonych w podstawie programowej oraz realizowanym programie nauczania.

Ustawa określa również cele oceniania wewnątrzszkolnego. Należą do nich między innymi: informowanie ucznia o poziomie jego osiągnięć edukacyjnych i postępach w nauce, udzielanie pomocy w uczeniu się poprzez przekazywanie informacji o tym, co zrobił dobrze i jak powinien się dalej uczyć, udzielanie wskazówek do samodzielnego planowania własnego rozwoju, motywowanie do dalszych postępów oraz umożliwianie nauczycielom doskonalenia organizacji i metod pracy dydaktyczno-wychowawczej.

Oznacza to, że już obowiązujące przepisy prawa wskazują na wspierającą funkcję oceniania. Informacja zwrotna, monitorowanie postępów ucznia oraz udzielanie wskazówek sprzyjających dalszemu uczeniu się nie są więc nowymi rozwiązaniami, lecz elementami obecnymi w polskim systemie oświaty od wielu lat. Reforma „Kompas Jutra" wzmacnia jedynie znaczenie tych zapisów i akcentuje ich praktyczne wykorzystanie w codziennej pracy szkoły.

Od oceniania osiągnięć do oceniania wspierającego uczenie się.

Przez wiele lat ocenianie szkolne było utożsamiane przede wszystkim z wystawianiem stopni i klasyfikowaniem uczniów. Oceny pełniły funkcję informacyjną, selekcyjną oraz motywacyjną. Współczesne badania wskazują jednak, że sama ocena wyrażona stopniem nie zawsze wspiera rozwój ucznia i nie dostarcza mu informacji potrzebnych do dalszej nauki.

Coraz większego znaczenia nabiera ocenianie wspierające uczenie się, określane również jako ocenianie kształtujące. Jego celem jest nie tylko podsumowanie efektów nauki, lecz przede wszystkim wspomaganie procesu uczenia się poprzez systematyczne pozyskiwanie informacji o postępach ucznia i wykorzystywanie ich do planowania dalszych działań edukacyjnych.

Kluczową rolę odgrywa informacja zwrotna. Powinna ona wskazywać uczniowi, co zostało wykonane poprawnie, co wymaga jeszcze poprawy, w jaki sposób można dokonać tej poprawy oraz nad czym warto pracować w dalszej kolejności. Tego rodzaju komunikat pomaga uczniowi dostrzegać własne postępy, wzmacnia poczucie sprawstwa i sprzyja podejmowaniu kolejnych wyzwań edukacyjnych.

Ocenianie wspierające w założeniach reformy „Kompas Jutra".

Reforma „Kompas Jutra" zakłada rozwijanie u uczniów kompetencji niezbędnych do funkcjonowania we współczesnym świecie, takich jak samodzielne uczenie się, odpowiedzialność za własny rozwój, współpraca oraz krytyczne myślenie. Realizacja tych celów wymaga odejścia od postrzegania oceniania wyłącznie jako narzędzia kontroli osiągnięć na rzecz traktowania go jako integralnego elementu procesu uczenia się.

W założeniach reformy szczególne znaczenie przypisuje się sprawczości ucznia i jego aktywnemu udziałowi w procesie edukacyjnym. Informacja zwrotna, samoocena oraz refleksja nad własnymi postępami mają pomagać uczniom świadomie planować naukę, monitorować własny rozwój i stopniowo przejmować odpowiedzialność za proces uczenia się.

Tak rozumiane ocenianie wspiera również budowanie dobrostanu uczniów. Koncentracja na postępach i możliwościach rozwoju sprzyja poczuciu bezpieczeństwa, ogranicza lęk przed popełnianiem błędów oraz zachęca do podejmowania nowych wyzwań edukacyjnych. Dzięki temu błąd staje się naturalnym elementem procesu uczenia się, a nie jedynie sygnałem niepowodzenia.

Strategie oceniania wspierającego uczenie się.

Skuteczne wdrażanie oceniania wspierającego wymaga stosowania określonych strategii dydaktycznych.

Pierwszą z nich jest formułowanie celów uczenia się oraz kryteriów sukcesu. Uczeń powinien wiedzieć, czego będzie się uczył i po czym pozna, że osiągnął zamierzony cel. Jasno określone oczekiwania zwiększają skuteczność nauki i pomagają planować własne działania.

Drugim ważnym elementem jest udzielanie informacji zwrotnej. To właśnie ona stanowi fundament oceniania wspierającego, ponieważ dostarcza uczniowi wiedzy o jego postępach i kierunkach dalszej pracy.

Istotną rolę odgrywa również samoocena. Dzięki niej uczniowie uczą się analizować własne osiągnięcia, identyfikować trudności oraz planować kolejne etapy nauki. Samoocena rozwija refleksyjność i odpowiedzialność za własny rozwój.

Kolejnym elementem jest ocena koleżeńska, która uczy współpracy, komunikacji oraz konstruktywnego przekazywania informacji zwrotnej. Dobrze prowadzona ocena koleżeńska pomaga uczniom lepiej rozumieć kryteria sukcesu i rozwija kompetencje społeczne.

Przykłady działań nauczyciela.

Ocenianie wspierające nie wymaga całkowitej rezygnacji ze stopni, lecz włączenia do codziennej pracy takich działań, które pomagają uczniowi świadomie się uczyć.

W praktyce nauczyciel powinien:

- przedstawiać cele lekcji w języku zrozumiałym dla uczniów;
- określać kryteria sukcesu (NaCoBeZU);
- stosować krótkie podsumowania lekcji pozwalające ocenić stopień zrozumienia materiału;
- wykorzystywać pytania skłaniające do refleksji nad własnym uczeniem się;
- organizować ocenę koleżeńską i samoocenę;
- udzielać informacji zwrotnej zamiast ograniczać się wyłącznie do wystawienia stopnia.

Takie działania zwiększają zaangażowanie uczniów, pomagają im monitorować własne postępy oraz wzmacniają poczucie odpowiedzialności za proces uczenia się.

W codziennej praktyce warto wykorzystywać proste narzędzia wspierające ocenianie, takie jak tabele osiągnięć, karty refleksji, krótkie podsumowania lekcji (tzw. bilety wyjścia), skale samooceny czy krótkie ankiety podsumowujące lekcję. Przykładem może być tabela zawierająca kryteria sukcesu, w której uczeń zaznacza, czy opanował daną umiejętność, czy potrzebuje jeszcze ćwiczeń lub wsparcia nauczyciela. Pomocne są także krótkie informacje zwrotne, np. „Dobrze wskazałeś przyczyny zjawiska, ale warto jeszcze uzasadnić swoją odpowiedź przykładami". Takie rozwiązania pomagają uczniom lepiej rozumieć własny proces uczenia się, monitorować postępy oraz świadomie planować dalszą naukę.

Wyzwania związane z wdrażaniem oceniania wspierającego.

Wprowadzenie oceniania wspierającego wymaga zmiany utrwalonych nawyków zarówno nauczycieli, jak i uczniów. Dużym wyzwaniem pozostaje przygotowywanie wartościowej informacji zwrotnej oraz organizowanie procesu dydaktycznego w taki sposób, aby uczniowie mogli aktywnie uczestniczyć w ocenianiu własnych postępów. Ważne jest również budowanie współpracy z rodzicami, którzy często są przyzwyczajeni do tradycyjnego rozumienia oceniania jako wystawiania stopni.

Jednocześnie badania oraz doświadczenia praktyczne wskazują, że nauczyciele coraz częściej dostrzegają wartość oceniania wspierającego. Z perspektywy doradcy metodycznego obserwuję rosnące zainteresowanie wykorzystywaniem informacji zwrotnej, samooceny i kryteriów sukcesu w codziennej pracy dydaktycznej. Wdrażanie tych rozwiązań wymaga jednak systematycznego doskonalenia warsztatu pracy oraz współpracy całego grona pedagogicznego.

Ocenianie wspierające a współczesne wyzwania i debaty dotyczące oceniania.

W ostatnich latach coraz częściej dyskutuje się o stosowaniu wag ocen oraz ustalaniu ocen klasyfikacyjnych na podstawie średniej arytmetycznej lub średniej ważonej.

W obowiązujących przepisach prawa oświatowego nie występują pojęcia „waga oceny" ani „średnia ważona". Przepisy wskazują natomiast, że ocenianie polega na rozpoznawaniu poziomu opanowania przez ucznia wiadomości i umiejętności oraz jego postępów w odniesieniu do wymagań edukacyjnych.

Na tę kwestię zwracają uwagę przedstawiciele nadzoru pedagogicznego. Dr Igor Bykowski, Wielkopolski Kurator Oświaty, podkreśla, że pojęcie średniej ważonej nie ma umocowania w przepisach prawa oświatowego, a ocenianie powinno realizować cele określone w ustawie, szczególnie dostarczać uczniowi informacji o jego postępach i kierunkach dalszego rozwoju. Według tego stanowiska ocena klasyfikacyjna powinna być rezultatem profesjonalnego osądu nauczyciela opartego na analizie osiągnięć ucznia, a nie wynikiem działania matematycznego algorytmu.

Podobne stanowisko prezentuje dr Gabriela Olszowska, Małopolska Kurator Oświaty, wskazując, że ocenianie powinno opierać się na analizie stopnia spełnienia wymagań edukacyjnych oraz postępów ucznia. Jej zdaniem ustalanie ocen wyłącznie na podstawie średnich może prowadzić do odejścia od rzeczywistej funkcji oceniania, ponieważ sama średnia nie dostarcza uczniowi informacji o jego mocnych stronach, trudnościach ani kierunkach dalszej pracy.

Choć dyskusja dotycząca wag ocen i średnich ma charakter interpretacyjny, coraz częściej podkreśla się, że ocenianie wspierające uczenie się wymaga odejścia od nadmiernego przywiązania do średnich i algorytmów na rzecz analizy rzeczywistych osiągnięć ucznia, jego postępów oraz stopnia opanowania wymagań edukacyjnych. Takie podejście pozostaje spójne zarówno z celami oceniania określonymi w Ustawie o systemie oświaty, jak i z założeniami reformy „Kompas Jutra".

Zakończenie

Ocenianie wspierające uczenie się stanowi jeden z ważnych kierunków zmian proponowanych przez reformę „Kompas Jutra". Jego istotą jest postrzeganie oceniania nie jako końcowego etapu procesu dydaktycznego, lecz jako narzędzia wspierającego rozwój ucznia. Informacja zwrotna, cele uczenia się, kryteria sukcesu, samoocena i ocena koleżeńska pomagają uczniom świadomie kierować własną nauką, wzmacniają motywację oraz rozwijają kompetencje niezbędne do uczenia się przez całe życie. W tym kontekście ocenianie wspierające może stać się jednym z kluczowych elementów budowania nowoczesnej szkoły odpowiadającej na wyzwania XXI wieku.

Bibliografia

1. Ministerstwo Edukacji Narodowej, Kompas Jutra - polska szkoła wśród światowych liderów, dokument programowy reformy edukacji, Warszawa 2026.
2. Ośrodek Rozwoju Edukacji, Nowa podstawa programowa Kompas Jutra. Poradniki. Pomoc dydaktyczna dla szkoleniowców i nauczycieli, Warszawa 2026.
3. Rzońca E., Mętrak D., „Strategie oceniania wspierającego uczenie się uczniów w opinii nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej", Kwartalnik Pedagogiczny, nr 1(275), 2025.
4. Pintal D., Ocenianie kształtujące. Od koncepcji do praktycznej realizacji w klasie zróżnicowanej, Ośrodek Rozwoju Edukacji, Warszawa 2022.
5. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, art. 44b.
6. Olszowska G., „Średnie ważone i inne błędy. Ocenianie wewnątrzszkolne – zebrałam ponad 100 nieprawidłowości", Głos Nauczycielski, 2026.
7. Bykowski I., stanowisko Wielkopolskiego Kuratora Oświaty w sprawie stosowania średniej ważonej, w: „Czy szkoły mogą zapisywać w statutach średnią ważoną? Kuratorium ma jednoznaczną odpowiedź", Magdalena Konczal, Strefa Edukacji, 15.09.2025.

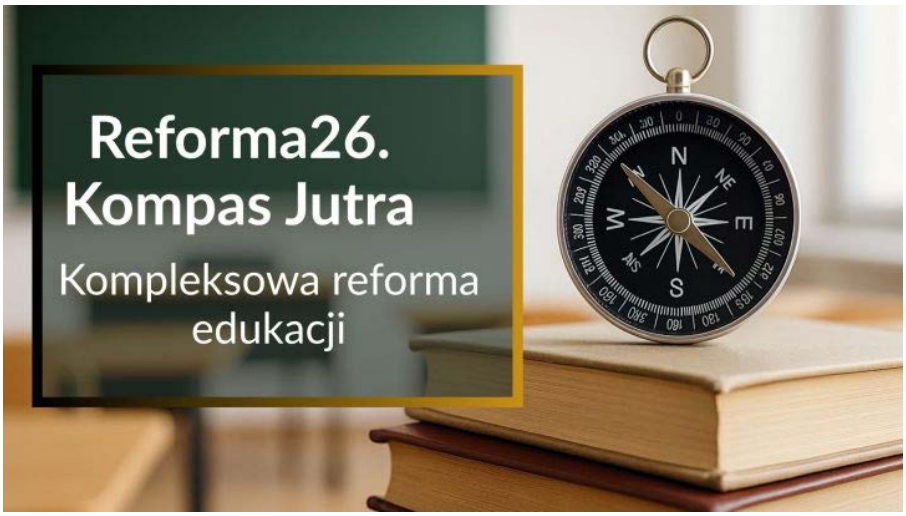
Opracowanie:

Agata Twardziak – Jazienicka – doradca metodyczny

Powiatowego Ośrodka Doradztwa Metodycznego w Polkowicach

Jak planować lekcję zgodnie z założeniami nowej reformy programowej?

Od początku obecnego roku szkolnego w szkołach podstawowych rozpoczęto wdrażanie zmian programowych i organizacyjnych związanych z założeniami reformy programowej „Reforma26. Kompas Jutra". W tym roku szkolnym nowa podstawa programowa i nowe ramowe plany nauczania obejmują materiał nauczania w klasach I i IV szkół podstawowych. W kolejnych latach zmiany będą sukcesywnie wprowadzane w kolejnych rocznikach klas programowo wyższych. Kompas Jutra jest określeniem obejmującym zakres szerokiej reformy, której planowanym założeniem jest jak najsilniejsze powiązanie wiedzy zdobywanej w toku lekcji przez uczniów z praktycznym jej zastosowaniem. Reforma ma rozwijać kompetencje oraz budować tzw. sprawczość u uczniów. Dla szkół będzie oznaczać to zmianę treści nauczania, nazw niektórych przedmiotów, oraz modernizacji w planowaniu zajęć, zasad dotyczących reguł współpracy pomiędzy nauczycielami oraz organizacji procesów uczenia się.

Punktem odniesienia dla obszarów planowanych zmian „Reforma26. Kompas Jutra" jest opracowanie przez Instytut Badań Edukacyjnych – Państwowy Instytut Badawczy koncepcji profili absolwenta i absolwentki przedszkola a także szkoły podstawowej. Dotyczy to wartości, kompetencji, sprawczości oraz obszarów wiedzy uznawanych za istotne dla rozwoju ucznia, które to zadania szkoły będą zobowiązane zrealizować.

Nowa podstawa programowa łączy cztery wzajemnie powiązane ze sobą elementy:

1. Wiedzę.
2. Kompetencje fundamentalne.
3. Kompetencje przekrojowe.
4. Sprawczość.

Za najważniejsze kompetencje fundamentalne uznano: kompetencje językowe, cyfrowe, matematyczne oraz ruchowe. Wskazane kompetencje przekrojowe dotyczyć mają umiejętności rozwiązywania problemów, krytycznego i kreatywnego myślenia, umiejętności kolektywnej współpracy, dbałości o szeroko pojmowany dobrostan innych, kierowania sobą oraz dbaniem o siebie. Rozwijanie wymienionych kompetencji u uczniów, ma być wspólnym zadaniem wszystkich nauczycieli. Kompetencje językowe zgodnie z planowanymi zmianami kształtować ma nie tylko nauczyciel, np. języka polskiego, lecz także nauczyciele innych przedmiotów w ramach wzajemnej korelacji pomiędzy lekcjami. Kompetencje cyfrowe będą rozwijane na zajęciach z historii lub przyrody, przykładowo podczas analizy wiarygodności źródeł. Współpraca ma być więc doskonalona na różnych przedmiotach, a uczniowie mają mieć wskazany wspólny cel, wspólne zadania i role oraz mają wzajemnie odpowiadać za rezultat pracy całego zespołu.

Reforma nie oznacza rezygnacji z wiedzy, która pozostanie filarem rozumowania, krytycznej analizy i podejmowania decyzji. Zmianie, natomiast, ma ulec sposób jej wykorzystywania. Uczeń z założenia ma nie tylko odtwarzać pozyskane informacje, ale także umiejętnie je analizować, łączyć, wykorzystywać w nowych sytuacjach, uzasadniać wybory i oceniać efekty własnej pracy. Bardzo ważnym aspektem planowanych zmian będą doświadczenia edukacyjne, jako zaplanowane sytuacje uczenia się, które w założeniach będą skutkowały koniecznością podejmowania przez uczniów różnorakich działań, wzajemnej współpracy, skutkujących rozwiązywaniem wskazanych problemów, połączonych z prezentacją rezultatów działań zespołów uczniowskich.

Doświadczeniami edukacyjnymi będą:

1. Obserwacja lub eksperyment.
2. Analiza materiałów źródłowych.
3. Debata.
4. Praca terenowa.
5. Zaprojektowanie rozwiązania technicznego.
6. Przygotowanie wystawy, prezentacji lub kampanii.
7. Rozwiązanie problemu występującego w szkole albo środowisku lokalnym.

Doświadczenia edukacyjne nie będą odrębnym przedmiotem ani dodatkową godziną w planie uczniowskich zajęć. Mają one być sposobem organizacji procesu uczenia się w ramach poszczególnych zajęć lekcyjnych. Nauczyciel odpowiada za właściwy dobór metod i narzędzi niezbędnych w do właściwej realizacji celów lekcji. Metody i narzędzia pracy mają być adekwatne do wieku uczniów oraz warunków szkoły. Nie ma wymogu aby każda lekcja miała być formą projektu. Ważne

jest, aby nauczyciel tak zaplanował realizację podstawy programowej ze swojego przedmiotu, aby uczeń jak najczęściej wykonywał działania wymagające od niego umiejętności samodzielnego myślenia, podejmowania decyzji i korzystania z zasobów zdobytej wiedzy w praktyce. Wskazane wyżej założenia dają możliwość realizacji podstawy programowej, tematyki lekcji oraz metod pracy, w szerokiej korelacji z nauczycielami innych przedmiotów. Wymagać to będzie zmian w zasadach planowania pracy i realizacji zadań. Zmian dotychczasowych przyzwyczajeń na rzecz doświadczeń edukacyjnych.

Nowa podstawa programowa ma objąć sześć modułów interdyscyplinarnych:

1. Bezpieczeństwo i obrona.
2. Moduł medialny.
3. Moduł filozoficzny.
4. Moduł ekonomiczno-finansowy.
5. Moduł klimatyczny.
6. Moduł kultura.

Wprowadzenie powyższych modułów wskazuje obszary, które mają docelowo zostać objęte tematyczną współpracą, korelacją zadań oraz wykonaniem przez nauczycieli wspólnie zaplanowanych działań. Skutkować to ma odpowiednim planowaniem zadań, metod i zasad współpracy pomiędzy uczniami oraz terminów wykonywania prac. Powyższe moduły nie stanowią odrębnych przedmiotów ani nie są dodatkowymi zajęciami. Ich treści zostaną umieszczone w podstawach programowych różnych przedmiotów. Praktyczna realizacja zadań będzie wymagała współpracy pomiędzy nauczycielami, przykładowo przy uzgodnieniu kolejności tematów, wykorzystaniu materiału i źródeł, zaprezentowaniu wskazanego zagadnienia z kilku perspektyw. W podstawach programowych części przedmiotów przewidziane zostały wymagania do wyboru. Nauczyciel samodzielnie ma zadecydować, które z treści nauczania zrealizuje z daną klasą, biorąc pod uwagę potrzeby i zainteresowania uczniów oraz możliwości szkoły, a które we współpracy z nauczycielami innych przedmiotów. Co istotne, powyższe wymagania nie będą sprawdzane na egzaminie ósmoklasisty.

Planowane zmiany dotyczyć mają także nowości w zakresie pracy z uczniami podczas lekcji wychowawczych. Od dnia 1 września 2026 r. w klasach IV-VIII co najmniej jedna godzina zajęć z wychowawcą w miesiącu ma zostać przeznaczana na rozwijanie umiejętności bezpiecznego zachowania w sytuacjach zagrożeń występujących w czasie pokoju i wojny. Szkoły zobowiązane zostały do przygotowania spójnych planów takich zajęć, z uwzględnieniem wieku uczniów, lokalnych uwarunkowań i obowiązujących procedur. W powyższych działaniach powinny zostać uwzględnione, między innymi, zasady reakcji na alarmy, przebieg ewakuacji, udzielania pierwszej pomocy, rozpoznawania dezinformacji oraz korzystania z wiarygodnych komunikatów.

Planowaną nowością związaną z założeniami „Reforma26. Kompas Jutra" mają być także obligatoryjnie organizowane w szkołach tygodnie projektowe. Obowiązek realizacji tygodnia projektowego będzie wprowadzany stopniowo:

1. w roku szkolnym 2027/2028 – w klasach IV-V
2. w roku szkolnym 2028/2029 – w klasach IV-VI
3. w roku szkolnym 2029/2030 – w klasach IV-VII
4. od roku szkolnego 2030/2031 – w klasach IV-VIII

Fakultatywnie szkoły będą mogły organizować tydzień projektowy już od roku szkolnego 2026/2027. W następnych latach zadania te będą mogły być realizowane również w tych klasach, które nie zostaną jeszcze objęte powyższym obowiązkiem. Zadania związane z organizacją tygodnia projektowego będą zależne od inicjatywy nauczycieli. W trakcie tygodnia projektowego uczniowie będą mieli za zadanie zrealizować w grupach międzyprzedmiotowych projekty ukierunkowane na rozwiązywanie konkretnych problemów. Projekty mają obejmować wskazanie ich tematu, określenie celów, zaplanowanie i wykonanie działań oraz publiczne (na forum klasy lub szkoły) przedstawienie wypracowanych rezultatów. Przeprowadzenie tygodnia projektowego przed obowiązkowym terminem ich obligatoryjnego wprowadzenia warto potraktować jako pilotaż, który pozwoli przetestować zasady powoływania zespołów, przydziału tematów i zadań, podział obowiązków pomiędzy nauczycielami oraz uczniami, organizację opieki, odpowiedzialności oraz sposób zaprezentowania efektów pracy.

Przy planowaniu swojej pracy, w kontekście realizacji zaprezentowanych powyżej zadań, niezmiernie ważne będzie zaplanowanie tematyki zadań oraz terminarza ich wykonania. Przy planowaniu zajęć nauczyciel powinien uwzględnić: obszary wiedzy i tematy w kontekście realizacji podstawy programowej, konkretne działanie jakie będzie wykonywał uczeń, jaką kompetencję realizując zadanie będzie rozwijał, czy decyzję dotyczące wykonania zadania będzie mógł podjąć samodzielnie czy w uzgodnieniu z grupą, po czym uczeń rozpozna, że zrealizował zadanie oraz w jaki sposób otrzyma informację zwrotną. Nauczyciel powinien pamiętać, że nie uczeń nie musi rozwijać wszystkich kompetencji podczas jednej lekcji. Lepiej wskazać na jedną lub dwie, cel zajęć, i tak zaplanować aktywność ucznia aby rzeczywiście daną kompetencję rozwijał.

„Reforma26. Kompas Jutra" zaczyna się od odpowiedniego zaplanowania pracy. Jej założenia nie powinny zostać sprowadzone do wymiany dokumentów, podręczników czy nazw przedmiotów. Istotą reformy i planowanych zmian będzie tworzenie sytuacji, w których uczeń będzie korzystał z wiedzy, będzie stawiał pytania, analizował pozyskane informacje, współpracował, podejmował decyzje i wyciągał wnioski. Powyższe zadania nie będą wymagały organizowania rozbudowanych przedsięwzięć na każdej lekcji. Konieczne jednak stanie się świadome zaplanowanie tego, co uczeń powinien zrobić, czego powinien się nauczyć i w jaki sposób będzie mógł praktycznie wykorzystać zdobytą wiedzę.

Prawidłowo przygotowana do zadań reformy szkoła, powinna ograniczać przypadkowe aktywności na rzecz celowo zaplanowanych doświadczeń. Powinna wzmacniać współpracę pomiędzy nauczycielami, likwidować izolację poszczególnych przedmiotów i korelować je. Powinna także odchodzić od mechanicznego odtwarzania informacji na rzecz pojmowania i rozumienia wiedzy oraz jej odpowiedzialnego i praktycznego wykorzystywania.

Opracowanie:

Grzegorz Kochman – doradca metodyczny
Powiatowego Ośrodka Doradztwa Metodycznego w Polkowicach

Kompetencje społeczne i osobiste absolwenta – ich znaczenie i sposoby kształtowania

Kompas Jutra – szkoła, która przygotowuje do życia

Współczesna edukacja coraz wyraźniej odchodzi od modelu szkoły, w której najważniejszym rezultatem uczenia się jest zapamiętanie określonego zasobu wiadomości. Wiedza pozostaje fundamentem edukacji, jednak jej znaczenie wzrasta wtedy, gdy uczeń potrafi wykorzystać ją w praktyce – samodzielnie podejmować decyzje, współpracować z innymi, rozwiązywać problemy, radzić sobie ze zmianą i odpowiedzialnie kierować własnym rozwojem.

Takie podejście znajduje szczególne miejsce w Reformie26 „Kompas Jutra". Jednym z jej założeń jest przesunięcie akcentu z samego przekazywania wiedzy na rozwijanie kompetencji, które będą uczniowi potrzebne nie tylko w szkole, lecz także w dorosłym życiu. Ministerstwo Edukacji Narodowej wskazuje, że szkoła ma wspierać ucznia w poznawaniu własnych mocnych stron, budowaniu sprawczości oraz odpowiedzialności za własny rozwój i podejmowane decyzje.

W tym kontekście szczególnego znaczenia nabierają kompetencje osobiste i społeczne. To one w dużej mierze decydują o tym, czy absolwent potrafi funkcjonować w relacjach z innymi, świadomie podejmować wyzwania, uczyć się na błędach, rozpoznawać własne potrzeby oraz korzystać ze swoich zasobów.

„W centrum zmiany znajduje się Profil absolwenta i absolwentki przedszkola i szkoły podstawowej" – wskazuje Ministerstwo Edukacji Narodowej, określając go jako swoisty kompas dla całej reformy.

Kim ma być absolwent Kompasu Jutra?

Profil absolwenta nie jest jedynie opisem wiedzy, którą uczeń powinien posiadać po zakończeniu określonego etapu edukacji. W założeniach reformy ma on wskazywać również kompetencje i postawy potrzebne do funkcjonowania w zmieniającym się świecie.

W dokumentach związanych z profilem absolwenta kompetencje przekrojowe zostały opisane jako zdolności pozwalające na „efektywne działanie w różnych sytuacjach w szkole i poza nią". Podkreślono również ich znaczenie dla rozwoju osobistego, społecznego, obywatelskiego i zawodowego. Wśród kompetencji przekrojowych wyróżniono m.in. kompetencje poznawcze, osobiste i społeczne.

To bardzo ważna zmiana perspektywy. Absolwent przyszłości nie powinien być jedynie osobą, która „wie". Powinien również umieć działać, współpracować, komunikować się, podejmować decyzje, regulować własne zachowanie i emocje, reagować na trudności oraz świadomie się rozwijać.

Kompetencje osobiste – poznaję siebie, rozwijam siebie

Kompetencje osobiste odnoszą się do sposobu, w jaki człowiek funkcjonuje sam ze sobą. Obejmują m.in. samoświadomość, odpowiedzialność, samoregulację, wytrwałość, umiejętność uczenia się, refleksyjność, poczucie własnej skuteczności oraz gotowość do podejmowania wyzwań.

W praktyce szkolnej oznacza to między innymi uczenie dziecka odpowiedzi na pytania:

- Co potrafię?
- Co jest dla mnie trudne?
- Jak mogę sobie pomóc?
- Jak reaguję w sytuacji niepowodzenia?
- Jak mogę osiągnąć wyznaczony cel?
- Czego chcę się nauczyć?
- Jak mogę wykorzystać swoje mocne strony?
- Co mogę zrobić, kiedy popełnię błąd?

Tak rozumiana edukacja buduje sprawczość – przekonanie ucznia, że jego działania mają znaczenie i że może wpływać na własne uczenie się oraz rozwój.

Nieprzypadkowo w najnowszym poradniku dotyczącym sprawczości uczniów wskazano cztery jej fundamenty: poczucie przynależności, nastawienie na rozwój, poczucie własnej skuteczności oraz samoregulację.

„Sprawczość" nie oznacza, że dziecko zawsze musi działać samodzielnie. Oznacza raczej, że stopniowo uczy się dostrzegać własny wpływ, dokonywać wyborów i brać odpowiedzialność za podejmowane działania.

Kompetencje społeczne – razem znaczy więcej

Drugim niezwykle ważnym obszarem są kompetencje społeczne. Człowiek funkcjonuje bowiem w relacjach – rodzinnych, rówieśniczych, zawodowych i obywatelskich.

Do kompetencji społecznych można zaliczyć przede wszystkim:

- komunikowanie się z innymi,
- aktywne słuchanie,
- współpracę,
- rozwiązywanie konfliktów,
- respektowanie zasad i granic,
- rozumienie perspektywy drugiej osoby,
- empatię,
- odpowiedzialność za wspólne działania,
- udzielanie i przyjmowanie informacji zwrotnej,
- budowanie relacji opartych na szacunku.

Są to kompetencje, których nie da się skutecznie rozwijać wyłącznie poprzez rozmowę czy zapisanie definicji w zeszycie. Dziecko musi mieć możliwość ich doświadczania.

Jeśli chcemy nauczyć współpracy, potrzebujemy sytuacji wymagających współpracy. Jeśli chcemy rozwijać odpowiedzialność, musimy stworzyć przestrzeń do podejmowania odpowiedzialnych decyzji. Jeśli uczymy komunikacji, powinniśmy pozwolić uczniom mówić, słuchać, negocjować i wspólnie poszukiwać rozwiązań.

Od deklaracji do codziennej praktyki

Jednym z najważniejszych wyzwań Reformy26 jest przełożenie zapisów dotyczących kompetencji na codzienną praktykę edukacyjną.

Nowa podstawa programowa wychowania przedszkolnego obowiązuje od 1 września 2026 r., natomiast nowa podstawa programowa szkoły podstawowej jest wdrażana od tego dnia w klasach I i IV, a następnie będzie obejmowała kolejne roczniki.

Oznacza to, że zmiana nie powinna ograniczać się do modyfikacji dokumentacji. Powinna być widoczna przede wszystkim w tym, jak uczymy i jak organizujemy codzienne doświadczenia dziecka.

1. Dawać uczniom możliwość wyboru

Kompetencje osobiste rozwijają się wtedy, gdy uczeń ma możliwość podejmowania decyzji adekwatnych do swojego wieku.

Może wybierać:

- sposób wykonania zadania,
- temat projektu,
- formę prezentacji,
- kolejność działań,
- partnera do pracy,
- sposób zaprezentowania efektu.

Wybór nie oznacza braku granic. Przeciwnie – nauczyciel określa ramy, natomiast wewnątrz nich daje uczniowi przestrzeń do samodzielnego działania.

2. Wprowadzać pracę projektową

Projekt jest naturalnym środowiskiem rozwijania kompetencji społecznych i osobistych. Uczeń musi zaplanować działania, podzielić zadania, komunikować się z innymi, reagować na trudności i ocenić rezultat.

Dlatego też praktyczne i projektowe uczenie się zajmuje ważne miejsce w założeniach Kompasu Jutra. MEN wskazuje na zwiększenie znaczenia projektów, pracy zespołowej oraz zadań praktycznych i życiowych.

3. Uczyć poprzez współpracę, a nie tylko obok siebie

Praca w grupie nie zawsze oznacza współpracę. Uczniowie mogą siedzieć przy jednym stoliku, a mimo to wykonywać całkowicie niezależne zadania.

Dlatego warto projektować sytuacje, w których osiągnięcie celu wymaga rzeczywistego współdziałania:

wspólny cel → podział odpowiedzialności → komunikacja → podejmowanie decyzji → rozwiązanie problemu → refleksja.

Po zakończeniu zadania warto zapytać nie tylko: „Co zrobiliśmy?", ale również:

- Jak nam się współpracowało?
- Co pomogło nam osiągnąć cel?
- Co było trudne?
- Jak rozwiązaliśmy problem?
- Czy każdy miał możliwość wypowiedzenia się?
- Co następnym razem możemy zrobić inaczej?

4. Wykorzystywać informację zwrotną

Jeżeli szkoła ma rozwijać samoświadomość, samo wystawienie oceny nie wystarczy.

Uczeń potrzebuje wiedzieć:

Co już potrafię? Co zrobiłem dobrze? Nad czym powinienem pracować? Co mogę zrobić, aby osiągnąć kolejny poziom?

Kompas Jutra zakłada większe znaczenie informacji zwrotnej, samooceny, oceny koleżeńskiej i innych form oceniania wspierającego proces uczenia się.

Informacja zwrotna staje się więc nie tylko sposobem oceniania pracy, lecz także narzędziem budowania samoświadomości i poczucia własnej skuteczności.

5. Oswajać błąd i trudność

Kompetencje osobiste szczególnie mocno rozwijają się w sytuacjach, w których coś nie wychodzi od razu.

Uczeń powinien doświadczać, że błąd nie musi oznaczać porażki. Może być informacją: „Tę drogę już sprawdziłem. Spróbuję inaczej".

Warto więc częściej pytać:

„Czego nauczył cię ten błąd?"

zamiast:

„Dlaczego znowu zrobiłeś źle?"

Taka zmiana języka nauczyciela może mieć ogromne znaczenie dla budowania nastawienia na rozwój, wytrwałości i gotowości do podejmowania kolejnych prób.

6. Rozwijać samoregulację

Samoregulacja jest jedną z podstawowych kompetencji potrzebnych zarówno w szkole, jak i w dorosłym życiu.

Uczeń powinien stopniowo uczyć się:

- rozpoznawania własnych emocji,
- zauważania napięcia i zmęczenia,
- planowania pracy,
- zarządzania czasem,
- koncentracji,
- korzystania ze strategii radzenia sobie z trudnością,
- proszenia o pomoc,
- powracania do zadania po przerwie lub niepowodzeniu.

Nie chodzi o oczekiwanie, że dziecko zawsze będzie spokojne i doskonale zorganizowane. Chodzi o wyposażenie go w strategie, dzięki którym z czasem będzie coraz bardziej samodzielne.

7. Budować kulturę dialogu

Kompetencje społeczne rozwijają się w kulturze, w której każdy może być wysłuchany.

Nauczyciel może tworzyć przestrzeń do:

- debat,
- dyskusji,
- kręgów rozmowy,
- wspólnego rozwiązywania problemów,
- mediacji rówieśniczych,
- samooceny,
- refleksji po zadaniu,
- podejmowania wspólnych decyzji.

Ważny jest przy tym język dorosłych. Jeśli chcemy, aby dzieci szanowały różne opinie, same muszą doświadczać tego, że ich zdanie jest traktowane poważnie.

Nauczyciel jako projektant doświadczeń

W modelu edukacji nastawionej na kompetencje nauczyciel nie przestaje być ekspertem. Zmienia się jednak sposób wykorzystywania jego wiedzy i rola, jaką pełni wobec ucznia.

Nauczyciel staje się projektantem sytuacji edukacyjnych – tworzy warunki, w których uczeń może działać, doświadczać, wybierać, współpracować, popełniać błędy i wyciągać wnioski.

Właśnie dlatego w Kompasie Jutra tak ważne są praktyczne działania i kompetencje, a nie wyłącznie reprodukowanie informacji. Jak podkreśla MEN, celem zmian jest, m.in. stworzenie szkoły, która jest wymagająca, wspierająca i przyjazna rozwojowi ucznia.

Przedszkole – pierwszy etap budowania profilu przyszłego absolwenta

Kształtowanie kompetencji osobistych i społecznych nie rozpoczyna się dopiero w szkole podstawowej. Fundamenty tych kompetencji budowane są już w przedszkolu.

Dziecko może uczyć się:

- czekania na swoją kolej,
- proszenia o pomoc,
- wyrażania własnego zdania,
- nazywania emocji,
- rozwiązywania prostych konfliktów,
- podejmowania decyzji,
- dbania o wspólną przestrzeń,
- współdziałania podczas zabawy,
- kończenia rozpoczętego zadania,
- radzenia sobie z niepowodzeniem.

Z pozoru są to drobne, codzienne sytuacje. W rzeczywistości stanowią one laboratorium kompetencji przyszłego absolwenta.

To właśnie dlatego nowa podstawa programowa wychowania przedszkolnego, obowiązująca od 1 września 2026 r., jest jednym z elementów szerszej zmiany określanej jako Kompas Jutra.

Kompetencje przyszłości zaczynają się dzisiaj

Świat, do którego przygotowujemy dzieci, będzie prawdopodobnie wymagał od nich jeszcze większej elastyczności, samodzielności i gotowości do uczenia się. Nie możemy przewidzieć wszystkich zawodów, technologii czy problemów, z którymi zetkną się obecni uczniowie. Możemy natomiast rozwijać w nich takie zasoby, które pomogą im odnaleźć się w zmieniającej się rzeczywistości.

Dlatego absolwent Kompasu Jutra to nie tylko osoba posiadająca określony zasób wiedzy. To człowiek, który zna swoje mocne strony, potrafi się uczyć, współpracuje z innymi, komunikuje swoje potrzeby, podejmuje odpowiedzialność, radzi sobie z trudnościami i dostrzega własny wpływ na otaczającą rzeczywistość.

„To inwestycja w przyszłość: zawodową, społeczną i osobistą" – tak znaczenie rozwijania kompetencji na całe życie określa Ministerstwo Edukacji Narodowej.

Zamiast „czego nauczyliśmy?" – „kim pomaga nam się stawać?"

Być może właśnie to pytanie najlepiej oddaje sens zmiany myślenia o edukacji.

Nie chodzi o to, aby zrezygnować z wiedzy. Chodzi o to, aby wiedza stała się narzędziem działania. Aby uczeń potrafił wykorzystać ją do rozwiązania problemu, rozmowy z drugim człowiekiem, podjęcia decyzji, stworzenia czegoś nowego czy poradzenia sobie z sytuacją, której wcześniej nie znał.

Kompas Jutra może być więc rozumiany nie tylko jako reforma dokumentów, podstaw programowych czy organizacji nauczania. To również zaproszenie do zmiany codziennej praktyki – do szkoły, w której uczeń nie jest jedynie odbiorcą wiedzy, ale aktywnym uczestnikiem własnego rozwoju.

A kompetencje osobiste i społeczne są jednym z najważniejszych drogowskazów tej drogi.

Bo szkoła przyszłości nie powinna jedynie pytać: „Co uczeń wie?". Powinna również pytać: „Co potrafi zrobić z tym, co wie – dla siebie, dla innych i dla wspólnego świata?"

Opracowanie:
Dorota Maksymczak – doradca metodyczny
Powiatowego Ośrodka Doradztwa Metodycznego w Polkowicach

Dlaczego reforma?

Świat się zmienia. I przyspiesza.

Szkoła nie jest już jedynym miejscem, w którym zdobywamy wiedzę. Nauczyciel nie jest jej jedynym źródłem. Informacja mieści się dziś w niewielkim pudełku, które większość z nas nosi w kieszeni.

Problemem nie jest więc dostęp do wiedzy. Problemem jest to, co z tą wiedzą potrafimy zrobić.

Musimy umieć ją weryfikować. Rozpoznawać manipulacje, stereotypy i fake newsy. Odróżniać fakty od opinii. Poruszać się w świecie nadmiaru informacji, który każdego dnia staje się coraz bardziej złożony.

Jesteśmy w środku transformacji cyfrowej. Sztuczna inteligencja wkracza w kolejne obszary naszego życia i pracy. Za chwilę wymusi przekwalifikowanie pracowników wielu branż. Powstaną zawody, których nazw dziś jeszcze nie znamy.

Nie możemy więc przygotować dzieci do świata, który już minął.

Niepewność i złożoność stały się częścią naszej codzienności. Dlatego szkoła musi się zmienić. Musi przestać być przede wszystkim miejscem transferu wiedzy, a stać się przestrzenią doświadczenia, działania i budowania kompetencji potrzebnych do życia w zmieniającym się świecie.

Najnowsze wyniki badań PISA, opublikowane w 2026 r., pokazują paradoks polskiej edukacji. Z jednej strony nasi uczniowie wysoko wypadają w obszarach umiejętności kognitywnych – czytaniu ze zrozumieniem, matematyce czy rozumowaniu w naukach przyrodniczych. Ten poziom utrzymuje się od 2022 roku.

Z drugiej strony wielu młodych ludzi nie potrafi przełożyć zdobytej wiedzy na codzienne życie. Nie utożsamia się ze szkołą. Nie czuje się w niej dobrze.

Podobnie jest z nauczycielami. W raporcie z 2022 r. 73% polonistów uczących w czwartej klasie nie odczuwało satysfakcji z pracy. Matematycy zajmowali przedostatnie, a nauczyciele przyrody – ostatnie miejsce pod względem satysfakcji zawodowej.

To sygnał, którego nie możemy ignorować.

Reforma wychodzi tym wyzwaniom naprzeciw

Kompas Jutra ma uczynić polską szkołę miejscem, w którym równie ważni są uczniowie i nauczyciele. Miejscem, w którym wiedza jest punktem wyjścia, ale celem stają się samodzielność i umiejętność radzenia sobie w świecie, którego nie da się dziś przewidzieć.

Jednym z kluczowych haseł Reformy 26 jest sprawczość. Oznacza ona tworzenie takich doświadczeń edukacyjnych, w których uczeń nie jest biernym odbiorcą, ale aktywnym uczestnikiem procesu uczenia się. Eksperymentuje, działa, popełnia błędy, wyciąga wnioski i uczy się przez doświadczenie i zabawę. Metody te opierają się na badaniach naukowych i koncentrują się na aktywności ucznia.

Bo najskuteczniej uczymy się wtedy, kiedy sami czegoś doświadczamy.

Kolejnym filarem zmian jest informacja zwrotna i ocenianie kształtujące – oparte na obserwacji i monitorowaniu postępów ucznia. Ich zadaniem nie jest jedynie określenie, co uczeń już potrafi. Mają przede wszystkim pokazać mu, co może zrobić dalej i w jakim kierunku się rozwijać. Sama ocena cyfrowa tego nie daje.

Kompas Jutra stawia więc na umiejętności XXI wieku: krytyczne myślenie, logiczne rozumowanie, identyfikowanie i rozwiązywanie problemów, odpowiedzialność za własny rozwój, podejmowanie złożonych działań, współpracę oraz analizę i syntezę informacji.

Nie chodzi o to, by szkoła przekazywała więcej wiedzy.

Chodzi o to, by uczyła, co z tą wiedzą zrobić.

Bo szkoła przyszłości nie powinna przygotowywać do świata, który znamy.

Powinna przygotowywać do świata, którego jeszcze nie znamy. I właśnie o tym jest Kompas Jutra!

Opracowanie:
Agnieszka Sypko – doradca metodyczny
Powiatowego Ośrodka Doradztwa Metodycznego w Polkowicach

Tydzień projektowy – dobre praktyki i przykłady realizacji

Od lekcji do doświadczenia

Współczesna szkoła coraz częściej poszukuje sposobów, które pozwalają uczniom nie tylko zdobywać wiedzę, lecz także wykorzystywać ją w działaniu. Jedną z takich możliwości jest tydzień projektowy – forma organizacji pracy, która łączy treści z różnych przedmiotów, rozwija współpracę i daje uczniom możliwość podejmowania samodzielnych decyzji.

Tydzień projektowy zajmuje ważne miejsce w założeniach Reformy26„Kompas Jutra", obok takich obszarów jak doświadczenie edukacyjne, sprawczość uczniów i rozwijanie kompetencji przekrojowych. ORE wskazuje tydzień projektowy jako jeden z tematów związanych z wdrażaniem zmian w podstawie programowej.

Nie jest to jednak pięć dni wolnych od tradycyjnych lekcji ani zbiór atrakcyjnych zajęć. Jego istotą jest wspólna praca nad problemem, pytaniem lub wyzwaniem, prowadząca do określonego rezultatu.

Od pytania do działania

W 2026 roku IBE PIB opublikował poradnik Tydzień pełen przygód. Praktyczny poradnik dla nauczycielek i nauczycieli, przeznaczony do organizacji tygodnia projektowego w klasach IV – VIII. Publikacja zawiera m.in. wskazówki dotyczące planowania, checklisty, tabele oraz przykłady projektów zrealizowanych w polskich szkołach.

Dobry projekt można zaplanować według prostego schematu:

PYTANIE → PLAN → DZIAŁANIE → REZULTAT → PREZENTACJA → REFLEKSJA

Najważniejsze jest, aby uczniowie nie byli wyłącznie wykonawcami poleceń nauczyciela. Powinni mieć możliwość wyboru, podziału zadań, poszukiwania informacji, testowania własnych pomysłów i prezentowania efektów pracy. Dzięki temu projekt staje się doświadczeniem, w którym wiedza służy rozwiązaniu konkretnego problemu.

Jeden problem – wiele przedmiotów

Siłą tygodnia projektowego jest interdyscyplinarność. Jeden temat może połączyć język polski, matematykę, biologię, geografię, historię, informatykę czy język obcy.

Dobre praktyki – inspiracje

Poradnik IBE PIB pokazuje, że nie ma jednego obowiązującego modelu tygodnia projektowego. Przedstawione przykłady dotyczą m.in. higieny cyfrowej, dziedzictwa regionalnego i wizji szkoły przyszłości. Autorzy podkreślają, że projekty mogą być różnie zaplanowane i dostosowane do możliwości konkretnej szkoły.

Warto więc potraktować tydzień projektowy nie jako kolejne zadanie organizacyjne, ale jako przestrzeń do eksperymentowania z organizacją procesu uczenia się.

Najważniejsze pytanie

Planując tydzień projektowy, warto odejść od pytania: „Co przygotujemy na pięć dni?" i zastąpić je pytaniem:

„Czego uczniowie mogą doświadczyć, czego chcą się dowiedzieć i co mogą wspólnie stworzyć?"

Właśnie wtedy projekt przestaje być jedynie urozmaiceniem szkolnej codzienności. Staje się sposobem uczenia się poprzez działanie, współpracę, poszukiwanie rozwiązań i refleksję.

Tydzień projektowy może być więc ważnym elementem szkoły zgodnej z ideą „Kompasu Jutra" – szkoły, w której uczeń nie tylko wie, ale także potrafi wykorzystać wiedzę, podejmować decyzje i działać.

Źródła: IBE PIB, Tydzień pełen przygód. Praktyczny poradnik dla nauczycielek i nauczycieli, 2026; materiały OśrodkaRozwojuEdukacjidotyczące Reformy26„Kompas Jutra"imetody projektu;materiały„StrefyEdukacji" dotyczące tygodnia projektowego i Reformy26.

A oto przykład takiego tygodnia projektowego, który jest efektem inspirującej i twórczej współpracy w grupach podczas szkolenia „Kompas Jutra" w DODN we Wrocławiu.

„Mały Książę w podróży – pięć planet, wiele kompetencji”

1. Lektura jako początek interdyscyplinarnej przygody

Tydzień projektowy inspirowany Małym Księciem Antoine'a de Saint-Exupéry'ego pozwala połączyć edukację polonistyczną z matematyką, geografią, przyrodą, edukacją społeczną i informatyką. Każdy dzień poświęcony jest innej planecie lub postaci, a uczniowie poznają różne obszary życia, wykonując praktyczne zadania i rozwijając współpracę.

1. Pytanie przewodnie

Czego możemy nauczyć się od mieszkańców planet Małego Księcia i jak wykorzystać tę wiedzę w naszym świecie?

Plan pięciu dni

Dzień 1. Król

Edukacja społeczna

„Kto rządzi naszym małym światem?”

Uczniowie analizują rozmowę Małego Księcia z Królem, poznają zadania władz lokalnych i zastanawiają się, jak podejmowane są decyzje dotyczące mieszkańców. Przygotowują pytania do przedstawiciela samorządu i projektują zasady własnego „Małego Królestwa”.

Umiejętności: analiza tekstu, argumentowanie, komunikacja, współpraca.

Dzień 2. Bankier

Matematyka

„Czy wszystko można policzyć?”

Uczniowie planują budżet podróży Małego Księcia, obliczają koszty, porównują ceny i rozwiązują zadania dotyczące oszczędzania. Rozmawiają również o tym, czy każdą wartość można wyrazić pieniędzmi.

Umiejętności: obliczania, planowania, podejmowania decyzji, uzasadnianie.

Dzień 3. Geograf

Geografia i przyroda

„Wyruszamy w podróż”

Uczniowie pracują z mapą, wyznaczają trasę podróży, wykorzystują skalę i obliczają odległości. Następnie projektują własną planetę, określając jej klimat, zasoby wodne, roślinność i zasady ochrony środowiska.

Umiejętności: orientacja przestrzenna, praca z mapą, analiza środowiska, projektowanie

Dzień 4. Próżny

Język polski i informatyka

„Czy każdy chce być zauważony?”

Uczniowie analizują język reklamy i autoprezentacji. Tworzą profil wybranej postaci, projektują plakat lub przygotowują kampanię promującą wartości, takie jak życzliwość, współpraca czy odpowiedzialność.

Umiejętności: tworzenie komunikatów, redagowanie, krytyczne myślenie, świadome korzystanie z mediów.

Dzień 5. Lis

Język polski i edukacja społeczna

„Najważniejsze jest niewidoczne dla oczu”

Uczniowie analizują spotkanie Małego Księcia z Lisem, rozmawiają o przyjaźni, odpowiedzialności i zaufaniu. Piszą list do Małego Księcia lub tworzą własną refleksję z podróży. Ćwiczą także uważne słuchanie i współpracę.

Umiejętności: interpretacja, wypowiedź pisemna, empatia, komunikacja.

Paszport Małego Księcia

Każdego dnia uczniowie uzupełniają paszport podróży, zapisując zdobyte wiadomości, rozwijane umiejętności i własne refleksje. Na zakończenie organizują Festiwal Podróży Małego Księcia, podczas którego prezentują mapy, makiety planet, zadania matematyczne, plakaty, wywiady i inne rezultaty pracy.

Rezultat edukacyjny

Projekt pokazuje, że lektura może stać się początkiem doświadczenia edukacyjnego. Uczniowie nie tylko interpretują tekst literacki, lecz także liczą, projektują, badają, komunikują się, podejmują decyzje i współpracują.

Opracowanie:
Natalia Sznajdrowicz – doradca metodyczny
Powiatowego Ośrodka Doradztwa Metodycznego w Polkowicach

Jaki absolwent wychodzi ze szkoły
Od profilu absolwenta do szkolnej codzienności

„Szkoła nie przygotowuje wyłącznie do zawodu. Szkoła przygotowuje do życia."

Agnieszka Czerniawska
nauczycielka matematyki, doradczyni metodyczna, egzaminatorka OKE we Wrocławiu

Gdy marzenie spotyka rzeczywistość

Od wielu lat zadaję sobie pytanie: jakiego człowieka powinna kształtować współczesna szkoła? Nie myślę wyłącznie o przyszłym pracowniku, odpowiadającym na potrzeby rynku. Przede wszystkim widzę w niej przestrzeń do kształtowania młodego człowieka, gotowego po ukończeniu szkoły odpowiedzialnie żyć i funkcjonować wśród innych.

To pytanie towarzyszy mi w pracy nauczycielki matematyki, egzaminatorki i doradczyni metodycznej. W 2024 roku uczestniczyłam także w badaniu fokusowym dotyczącym profilu absolwenta XXI wieku. Rozmawialiśmy o kompetencjach potrzebnych w świecie sztucznej inteligencji, szybkich zmian technologicznych i zawodów, których jeszcze nie znamy.

W trakcie tamtego badania podkreślałam, że marzy mi się absolwent, który umie uczyć się przez całe życie, współpracuje, bierze odpowiedzialność za swoje decyzje i ma odwagę szukać własnej drogi. Jest ciekawy świata, ale równocześnie uważny na drugiego człowieka.

Ważnym punktem odniesienia jest Profil absolwenta i absolwentki szkoły ponadpodstawowej, opracowany przez Instytut Badań Edukacyjnych – Państwowy Instytut Badawczy. Określa on wartości, kompetencje i wiedzę, na których powinno koncentrować się kształcenie. Wpisuje się tym samym w szerszy kierunek zmian określany jako Reforma26 „Kompas Jutra".

Kiedy czytam te założenia, nie widzę jedynie zapisów oficjalnej publikacji. Widzę uczniów: ich ambicje, niepewność, mocne strony, błędy, sukcesy i relacje. To właśnie w codziennym życiu szkoły rozstrzyga się, czy przyjęte założenia staną się rzeczywistym doświadczeniem młodego człowieka.

Absolwent przede wszystkim jest człowiekiem

Profil przypomina, że myślenie o absolwencie nie może kończyć się na pytaniu: co będzie wiedział i co będzie potrafił? Równie ważne jest to, jak będzie funkcjonował wśród ludzi.

Absolwent nie jest wyłącznie przyszłym studentem, pracownikiem czy specjalistą. Już dziś jest czyimś dzieckiem, przyjacielem i kolegą; w przyszłości może zostać partnerem, rodzicem, sąsiadem i członkiem lokalnej społeczności. To, jak uczy się rozmawiać, współpracować, rozwiązywać konflikty i szanować drugiego człowieka, będzie wpływać na jego dorosłe życie.

Warto więc częściej rozmawiać z dziećmi o tym, że sukces drugiego człowieka nie musi oznaczać naszej porażki. Rozwój rówieśnika niczego nam nie odbiera. Przeciwnie – ambitna, pracowita i życzliwa osoba może stać się inspiracją do odkrywania własnych możliwości i szukania własnej drogi.

Marzy mi się szkoła, w której sukces kolegi czy koleżanki nie budzi zazdrości, lecz staje się źródłem inspiracji. Szkoła, w której uczniowie uczą się nie tylko rywalizować, ale przede wszystkim współpracować i cieszyć się z osiągnięć innych. W której można powiedzieć: „Cieszę się, że Tobie się udało. Teraz spróbuję znaleźć swoją drogę".

Nie oznacza to rezygnacji z ambicji. Przeciwnie – zdrowa ambicja pozwala dążyć do własnych celów bez potrzeby porównywania się z innymi i bez budowania poczucia własnej wartości na ich porażkach.

Rodzina i szkoła jako wspólny kompas

Rodzina jest pierwszym środowiskiem, w którym dziecko uczy się budowania relacji z innymi. To właśnie tam poznaje bliskość, granice i odpowiedzialność, a także doświadcza konfliktu i współpracy. Lubię porównywać rozwój dziecka do wzrostu drzewa: o jego sile nie decyduje tylko pień ani korona; wszystko zaczyna się od korzeni.

Jednak nie każde dziecko przychodzi do szkoły z takim samym bagażem doświadczeń. Jedno dorasta w domu pełnym rozmowy i poczucia bezpieczeństwa, inne mierzy się z samotnością, konfliktami czy trudnymi warunkami życia. Dlatego szkoła nie może jedynie „pielęgnować" tego, co młody człowiek wyniósł z domu. Czasem jej rolą jest również wzmacnianie tego, czego w dotychczasowym doświadczeniu ucznia zabrakło.

Szkoła nie zastąpi rodziny i nie powinna przejmować wszystkich jej funkcji. Może jednak stworzyć przestrzeń, w której dziecko doświadczy szacunku, nauczy się, że jego głos ma znaczenie, a popełniony błąd nie musi prowadzić do upokorzenia. Może być miejscem, w którym po raz pierwszy usłyszy: „Wierzę w ciebie" – i dzięki temu odważy się spróbować jeszcze raz. Dobry nauczyciel może stać się dla ucznia ważnym dorosłym, a dobra klasa – bezpieczną przestrzenią do budowania zaufania i uczenia się relacji z innymi.

Dlatego szkoła i rodzina nie powinny rywalizować o wpływ na dziecko. Powinny szukać jego dobra – tam, gdzie jest to możliwe.

Rodzic jest częścią tego obrazu

Nie chodzi o przerzucanie na rodziców odpowiedzialności za wszystko, co dzieje się z dzieckiem. Wychowanie jest procesem wspólnym. Rodzic nie musi być ekspertem od pedagogiki, ale może przekazać lekcję najważniejszą: jak traktować drugiego człowieka.

Może pokazać, że nie trzeba cieszyć się z czyjegoś niepowodzenia. Że można podziwiać czyjś sukces bez poczucia zagrożenia. Że słowo „gratuluję" nie odbiera wartości temu, kto jeszcze nie osiągnął własnego celu.

Dzieci uważnie patrzą na dorosłych. Zdanie: „Zobacz, jak dobrze poradził sobie twój kolega. Czego możesz się od niego nauczyć?" przekazuje zupełnie inną lekcję niż: „Dlaczego ty nie jesteś taki jak on?". Pierwsze buduje, drugie może odbierać poczucie własnej wartości.

Warto pytać nie tylko: „Jak moje dziecko wypada na tle innych?", lecz także: „Kim staje się dzięki szkole?". Czy umie przyjąć porażkę i próbować ponownie? Czy potrafi dostrzec wartość w człowieku, który myśli inaczej? Czy rozwija samodzielność, odpowiedzialność i otwartość?

Od wartości do codziennej praktyki

Profil absolwenta wyznacza kierunek, ale żaden dokument nie zmieni szkoły samym swoim istnieniem. To nauczyciel każdego dnia decyduje, czy uczeń będzie miał okazję współpracować, argumentować, popełniać błędy, podejmować decyzje i doświadczać sprawczości.

Warto więc pytać siebie: czy uczniowie rzeczywiście współpracują, czy tylko siedzą obok siebie? Czy samodzielnie myślą, czy głównie odtwarzają schematy? Czy doceniam wysiłek ucznia, który jeszcze nie osiągnął najlepszego wyniku? Czy pozwalam popełniać błędy i wyciągać z nich wnioski? Czy sam jestem przykładem wartości, o których mówię?

W takich codziennych sytuacjach Profil przestaje być dokumentem, a staje się praktyką.

Matematyka też wychowuje

Wartości, relacje i kompetencje społeczne nie są wyłącznie domeną wychowawcy czy pedagoga. Każdy przedmiot może być przestrzenią kształtowania człowieka.

Matematyka uczy nie tylko liczenia. Uczy szukania rozwiązania, wytrwałości i przyjmowania informacji zwrotnej. Pokazuje, że do tego samego wyniku można dojść różnymi drogami, a błąd nie musi oznaczać porażki – może być informacją, która pomaga znaleźć lepszą drogę.

Gdy uczniowie rozwiązują problem wspólnie, uczą się również słuchać, argumentować, dzielić zadaniami i respektować pomysły innych. Wtedy matematyka staje się treningiem myślenia i współpracy.

Kompas wskazuje kierunek

Jeśli wartości opisane w Profilu mają rzeczywiście pojawić się w życiu młodych ludzi, potrzebujemy spójności. Szkoła może tworzyć przestrzeń do współpracy, samodzielnego myślenia i uczenia się na błędach. Rodzice mogą wzmacniać te doświadczenia rozmową, przykładem i sposobem, w jaki odnoszą się do innych.

Nie chodzi o to, aby szkoła i rodzina robiły to samo. Ważne, by ich przekaz był spójny i nie stawiał dziecka w sytuacji sprzecznych oczekiwań. Trudno budować kulturę szacunku, jeśli w szkole uczymy szacunku do drugiego człowieka, a w domu pozwalamy sobie na wyśmiewanie innych. Podobnie trudno rozwijać odwagę i poczucie sprawczości, gdy nauczyciel pokazuje, że błąd jest naturalną częścią nauki, a każda słabsza ocena zostaje w domu potraktowana jak porażka dziecka.

Chciałabym, aby współczesna szkoła pomagała kształtować człowieka, który zna swoją wartość, ale umie dostrzegać wartość innych. Rozwija się, ale nie potrzebuje czyjejś porażki, by czuć się lepszym. Współpracuje, podejmuje odpowiedzialność i z odwagą szuka własnej drogi.

Bo kompas pokazuje kierunek. To my – nauczyciele, rodzice i cała społeczność – pomagamy młodemu człowiekowi tę drogę przejść.

Źródło

Instytut Badań Edukacyjnych – Państwowy Instytut Badawczy, „Profil absolwenta i absolwentki. Szkoły ponadpodstawowe", 2025, https://bibe.ibe.edu.pl/pl/biblioteka-ibe/ibe-pib/3493-profil-absolwenta-i-absolwentki-droga-do-zmian-w-edukacji-etap-ii-szkoly-ponadpodstawowe (dostęp: 23.09.2026).

Opracowanie:
Agnieszka Czerniawska – doradca metodyczny
Powiatowego Ośrodka Doradztwa Metodycznego w Polkowicach

Rządowy Program „Pracownie Kompas Jutra 2026–2029”

Jak skutecznie pozyskać dofinansowanie na wyposażenie szkolnej pracowni przyrodniczej oraz pracowni praktyczno-technicznej?

Najważniejsze fakty w pigułce:

Łączny budżet programu: 200 000 000 zł (po 50 mln zł rocznie w latach 2026–2029). wysokość dotacji dla jednej placówki: od 10 000 zł do 30 000 zł.

Poziom dofinansowania: do 80% wartości projektu z budżetu państwa (wymagany min. 20% wkład własny organu prowadzącego).

Cel: Utworzenie i doposażenie pracowni dla nowych przedmiotów: Przyroda oraz Zajęcia Praktyczno-Techniczne w klasach IV–VI.

Aplikowanie: Wniosek do Wojewody/Ministra składa Organ Prowadzący na podstawie Diagnozy Potrzeb przygotowanej przez Szkołę.

1. Cel i podstawy prawne programu dofinansowania

W związku z wdrażaniem reformy strukturalnej i programowej „Kompas Jutra” (Reforma26), Ministerstwo Edukacji Narodowej uruchomiło wieloletni rządowy program wsparcia finansowego pod nazwą „Pracownie Kompas Jutra” na lata 2026–2029. Głównym założeniem programu jest stworzenie w szkołach podstawowych nowoczesnego zaplecza dydaktycznego, ułatwiającego prowadzenie badań, eksperymentów, obserwacji mikroskopowych oraz zajęć warsztatowych.

Inwestycja w bazę sprzętową jest bezpośrednio powiązana z wprowadzeniem do siatki godzin dwóch nowych przedmiotów w klasach IV–VI szkoły podstawowej:

- Przyroda — interdyscyplinarny przedmiot nauczany w wymiarze 3 godzin tygodniowo w klasach IV–VI, łączący treści biologiczne, geograficzne, fizyczne i chemiczne.
- Zajęcia praktyczno-techniczne — przedmiot realizowany w wymiarze 2 godzin tygodniowo w klasach IV–VI (często w dwugodzinnych blokach lekcyjnych), kładący nacisk na majsterkowanie, obróbkę materiałów, elektronikę, bezpieczeństwo i pierwszą pomoc.

Z zakupionego wyposażenia i pomocy dydaktycznych mogą bez przeszkód korzystać również nauczyciele edukacji wczesnoszkolnej (klasy I–III) oraz nauczyciele przedmiotów pokrewnych w klasach VII–VIII (biologia, chemia, fizyka, geografia, matematyka).

2. Budżet, beneficjenci i zasady finansowe

Rząd przeznaczył na realizację programu łącznie 200 mln zł z budżetu państwa, podzielonych na 4 równe roczne transze po 50 mln zł. Szczegółowe zasady finansowania przedstawia poniższa tabela:

Parametr programu	Szczegółowe ustalenia sankcjonowane
Maksymalne dofinansowanie	30 000,00 zł na jedną placówkę oświatową.
Minimalne dofinansowanie	10 000,00 zł na jedną placówkę oświatową.
Poziom wsparcia z budżetu	Do 80% całkowitej wartości projektu.
Wkład własny organu	Minimum 20% wartości projektu (wkład finansowy lub rzeczowy).
Uprawnieni wnioskodawcy	Jednostki Samorządu Terytorialnego (gminy, powiaty), organy prowadzące szkoły artystyczne oraz (wyłącznie w 2026 r.) placówki doskonalenia nauczycieli.

3. Zakres wyposażenia dopuszczony w ramach dofinansowania

Środki z dotacji mogą zostać przeznaczone na zakup nowoczesnych pomocy dydaktycznych i sprzętu wspierającego nauczanie eksperymentalne i praktyczne:

A. Pracownia Przyrodnicza (Szkolne Laboratorium Badawcze)

Służy do badania zjawisk przyrodniczych, mikroświata i środowiska lokalnego:

- Sprzęt optyczny i pomiarowy: mikroskopy cyfrowe i optyczne, lupy, stacje meteorologiczne, cyfrowe czujniki pomiarowe (pH, temperatura, przewodność).

- Zestawy modułowe i eksperymentalne: pakiety do badania wody, gleby i powietrza (np. zestawy LaboLAB), probówki, odczynniki oraz szkło laboratoryjne.
- Pomoce cyfrowe i TIK: oprogramowanie VR/AR do wirtualnych sekcji i symulacji przyrodniczych, interaktywne plansze, e-materiały i zasoby multimedialne.

B. Pracownia Praktyczno-Techniczna (Przestrzeń Warsztatowa)

Służy do nauki rzemiosła, majsterkowania, obróbki materiałów oraz pierwszej pomocy:

- Narzędzia ręczne i obróbkowe: zestawy do obróbki drewna, tworzyw sztucznych i metalu, imadła, piłki, narzędzia do przeglądu i naprawy rowerów.
- Moduły elektryczne i krawieckie: elementy obwodów elektrycznych, lutownice, maszyny do szycia, pakiety do tworzenia modeli użytkowych i ekologicznych.
- Materiały do BHP i pierwszej pomocy: trenażery, fantomy, apteczki, naklejki ostrzegawcze i plansze edukacyjne BHP.

Ważna informacja: Szkoła ma prawo zakupić wyposażenie spoza oficjalnego wykazu MEN, pod warunkiem przedstawienia w szkolnej diagnozie krótkiego uzasadnienia merytorycznego wykazującego spójność sprzętu z celami nowej podstawy programowej.

4. Procedura ubiegania się o dofinansowanie w 4 krokach

KROK 1: Szkolna Diagnoza Potrzeb

Dyrekcja szkoły wraz z zespołem nauczycieli przyrody i zajęć technicznych dokonuje szczegółowego przeglądu istniejącej bazy dydaktycznej. Przeprowadzana jest analiza luk i sporządzany jest wstępny wykaz niezbędnego sprzętu.

KROK 2: Przygotowanie Uzasadnienia i Listy Zakupów

Nauczyciele przygotowują specyfikację materiałową. W przypadku planowania zakupu nowoczesnych narzędzi TIK lub zestawów specjalistycznych sporządzają merytoryczne uzasadnienie wykazujące ich przydatność na lekcjach.

KROK 3: Zgłoszenie Wniosku do Organu Prowadzącego

Dyrektor szkoły składa oficjalny wniosek wraz z diagnozą do właściwego organu prowadzącego (np. do Wydziału Edukacji Urzędu Gminy lub Starostwa) w wyznaczonym terminie (14 dni od ogłoszenia naboru).

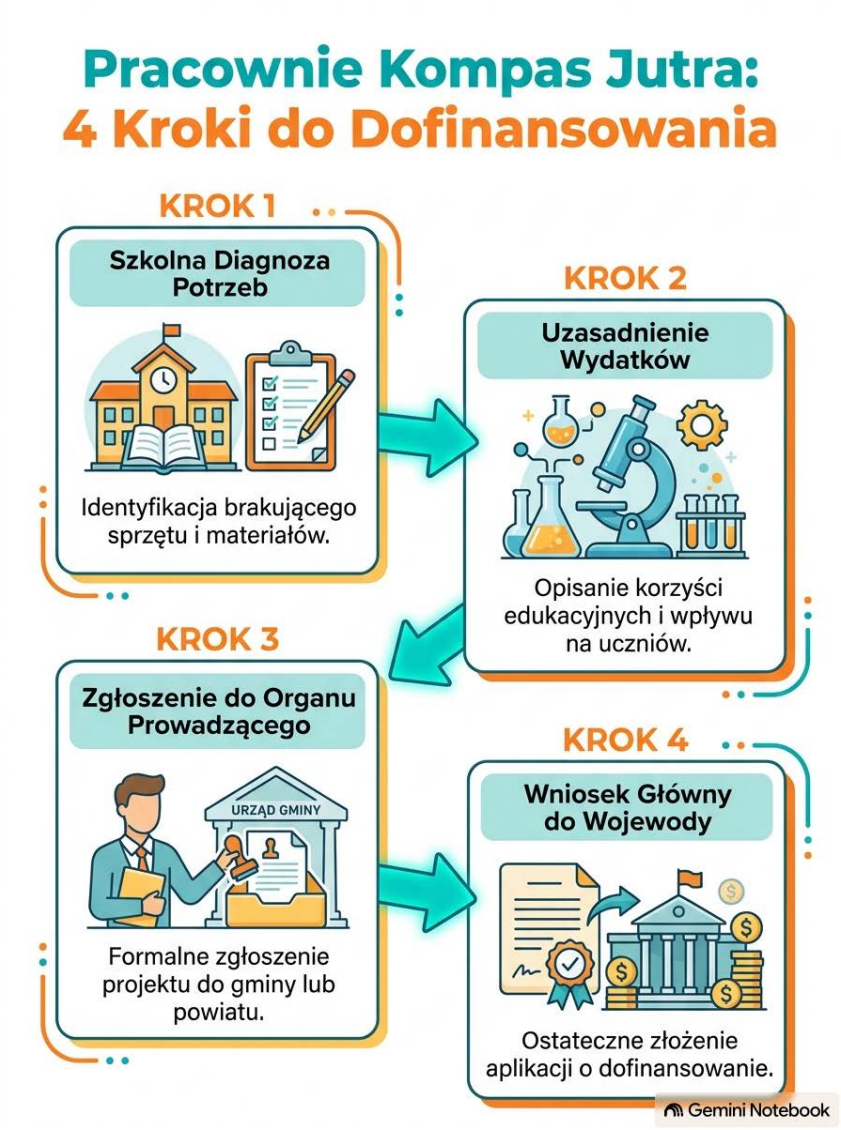
KROK 4: Wniosek Główny Organu Prowadzącego do Wojewody

Organ prowadzący agreguje zapotrzebowanie podległych szkół, zabezpiecza w budżecie wymagany wkład własny (minimum 20%) i składa zbiorczy wniosek o dotację do Wojewody lub właściwego Ministra.

5. Harmonogram naborów i kluczowe terminy

Rozporządzenie ws. realizacji programu zostało opublikowane w Dzienniku Ustaw i weszło w życie 10 lipca 2026 r. Harmonogram naborów przedstawia się następująco:

- Edycja 2026: Ogłoszenie naboru przez wojewodów nastąpiło do 20 lipca. Dyrektorzy szkół mieli 14 dni na złożenie wniosków do organu prowadzącego (do 3 sierpnia), a organy prowadzące 21 dni na wystąpienie do wojewody (do 10 sierpnia).
- Edycje 2027, 2028 i 2029: W kolejnych latach realizacji programu ostatecznym terminem składania wniosków głównych przez organy prowadzące do Wojewody jest dzień 20 kwietnia danego roku.

opracowanie:
Dorota Paszkiewicz – doradca metodyczny
Powiatowego Ośrodka Doradztwa Metodycznego w Polkowicach

NASZA KADRA

WIESŁAW KSENYCZ
dyrektor Powiatowego Ośrodka Poradnictwa Psychologiczno-Pedagogicznego
i Doradztwa Metodycznego w Polkowicach

HALINA FURMANN
wicedyrektor Powiatowego Ośrodka Poradnictwa Psychologiczno-Pedagogicznego
i Doradztwa Metodycznego w Polkowicach

KATARZYNA WALECKA-MAJ
specjalista ds. kształcenia ustawicznego nauczycieli

DORADCY METODYCZNI:

Krystyna Bajon
plastyka

Adriana Ciupka
informatyka

Agnieszka Czerniawska
matematyka

Amelia Grodecka
Chemia, fizyka

Patrycja Jambrożek
psycholodzy szkolni

Grzegorz Kochman
historia, wiedza o społeczeństwie

Dorota Maksymczak
wychowanie przedszkolne, języki mniejszości narodowej i etnicznej

Justyna Marszałek
kształcenie specjalne

Dorota Paszkiewicz
Język angielski

Agnieszka Sypko
edukacja wczesnoszkolna

Natalia Sznajdrowicz
język polski

Agata Twardziak – Jazienicka
biologia

POWIATOWY OŚRODEK DORADZTWA METODYCZNEGO W POLKOWICACH
Placówka doskonalenia nauczycieli wchodząca w skład zespołu placówek pod nazwą Powiatowy Ośrodek Poradnictwa Psychologiczno – Pedagogicznego i Doradztwa Metodycznego w Polkowicach.

ul. Targowa 1, 59-100 Polkowice, tel. 76 746 15 70
podm@polkowice.edu.pl
https://samorzad.gov.pl/web/popppidm-polkowice
PLACÓWKA AKREDYTOWANA

ISSN 2353-7434